Betænkning om

SAMORDNING AF LANDBRUGS- OG JORDBRUGSUDDANNELSER UNDER ARBEJDSMINISTERIET, KULTURMINISTERIET, LANDBRUGSMINISTERIET OG UNDERVISNINGSMINISTERIET

August 1989

Det administrative Bibliotek
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Publikationen kan købes i boghandelen eller hos
Statens Informationstjeneste
Postboks 1103,1009 København K.
Telefon 33 92 92 28 - Postgirokonto nr. 1 09 14 25.
Ved fremsendelse af check eller ved indbetaling
på giro til Statens Informationstjeneste
undgås ekspeditionsgebyr.

Tryk: Steen Lasse Møller Grafisk Produktion, Glostrup.
ISBN 87-503-8014-1. Un 08,01-2-BET.

INDHOLDSFORTEGNELSE

side

Udvalgets kommissorium, sammensætning m.v. 9

Kap. 1. De nuværende uddannelsessystemer inden for jordbrug under Arbejdsministeriet, Kulturministeriet, Landbrugsministeriet og Undervisningsministeriet 16

1.1. Arbejdsministeriet 16
1.1.1. Lovgrundlag 16
1.1.2. Kurserne og deres indhold 16
1.1.3. Adgangskrav og optagelse 17
1.1.4. Kompetence efter uddannelsen 19
1.1.5. Kursernes fordeling på AMU-centre 19
1.1.6. AMU-centrene 20
1.1.7. Styring af uddannelsen 20
1.1.8. Finansiering af AMU-centrene 22
1.1.9. Kursistgodtgørelse 22
1.1.10. Udgifter, elevtal m.v. 23
1.2. Kulturministeriet 25
1.2.1. Lovgrundlag 25
1.2.2. Uddannelserne og deres indhold 25
1.2.3. Adgangskrav og optagelse 20
1.2.4. Kompetence efter uddannelserne 30
1.2.5. Uddannelsernes fordeling på skoler 32
1.2.6. Skolerne 33
1.2.7. Styring af uddannelserne 35
1.2.8. Tilskud til skoler 36
1.2.9. Elevstøtte 38
1.2.10. Statslige udgifter, elevtal, kapacitets-udnyttelse m.v. 38
1.3. Landbrugsministeriet 41
1.3.1. Tilskudsordninger 41

1.3.1.1. Tilskud til efteruddannelseskurser 41
1.3.1.2. Tilskud til landbrugskurser m.m. 44
1.3.2. Uddannelser på Skovskolen 45
1.3.2.1. Lovgrundlag 45
1.3.2.2. Uddannelserne og deres indhold 45
1.3.2.3. Adgangskrav og optagelse 47
1.3.2.4. Kompetence efter uddannelserne 47
1.3.2.5. Skovskolen 48
1.3.2.6. Styring af uddannelserne 48
1.3.2.7. Støtte til elever 49
1.3.2.8. Skovskolens udgifter, elevtal og m.v. 49
1.3.3. Uddannelser på Vildtforvaltningens Skole. 50
1.4. Undervisningsministeriet 51
1.4.1. Lovgrundlag 51
1.4.2. Uddannelserne og deres indhold 51
1.4.3. Adgangskrav og optagelse 53
1.4.4. Kompetence efter uddannelserne 53
1.4.5. De nuværende uddannelsers fordeling på skoler 54
1.4.6. Skolerne 54
1.4.7. Styring af uddannelserne 56
1.4.8. Tilskud til skoler og skolehjem 59
1.4.9. Støtte til elever 60
1.4.10. Statslige udgifter, elevtal, kapacitetsudnyttelse m.v. 61
Kap. 2. Videregående teknikeruddannelser og erhvervsrettede efter- og videreuddannelser under Undervisningsministeriet 63
2.1. Videregående teknikeruddannelser 63
2.2. Efter- og videreuddannelser 68
Kap. 3. Udvalgets overvejelser 73
3.1. Overordnede hensyn 73
3.2. Tilkendegivelser 74
3.3. Samordning af uddannelser på faglært niveau 76
3.3.1. Fælles uddannelsesstruktur under erhvervsuddannelsesloven 76

3.3.2. Fælles skolestruktur under erhvervsskole-loven . . . 83
3.4. Samordning af uddannelser på teknikerniveau . . . 85
3.4.1. Fælles uddannelsesstruktur under teknikloven . . . 86
3.4.2. Fælles skolestruktur under erhvervsskole-loven . . . 88
3.5. Samordning af uddannelser på specialarbejderniveau . . . 88
3.6. Samordning af efteruddannelseskurser . . . 89
3.7. Samordning af øvrige kurser . . . 92
3.8. Forslag fra de 4 foreninger om anvendelse af erhvervsskolelovens § 26 . . . 93
3.8.1. Erhvervsskolelovens § 26, stk. 1 . . . 94
3.8.2. Erhvervsskolelovens § 26, stk. 2 . . . 95
3.9. Forslag fra de 4 foreninger om en særlig lov for landbrugsskoler og landbrugsuddannelser . . . 96
3.10. Uddannelserne som adgangs- og meritgrundlag . . . 99
3.10.1. Uddannelser på faglært niveau . . . 100
3.10.2. Uddannelser på teknikerniveau . . . 101
3.10.3. Uddannelser på specialarbejderniveau . . . 101
3.11. Anden form for samarbejde . . . 102
3.12. Behovet for uddannelsespladser . . . 103
3.12.1. Behovet for uddannelsespladser i 1991 . . . 104
3.12.2. Behovet for uddannelsespladser frem til 2010 . . . 104
3.12.2.1. De nuværende landbrugsskoler . . . 104
3.12.2.2. Øvrige jordbrugsskoler . . .
Kap. 4. Udvalgets forslag og deres konsekvenser . . . 110
RESUME af udvalgets overvejelser . . . 110
4.1. Forslag om samordning . . . 111
4.1.1. Forslag om samordning på faglært niveau . . . 112
4.1.2. Forslag om samordning på teknikerniveau . . . 112
4.1.3. Forslag om samordning af efteruddannelseskurser . . . 113
4.1.4. Forslag om samordning af øvrige kurser . . . 113

4.2. Forslag om forbedrede adgangs- og merit-forhold 114
4.3. Forslag om anden form for samarbejde 114
4.4. Konsekvenser af samordning 115
4.4.1. Lovmæssige konsekvenser 115
4.4.2. Konsekvenser for landbrugs- og gartner-skoler 115
4.4.3. Konsekvenser for forstandere og lærere på landbrugs- og gartnerskoler 116
4.4.4. Konsekvenser for elever på landbrugs- og gartnerskoler 117
4.4.5. Administrative konsekvenser 119
4.4.6. Økonomiske konsekvenser 119
4.5. Konsekvenser af forbedrede adgangs- og meritmuligheder og anden form for samar-arbejde 122

Bilag 1. Kort over uddannelsessteder omfattet af udvalgets kommissorium.
Bilag 2. Landbrugs- og gartnerskoler. Elevtal, elevtilgang og statslige udgifter fordelt på uddannelser.
Bilag 3. Landbrugs- og gartnerskoler. Statslige udgifter fordelt på skoler.
Bilag 4. Landbrugsskoler. Udvikling i årselevtal 1983-88 samt kapacitet og kapacitetsud-nyttelse 1988 fordelt på skoler.
Bilag 5. Deltagelse i kurser under Landbrugsmini-steriets efteruddannelseslov.
Bilag 6. Statslige udgifter til skovarbejder- og og skovteknikeruddannelserne på Skov-skolen .
Bilag 7. Undervisningsministeriets udgifter til jordbrugsuddannelser.
Bilag 8. Statslige udgifter til jordbrugsuddannel-ser på faglært niveau og teknikerniveau før og efter samordning.

Bilag 9. Personalemæssige forhold for forstandere og lærere ved landbrugsskoler og tekniske skoler.

Bilag 10. Finanslovmæssige konsekvenser af samordning.

Bilag 11. Længde og struktur af de nuværende jordbrugsuddannelser på faglært niveau.

Bilag 12. Udvalgets model for samordnede jordbrugsuddannelser på faglært niveau.

Bilag 13. Udvalgets model for samordnede jordbrugsuddannelser på teknikerniveau.

Bilag 14. Behovet for uddannelsespladser til landbrugsundervisning på faglært niveau, teknikerniveau og efteruddannelse af landmænd.

Bilag 15. Økonomiske konsekvenser af samordning af efteruddannelseskurser.

Udvalget vedrørende samordning af landbrugs- og jordbrugsuddannelser blev nedsat af Kulturministeren i december 1988 med følgende

Kommissorium

"Udvalget skal fremkomme med forslag til gennemførelse af hel eller delvis samordning af de landbrugs- og jordbrugsuddannelser, herunder skovteknikeruddannelsen, der hører under Landbrugsministeriet, Undervisningsministeriet, Arbejdsministeriet og Kulturministeriet.

Udvalget skal overveje samordning i relation til:
- ministerielt tilhørsforhold for uddannelserne
- styring af uddannelserne
- finansiering af uddannelserne
- personalemæssige vilkår
- skolernes status som kostskoler og dagskoler
- økonomiske vilkår for elever og kursister
- meritoverførsel indbyrdes og til andre uddannelser
- kvalifikationer efter uddannelserne

Udvalget skal overveje mulighederne for en indholdsmæssig samordning af uddannelserne.

Udvalget skal overveje mulighederne for en integrering med uddannelser omfattet af forslag til lov om erhvervsuddannelser og den gældende lov om videregående teknikeruddannelser m.v.

Udvalget skal overveje Foreningen for danske Landbrugsskolers ønske om en særlig lov, der sikrer:
- at al landbrugsuddannelse samles i Undervisningsministeriet,
- at al landbrugsuddannelse foregår på landbrugsskolerne,
- at uddannelserne styres af et fagligt udvalg, repræsentativt sammensat af alle relevante parter,

- at skoler og elever får samme økonomiske vilkår som ved andre erhvervsuddannelser, og
- faglig ligestilling med andre erhvervsuddannelser.

Udvalget skal lægge de godkendte ændringer af landmandsuddannelsen til grund.

Formålet med samordning er dels bedre udnyttelse af de samlede ressourcer inden for området dels sikring af relevante og sammenhængende uddannelsestilbud i et gennemskueligt system, der giver elever og kursister overblik over, hvilke kvalifikationer, de kan erhverve, og hvad de kan føre til.

Udvalget skal overveje fordele og ulemper ved samordning i relation til den bedste udnyttelse af den samlede uddannelseskapaeitet.

I det omfang udvalget ikke mener at kunne foreslå egentlig samordning, skal udvalget overveje muligheder for samarbejde.

Udvalget skal opgøre de økonomiske konsekvenser ved samordning/samarbejde.

Udvalget kan tilkalde særlig sagkyndig bistand, kan kontakte relevante organisationer og kan nedsætte undergrupper.

Udvalgets indstilling skal foreligge senest den 1. maj 1989".

Skovteknikeruddannelsen udgik af kommissoriet efter drøftelser mellem Landbrugsministeriet og Kulturministeriet, fordi Skovskolens virksomhed og placering i samarbejdet på skovbrugsområdet er under overvejelse i Landbrugsministeriets arbejdsgruppe vedrørende forskning og formidling.

Udvalget har derfor lagt til grund, at det ikke kan overveje indhold af eller flytning af skovteknikeruddannelsen.

Udvalget har i øvrigt lagt til grund, at kommissoriet uanset sin generelle ordlyd ikke omfatter kandidat- og bacheloruddannelser.

Sammensætning

Udvalget har været et ministerielt udvalg bestående af to repræsentanter for hhv. Arbejdsministeriet, Kulturministeriet, Landbrugsministeriet og Undervisningsministeriet.

Medlemmerne blev udpeget af de respektive ministre, formanden af kulturministeren blandt Kulturministeriets repræsentanter.

Udvalget fik følgende sammensætning:

Fra Arbejdsministeriet:
- fuldmægtig Søren Hess, departementet (til 23. februar)
- fuldmægtig Jørgen Kappel, departementet (derefter)
- uddannelseskonsulent Povl Kristensen, Direktoratet for Arbejdsmarkedsuddannelserne.

Fra Landbrugsministeriet:
- ekspeditionssekretær Leif Møller-Sørensen, departementet
- forstander Aage Marcus Pedersen, Skovskolen.

Fra Undervisningsministeriet:
- fuldmægtig Martin Bulow-Ludvigsen, Uddannelsespolitisk Sekretariat
- viceinspektør Finn Arvid Olsson, Direktoratet for Erhvervsuddannelserne.

Fra Kulturministeriet:
- kontorchef Hanne Saunte (formand)
- undervisningsinspektør Gunner Johansen, begge Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v. (DFF).

Udvalgets sekretær har været fuldmægtig Ulla Kjær, DFF.

Baggrunden for udvalgets nedsættelse

Rigsrevisionens konstaterede i sin beretning 3 1986 om landbrugsskolernes elevtal og økonomi, at disse skolers produktivitet havde udvist et fald, væsentligst på grund af nedgang i elevtallet.

Rigsrevisionen var bekendt med, at landbrugsorganisationerne i december 1986 havde nedsat et "Landbrugets Uddannelsesudvalg" med det kommissorium at udarbejde forslag til en revision af landmandsuddannelse.

Rigsrevisionen henviste til, at der ud over uddannelserne under DFF findes landbrugsuddannelser under Direktoratet for Erhvervsuddannelserne, Arbejdsministeriet og Landbrugsministeriet.

Rigsrevisionen gik ud fra, at resultatet af arbejdet i "Landbrugets Uddannelsesudvalg" ville blive inddraget i ministeriernes overvejelser om en samordning af de forskellige landbrugsuddannelser. Det var Rigsrevisionens opfattelse, at en samordning baseret på vurderinger af det fremtidige behov for landbrugsuddannede vil kunne give den bedste udnyttelse af den samlede uddannelseskapacitet.

I sine bemærkninger til beretningen gav statsrevisorerne udtryk for forventning om, at ministerens redegørelse til den ville indeholde en gennemgang af mulighederne for en mere effektiv tilrettelæggelse af uddannelsen.

I sin redegørelse oplyste kulturministeren i juni 1988, at han samtidig med sine overvejelser om forslaget fra "Landbrugets Uddannelsesudvalg" ville overveje, hvordan der kunne tages skridt til en samordning af de forskellige landbrugsuddannelser, så der kunne opnås den bedst mulige udnyttelse af den samlede uddannelseskapacitet.

Herudover er der fra en række organisationer og fra elevside givet udtryk for ønske om en samordning af uddannelserne under Kulturministeriet og Undervisningsministeriet eller en vurdering af tilhørsforholdet for uddannelserne under DFF.

Sådanne tilkendegivelser er fremsat over for statsministeren, undervisningsministeren og kulturministeren, dels i forbindelse med udtalelser om udkast til forslag til lov om erhvervsuddannelser (kap. 1.4.), dels i forbindelse med regeringsomdannelsen i sommeren 1988, som indebar flytning af DFF fra Undervisningsministeriet til Kulturministeriet.

Tilkendegivelserne henviser overvejende til, at både lov om erhvervsuddannelser og lov om teknikeruddannelser m.v. er udtryk for samordning i enhedsorienterede uddannelsessystemer, og at uddannelserne under DFF også bør være omfattet.

Tilkendegivelserne var således i overensstemmelse med betænkningen fra udvalget vedrørende revision af de grundlæggende erhvervsuddannelser (Nordskov Nielsen-udvalget). Heri blev det foreslået, at det skulle overvejes, om de specielle uddannelser (fx landmandsuddannelsen) bør søges indarbejdet i det samordnede erhvervsuddannelsessystem.

Statsministeren anmodede i juli 1988 kulturministeren om at påtage sig det koordinerende arbejde med landbrugsuddannelserne.

Den 14. februar 1989 fremsatte Kaj Stillinger (SF) m.fl. forslag til folketingsbeslutning (B 67) om at pålægge regeringen inden den 1. maj at fremsætte lovforslag om, at uddannelserne til landbrugs- og gartneritekniker overføres til lov om videregående teknikeruddannelser m.v.

Ved 1. behandling af forslaget den 14. marts 1989 orienterede kulturministeren om det igangværende udvalgsarbejde og fandt, at stillingtagen til forslaget burde afvente udvalgets rapport.

Forslaget blev henvist til uddannelsesudvalget.

Udvalgets arbejde

Følgende organisationer har fremsat ønske eller tilbud om at deltage/bidrage med synspunkter udvalgsarbejdet:

- Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd,
- Efteruddannelsesudvalget for faglærte indenfor gartnerfaget,
- Brancheudvalget for Jordbrugets Arbejdsmarkedsuddannelser,
- Det faglige Fællesudvalg for Jordbrugsmaskinførere og Dyrebrugere,
- Det faglige Fællesudvalg for Gartneri,
- Gartneriteknikerudvalget,
- Dansk Erhvervsgartnerforening,
- Arbejdsgiverforeningen for Land- og Skovbrug i Storstrøms Amt,
- Skovbrugets Arbejdsgiverforening,
- Gartneribrugets Arbejdsgiverforening,
- Landsforeningen Danske Anlægsgartnermestre,
- Landbrugets Arbejdsgiverforening,
- Specialarbejderforbundet i Danmark,
- Roskilde Tekniske Skole,
- Lyngby Landbrugsskole,
- De danske Landboforeninger,
- Danske Husmandsforeninger,

- Foreningen Danmarks Landboungdom og
- Foreningen for danske Landbrugsskoler.

Udvalget har den 3. april 1989 haft møde med repræsentanter for Lyngby Landbrugsskole og Roskilde Tekniske Skole om igangværende og fremtidigt samarbejde.

Udvalget har i øvrigt lagt til grund, at det som embedsmandsudvalg har haft til opgave at foretage udredning og stille forslag som den første - teknisk/administrative - fase af arbejdet. Udvalget har derfor ment, at det ikke burde indgå i drøftelser med organisationer og derfor ikke fundet baggrund for møder med dem.

Udvalget er gået ud fra, at berørte organisationer m.v. vil få lejlighed til at udtale sig om rapporten som led i næste - politiske - fase af arbejdet.

Udvalget har afholdt 13 møder, heraf 6 heldagsmøder, hvoraf 3 fandt sted på hhv. Slagelse Tekniske Skole og AMU-Center Vest- og Sydsjælland, Lyngby Landbrugsskole og Skovskolen.

København, den 23. august 1989

Hanne Saunte	Martin Bulow-Ludvigsen
formand	
Gunner Johansen	Jørgen Kappel
Povl Kristensen	Leif Møller-Sørensen
Finn Arvid Olsson	Aage Marcus Pedersen

Kapitel 1

De nuværende uddannelsessystemer inden for jordbrug under Arbejdsministeriet, Kulturministeriet, Landbrugsministeriet og Undervisningsministeriet

1.1. Arbejdsministeriet

1.1.1. Lovgrundlag

Efter lov nr. 237 af 6. juni 1985 om lov om arbejdsmarkedsuddannelser (AMU-loven) gennemfører AMU-centre uddannelse af specialarbejdere inden for bl.a. jordbrugsområdet.

Loven administreres af Direktoratet for Arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU-direktoratet).

Efter AMU-loven iværksættes herudover efteruddannelse af faglærte, omskolingsforanstaltninger, uddannelser for andre tilsvarende grupper og erhvervsforberedende foranstaltninger. På jordbrugsområdet er disse aktiviteter enten ikke iværksat eller under iværksættelse i meget begrænset omfang. Således kan enkelte efteruddannelseskurser for faglærte forventes iværksat i 1989.

1.1.2. Kurserne og deres indhold

Specialarbejderuddannelsen består af følgende moduler:

- grundkursus for landbrugsmedarbejdere 3 uger
- basiskursus for landbrugsmedarbejdere 4 uger
- specialkurser (diverse maskiner, jordbehandling, dyrkning, gødningsmidler, plantebeskyttelse) 1-2 uger

- andre kurser (svejsning, vedligeholdelse af bygninger m.v.)	3 uger
- specialkursus (pelsdyn)	1 uge
- specialkursus (klovpleje og klovbeskæning)	5 uger
- fælles gartnerisk grundkursus	3 uger
- basiskurser (væksthus, planteskole, anlæg)	3-4 uger
- specialkurser (inden for basisområderne)	1-4 uger

Der er for tiden godkendt ca. 40 forskellige kurser.

Kursusindholdet fastsættes i overensstemmelse med uddannelsens formål: At sikre mulighed for en erhvervsmæssig uddannelse af specialarbejdere, som svarer til den teknologiske udvikling og arbejdsmarkedets behov.

Ved fastsættelsen af indholdet sigtes ikke imod en faglig opbygning. 0g inden for jordbrug har brancheudvalget ikke - som inden for kødbranchen - godkendt gennemførte kursuskombinationer som svarende til en faglært uddannelse med virkning for aflønning.

Undervisningen består overvejende af praktiske øvelser med teori i nødvendigt omfang.

1.1.3. Adgangskrav og optagelse

Adgang til uddannelsen har:

- personer, der har eller søger beskæftigelse inden for det pågældende arbejdsområde (branche) som specialarbejdere på det private arbejdsmarked eller i sidestillede funktioner som offentligt ansat,
- faglærte arbejdere,
- arbejdsledere,
- andre, fx selvstændige erhvervsdrivende.

De førstnævnte 3 grupper har adgang forud for andre.

Deltagere skal være fyldt 18 år ved kursets begyndelse og skal opfylde følgende betingelser:

Landbrugskurser:

grundkursus	ingen
basiskursus	grundkursus
specialkurser	1 års praktik i landbrug eller basiskursus + 6 mdr.s's praktik eller efg-jordbrugsbasis

Gartnerikurser

fælles grundkursus,	ingen
basiskurser	grundkursus + 6 mdr.v's praktisk erfaring eller 1 års praktik
specialkurser	relevant basiskursus eller efg-jordbrugsbasis eller lærlinge-fagprøve

Tilmelding sker ved henvendelse til det enkelte AMU-center, som prioriterer ansøgerne ud fra et skøn over ansøgernes og det lokale arbejdsmarkeds behov.

Kursisterne kommer typisk fra store landbrugsbedrifter og maskinstationer.

I 1987 var 22,6% af kursisterne ledige både før og efter kurset, 59,5% i arbejde både før og efter, 10,4% ledige før og i arbejde efter kurset og 7,5% i arbejde før og ledige efter.

I tallet 22,6 indgår en del tilfælde, hvor kurset er efterfulgt af et andet kursus, d.v.s. ikke arbejdsledighed.

Ved overbooking tages højde for frafald inden kursusstart. Frafald efter kursusstart er ca. 5%.

Ventelister findes, men over et kursusår som helhed optages alle.

1.1.4. Kompetence efter uddannelsen

Der udstedes kursusbevis til kursister, der har gennemført undervisningen med tilfredsstillende resultat.

Gennemførelse af alle kurser inden den relevante linje giver sammen med 3 års praktik adgang til vedkommende linje af gartneriteknikeruddannelsen.

Traktorkursus og sprøjteførerkursus er meritgivende ved optagelse på efg-udddannelser.

Kurserne er i øvrigt ikke adgangs- eller meritgivende ved landbrugs- og gartneriuddannelser.

1.1.5. Kursernes fordeling på AMU-centre

Uddannelserne findes ved følgende statslige 1) og private, selvejende 2) AMU-centre:

Fyn 2) (Odense)	landbrug	
Herning 2)	landbrug	
Hillerød 2)		gartneri
Maribo 2)	landbrug	gartneri
Næstved 2)	landbrug	
Randers 2)	landbrug	
Sandmosen 1) (Brovst)		gartneri
Snepsgård/Stenbæk 1) (Ribe)	landbrug	gartneri
Storkøbenhavn 2)		gartneri
Thisted 2)	landbrug	
Trekantområdet 2) (Kolding)	landbrug	
Ulfborg/Kjærgård 1)		gartneri
Vest- og Sydsjælland 2) (Slagelse)	landbrug	gartneri
Åkirkeby 2)	landbrug	gartneri
Ålborg 2)	landbrug	
Århus 2)		gartneri

AMU-centrenes geografiske beliggenhed fremgår af bilag 1.

1.1.6. AMU-centrene

De statslige AMU-centre er kostskoler, men alle jordbrugskurser finder sted om dagen inden for normal arbejdstid. De lokale selvejende AMU-centre kan i visse tilfælde udbetale tilskud til indkvartering, fx på hotel.

Alle AMU-centrene har også kurser inden for andre brancher end jordbrug. Centrenes maskinhaller er indrettet til undervisning inden for mere end een branche og udnyttes derfor effektivt året rundt.

Ministeren (AMU-direktoratet) godkender de lokale selvejende AMU-centre, deres vedtægter og ansættelse af forstander.

Det er en forudsætning for godkendelse af et center, at der er et vist befolkningsunderlag og behov samt en lokal interesse i oprettelsen.

1.1.7. Styring af uddannelsen

Ministeren nedsætter et uddannelsesråd for arbejdsmarkedsuddannelserne bestående af:

- 1 formand udpeget af ministeren,
- 8 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark,
- 8 medlemmer udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening og tilforordnet:
- 2 repræsentanter for Arbejdsministeriet,
- 1 repræsentant for Undervisningsministeriet og
- 1 repræsentant for Industriministeriet.

Rådet har til opgave at drøfte og afgive udtalelse om generelle spørgsmål og afgive indstilling om det forventede samlede uddannelses- og bevillingsbehov og forslag til fordeling af bevillingen på området.

Ministeren nedsætter et uddannelsesudvalg for specialarbejdere sammensat efter samme regler som uddannelsesrådet.

Udvalget har bl.a. til opgave at at godkende uddannelsesprogrammer, tage initiativ til uddannelsesforanstaltninger og afgive udtalelse om fordeling af bevillinger og om uddannelses- og bevillingsbehov for specialarbejderuddannelsen.

Ministeren nedsætter et uddannelsesudvalg for faglærtes efteruddannelse med samme sammensætning og omtrent samme opgaver som uddannelsesudvalget for specialarbejdere.

Arbejdsmarkedets centrale arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer inden for branchen har nedsat brancheudvalget for jordbrugets arbejdsmarkedsuddannelser.

Udvalget har til opgave at:

- undersøge og afgive udtalelse til uddannelsesudvalget om uddannelsesbehovet inden for branchen,
- udarbejde forslag til uddannelsesudvalget om uddannelsesprogrammer samt om undervisningsplaner for det enkelte kursus og
- medvirke til at påse, at uddannelserne tilrettelægges og gennemføres i overensstemmelse med undervisningsplanernes faglige indhold.

AMU-direktoratet har til opgave i samarbejde med uddannelsesudvalget at:

- tilvejebringe uddannelsesforanstaltninger,
- træffe beslutning om, ved hvilke AMU-centre de enkelte uddannelsesprogrammer kan tilbydes og
- godkende uddannelsesprogrammer og undervisningsplaner for de enkelte kurser og
- foretage den økonomiske styring af centrene.

1.1.8. Finansiering af AMU-centrene

Staten afholder alle udgifter på de statslige og lokale selvejende AMU-centre.

Der ydes statstilskud til driften af de selvejende AMU-centre med 100 % af de tilskudsberettigede udgifter, d.v.s. alle udgifter, som er nødvendige til at drive centret efter dets formål.

Næsten alt undervisningsmateriel til jordbrugskurser (landbrugsmaskiner m.v.) lejes af skolerne for kursusperioderne.

Alle udgifter til AMU-uddannelserne dækkes af AUD-fonden via statskassen.

Efter § 1 i lov om en arbejdsmarkedsuddannelsesfond, jf. lovbekendtgørelse nr. 114 af 17. februar 1989, har fonden bl.a. til formål at dække udgifterne ved ordinære arbejdsmarkedsuddannelser gennem bidrag fra arbejdsgivere og lønmodtagere. Fonden bestyres af arbejdsministeren.

Bevillinger til arbejdsmarkedsuddannelserne - og dermed aktivitetsniveauet for dem - fastsættes på finansloven. Det nødvendige bidrag fra lønmodtagere og arbejdsgivere til AUD-fonden beregnes en gang om året på grundlag af den vedtagne finanslov.

1.1.9. Kursistgodtgørelse

Kursusdeltagelse er gratis og til kursisterne ydes:

- kursusgodtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste, normalt svarende til højeste dagpengesats + 25%, til både arbejdsløshedsforsikrede og ikke-forsikrede lønmodtagere og i visse tilfælde ikke-lønmodtagere,
- befordringstilskud, og
- indkvartering og rejsegodtgørelse i særlige tilfælde.

Støtten ydes ikke til selvstændige erhvervsdrivende. 3-4 % af kursisterne modtager ikke støtte.

1.1.10. Udgifter, elevtal m.v.

Udgifter til anskaffelser op til 100.000 kr. afholdes over centrenes drift. Udgifter til større anskaffelser afholdes særskilt af staten og forudsætter godkendelse fra AMU-direktoratet. Disse udgifter beløber sig 1988 og 1989 til ca. 566.000 kr. i alt på alle 16 AMU-centre med jordbrugskurser.

I 1989 forventes statens gennemsnitlige udgift pr. elevuge på jordbrugsområdet at være ca. 5.000 kr. - svarende til en samlet udgift på ca. 55 mio. kr. - fordelt med godt halvdelen til driftsudgifter/tilskud til skoler og knap halvdelen til støtte til kursister.

Hertil kommer udgifter til indkvartering af et mindre antal kursister.

Inden for jordbrugsområdet blev der i perioden 1. august 1987 - 31. juli 1988 gennemført 422 kurser med en total varighed på 990 kursusuger og med 4.693 kursister svarende til 11.125 elevuger.

I samme periode var fordelingen på elevuger af gartner- og landbrugskursister følgende:

gartneri	7.215	elevuger	svarende til	66,4 %
landbrug	3.658	elevuger	svarende til	33,6 %
i alt	10.873	elevuger	svarende til	100,0 %

og fordelingen på personer følgende:

gartneri	2.449	personer	svarende til	53,1 %
landbrug	2.160	personer	svarende til	46,9 %
i alt	4.609	personer	svarende til	100,0 %

Antallet af kursistuger har været faldende fra 14.393 i 1984/85 til 11.125 i 1987/88 og forventes stabiliseret på sidstnævnte niveau.

Holdstørrelsen er 10-12 kursister.

1.2. Kulturministeriet

1.2.1. Lovgrundlag

Efter lov om folkehøjskoler, landbrugsskolen, husholdningsskoler og efterskoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 661 af 26. oktober 1988 (højskoleloven), tilbyder landbrugsskoler og gartnerskoler kurser til uddannelse af landbrugsmedhjælpere, landbrugsdriftsledere, landbrugsteknikere, gartnere og gartneriteknikere samt andre kurser med tilknytning til landbrugserhvervet eller gartnerfagene.

Efter lov om statsstøtte til visse private skoler, jf. lovbekendtgørelse *nr.* 659 af 25. oktober 1988 (skolestøtteloven) yder staten tilskud til skolernes drift.

Lovene administreres af Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v. (DFF).

Herudover varetager gartnerskolerne efg 2. dels-uddannelser inden for gartneri, som hører under Undervisningsministeriet (kap. ***A.A.2.)***

1.2.2. Uddannelserne og deres indhold

Uddannelserne er følgende:

- landmandsuddannelsen bestående af:

modul 1a grundskolekursus	8	uger	
praktik	48	uger	
modul 1b grundskolekursus	16	uger	
praktik	72	uger	
modul 2 fagligt-tekn.kursus	24	uger	faglært udd.
praktik	72	uger	
modul 3 driftslederkursus	16	uger	grønt bevis
modul 4 overbygningskursus	20	uger	grønt diplom

- agrarøkonomuddannelsen (aø) 43 uger

- landbrugsteknikerudd. (lt) 80 uger
- gartneridriftslederudd.(gd) 16 uger grønt bevis
- gartneriteknikerudd. (gt) 80 uger
- efteruddannelseskurser (eu) 1 uge
- øvrige kurser (øv)

For landmandsuddannelsen er anført de nye kursuslængder, som DFF principielt har godkendt fra august 1989, selv om det nye modul 3 måske først iværksættes på et senere tidspunkt.

Modul 1a forbereder til den efterfølgende praktik, hvor eleven skal kunne tage ansvaret for sig selv og sin arbejdsfunktion.

Under modul 1-praktikken er det frivilligt at deltage i Danmarks Landboungdoms grunduddannelsesprogram.

Praktikstedet godkendes efter retningslinier fastsat af de 4 foreninger, der varetager uddannelsen (kap.1.2.7.). Ordningen administreres på regionsplan med ungdoms-konsulenten som tilsynsførende.

Modul 1b sætter i stand til at udføre almindeligt arbejde i et alsidigt landbrug med planter og dyr samt tage ansvar for pasning af besætning under ejers fravær i kortere tid.

Modul 2 giver rutine i udførelse af arbejdsopgaverne i produktionsformen, fortrolighed med husdyrs ernæring/biologi og kendskab til økonomiske forhold og sætter i stand til at tage ansvar for pasning af en produktionsgren i længere tid og planlægning i kortere tid.

Modul 2-praktikken afvikles på mindst 2 bedrifter og omfatter mark, stald, planter og dyr. Det er obligatorisk at deltage i Danmarks Landboungdoms uddannelsesprogrammer om kvægets eller svinets pasning og plantedyrkning.

Praktikstedet skal ikke godkendes, men uegnede landbrug kan aktuelt "fra-godkendes".

Modul 3 og gartneridriftslederuddannelsen giver fortrolighed med styring/ledelse af en bedrift og sætter i stand til selvstændigt at tage ansvar for/vurdere bedriften økonomisk/miljømæssigt og tage ansvar for andres/egen uddannelse.

Modul 3-praktikken kan for 12 mdr.`s vedkommende bestå i tidligere (også skole-)uddannelse eller erfaring fra andet erhverv. De resterende 6 mdr. skal være landbrug.

Modul 4 er en videreuddannelse inden for moderne bedrifts- og personaleledelse bestående af handels/ledelsesmæssige og landbrugs/driftsøkonomiske fag.

Agrarøkonomuddannelsen er en kombineret udvidet driftslederuddannelse/handelsuddannelse og sætter i stand til at administrere store moderne bedrifter med både alsidig og speciel driftsform.

Landbrugsteknikeruddannelsen, som kombinerer en kortere teoretisk uddannelse med en praktisk faglært uddannelse, findes inden for linierne:

- regnskabs/økonomilinien,
- planteavlslinien,
- husdyrbrugslinien og
- maskin- og bygningslinien.

For gartneriteknikeruddanneisen er linierne:

- planteskole-, vækst- og grøntsagslinien,
- anlægslinien og
- markedsføringslinien.

De 2 teknikeruddannelser sætter i stand til at varetage undervisning, udføre registreringsarbejde som produktionsassistent i hhv. den primære landbrugsproduktion og produktion i gartnererhvervet, og under vejledning varetage opgaver i rådgivnings- og forsøgsvirksomhed.

De "ovrige kurser" er bl.a. følgende (med angivelse af skolernes navn, jf. kap. 1.2.5.):

- erhvervsintroduktion for KVL-studerende (Borris)	4 uger
- introduktion til landmandsuddannelsen for folkeskoleelever (Bygholm)	1 uge
- inseminørkursus (Gråsten)	14 uger
- "grønne linier" i samarbejde med gymnasier og HF-kurser (Tønder, Høng, Kongensgård)	
- kursus for deltidslandmænd (Kalø)	2 uger
- kursus om landbrug i U-lande (Kærehave)	2 uger
- forkursus for beriderelever (Malling)	2 uger
- kursus om dansk landbrug - mellem natur og kultur (Morsø)	2 uger
- økologisk og biodynamisk kursus (Nordisk)	4 uger
- produktudviklings- og eksportkursus (Nordisk)	20 uger
- pædagogisk grundkursus for nyuddannede kandidater fra KVL (Tune)	4 uger
kursus i pædagogik for landbrugsskolelærere (Tune)	2 uger
- kursus i landbrugets produktion og landbrugets forhold (Tønder)	2 uger
- frivilligt forkursus til landbrugstekniker-uddannelsen (Vejlby, Nordisk)	17 uger
- kursus om landbrugsproduktion, vilkår og muligheder (Koldkærgård)	2 uger
- kursus for ejere og ledere af maskinstationer, 6 ugemoduler (Vejlby)	6 uger

Efter højskoleloven skal kursernes varighed være mindst 5 enkeltstående undervisningsdage. Denne regel er kun af betydning for efteruddannelseskurser.

Efter højskolelovens § 5 har elever, der har gennemgået et godkendt kursus på en landbrugsskole, ret til et bevis for deltagelsen samt for eventuelle prøver. Ministeren fastsætter regler om bevisernes form og indhold.

Efter Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 3. september 1973 om landbrugsteknikereksamen ved landbrugsskolerne, som også finder anvendelse for gartneriteknikereksamen ved gartnerskolerne, afholdes skriftlige, mundtlige og/eller praktiske prøver i de fag, som undervisningen har omfattet. Eksamen kan endvidere omfatte en skriftlig hovedopgave. For hver linie fastsætter DFF en eksamensordning efter forslag fra et fagligt kursusudvalg. DFF beskikker censorer efter indstilling fra skolen.

For de øvrige uddannelser har DFF ikke udstedt regler om prøver og beviser, men næsten alle landbrugsskoler har - i enighed med De danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger, Danmarks Landboungdom og Foreningen for danske Landbrugsskoler - gennem mange år afholdt regelmæssige, orienterende prøver med karakterer efter 13-skalen og med eksamensbeviser, som for størstedelens vedkommende er ensartede og udformet af Foreningen for danske Landbrugsskoler.

Der har ikke medvirket censorer ved prøverne, og der har ikke været nogen dumpegrænse.

Der er ikke enighed blandt landmænd, elever og lærere om berettigelsen af disse prøver og om, hvilke krav der i givet fald bør stilles.

1.2.3. Adgangskrav og optagelse

Adgang til landmandsuddannelsens modul 1 har alle, der har opfyldt undervisningspligten efter folkeskoleloven.

Der er fri adgang, ingen ansøgningsfrister og frit skolevalg. Tilmelding sker ved henvendelse til den enkelte skole.

Gennemført efg-jordbrugsbasisuddannelse giver fritagelse for modul 1a og 8 uger af modul 1b, "grøn" studenterekseksamen for modul 1b og studenter-, HF- og HH-eksamen for 4 uger af modul 1b. I øvrigt kan håndværker- eller specialarbejderuddannelse give (delvis) fritagelse efter ansøgning.

Adgang til efterfølgende moduler forudsætter gennemført foregående modul, incl. praktik.

Adgang til agrarøkonomuddannelsen er betinget af gennemført modul 2.

Adgang til landbrugsteknikeruddannelsen er betinget af gennemført modul 2 og folkeskolens udvidede afgangsprøve i dansk, engelsk, regning/matematik, fysik/kemi.

Adgang til gartnericlriftsleder- og gartneriteknikeruddannelserne er betinget af gennemført efg- eller lærlingeuddannelse som gartner.

1.2.4. Kompetence efter uddannelserne

Afsluttet modul 1 giver ikke erhvervskompetence.

Efter afsluttet modul 2 er eleven "faglært landmand" og dermed kvalificeret til ansættelse som medarbejder ved landbruget eller som ejer af mindre landbrug. Afsluttet modul 2 er dog ikke nogen reel eller formel ansættelsesbetingelse.

Efter afsluttet modul 3 udstedes "det grønne bevis", som er en betingelse for at anskaffe landbrugsejendom af en vis størrelse og en betingelse for økonomisk støtte ved etablering som selvstændig.

Efter afsluttet modul 4 udstedes "det grønne diplom". Kurset er videreudviklende for selvstændige landmænd og vil kvalificere til beskæftigelse på (mellem)lederniveau i landbrugs- eller beslægtede virksomheder.

Agrarøkonomuddannelsen kvalificerer til ansættelse på (mellem)lederniveau i landbrugets servicesektorer, foderstofindustri, maskinhandel m.v., til at administrere eget stort landbrug og til ansættelse som inspektør, forvalter, bestyrer eller forpagter.

Agrarøkonomuddannelsen er samtidig en merkonomuddannelse.

Landbrugsteknikeruddannelsen kvalificerer til ansættelse som landbrugsskolelærer og (afhængig af uddannelsesline) som konsulent/assistent eller lignende i bl.a. landbrugsorganisationer, private regnskabs-, edb- og revisionsvirksomheder, og statslig og privat forsøgsvirksomhed.

Der er ikke regler for eller praksis om landmandsuddannelsen - eller dele af den - som adgangsgivende eller meritgivende til efg-jordbrugsbasisuddannelsen og 2. del jordbrug. Meget få har foretaget dette skift.

Efter afsluttet gartneridriftslederuddannelse udstedes "det grønne bevis", som er en betingelse for økonomisk støtte ved etablering som selvstændig.

Gartneriteknikeruddannelsen kvalificerer til ansættelse som lærer ved gartnerskoler og tekniske skoler, som konsulent/assistent eller lignende i bl.a. gartnerfagets organisationer, statslig og privat forsøgsvirksomhed, eksport- og handelsvirksomheder og frøbranchen samt til virksomhed som selvstændig, arbejds- eller produktionsleder i væksthusgartnerier og planteskoler.

Teknikeruddannelserne er adgangsgivende til agronom- og hortonomuddannelserne på Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, dog betinget af suppleringsprøver på HF-tilvalgsniveau i fagene matematik, fysik og kemi.

Teknikeruddannelserne er i større eller mindre omfang meritgivende ved merkonomuddannelsen.

1.2.5. Uddannelsernes fordeling på skoler

De anvendte forkortelser er de samme som i afsnittet om uddannelserne og deres indhold (kap. 1.2.2.). Tallene betyder landmandsuddannelsens modul 1 a+b, 2, 3 og 4,
aø = agrarøkonomuddannelsen,
lt = landbrugsteknikeruddannelsen,
gt = gartneriteknikeruddannelsen,
eu = efteruddannelseskurser, og
øv = øvrige kurser.

Asmildkloster Landbrugsskole	12	3	4		eu	
Borris Landbrugsskole	1				eu	øv
Bygholm Landbrugsskole		2	3	4	eu	øv
Dalum Landbrugsskole		2	3	4	eu	øv
Gråsten Landbrugsskole	12	3	4		eu	øv
Hammerum Landbrugsskole		2	3	4 ao		
Hovborg Landbrugsskole					eu	
Høng Landbrugsskole	1a2	3			eu	øv
Kalø Landboskole	12	3	4		eu	øv
Riber Kjærgård Landbrugsskole	12	3			eu	
Koldkærgård Landboskole					eu	
Kongensgård Landbrugsskole	1				eu	øv
Korinth Landbrugsskole	1				eu	
Kærehave Landbrugsskole	1				eu	øv
Ladelund Landbrugsskole	12	3	4		eu	øv
Lyngby Landbrugsskole		2	3	4	eu	
Lægård Landbrugsskole	12	3	4		eu	
Malling Landbrugsskole	12	3			eu	
Midtjyllands Landboskole	12	3			eu	

Morsø Landbrugsskole	1						eu	øv
Nordisk Landboskole		2	3			lt	eu	øv
Nordjyllands Landbrugsskole	1	2	3	4			eu	
Næsgård Agerbrugsskole		2	3		aø		eu	
Sydsjællands Landbrugsskole	1						eu	
Try Landbrugsskole	1						eu	
Tønder Landbrugsskole	1						eu	øv
Tune Landboskole							eu	øv
Vejlby Landbrugsskole		2	3			lt		øv
Den økologiske Jordbrugsskole	1	2	3				eu	
Gartner- og Frugtavlerhøj-skolen "Søhus"		dl						øv
Havebrugshøjskolen Vilvorde		dl				gt	eu	

Skolernes geografiske beliggenhed fremgår af bilag **1.**

1.2.6. Skolerne

Skolerne er private, selvejende institutioner.

De er alle kostskoler, men kan optage hjemmeboende elever til undervisning og samvær. Dette sker inden for en ramme på 10 % pr. skole.

Der er ca. 110 hjemmeboende årlig, men en del flere overnatter ikke på skolen overhovedet eller i perioder. Størstedelen af eleverne tilbringer de fleste weekender uden for skolen.

Det er overvejende elever på modul 1 og 2, der reelt bruger skolen som kostskole, og som har behov for lærere med pligt til at udføre kostskolearbejde.

Søhus og Vilvorde tilbyder kun gartneriuddannelser og er derfor godkendt under navn af gartnerskoler. De har begge søgt om godkendelse som teknisk skole ligesom den tidligere gartnerskole Beder Gartnerskole.

Hovborg Landbrugsskole, Koldkærgård Landboskole og Tune Landboskole tilbyder kun efteruddannelseskurser af 5 dages varighed og har fået dispensation fra højskolelovens tilskudsbetingelse om lange kurser.

Hovborg Landbrugsskole tilbyder kun kurser for landmænd, de to andre også kurser for lærere, konsulenter, personer beskæftiget med forsøgsvirksomhed m.v.

Kalø, Hammerum, Midtjyllands og Vejlby landbrugsskoler er landbrugsskoleafdelinger ved kombinerede skoler (hhv. 1 folkehøjskole og 3 husholdningsskoler).

Morsø, Koldkærgård, Hovborg, Den Økologiske og Haslev landbrugsskoler er godkendt i begyndelsen af 1980'erne. Haslev Landbrugsskole er senere ophørt.

Ministeren (DFF) kan godkende en landbrugsskole, hvis:

- skolen er en privat, selvejende institution med vedtægter godkendt af DFF,
- forstanderen er godkendt af DFF,
- skolen råder over egnede lokaler og fornødent udstyr,
- skolens kursusplan er godkendt af DFF og
- der er behov for skolen.

Godkendelsen kan tilbagekaldes, hvis betingelserne ikke længere er opfyldt, eller hvis undervisning eller øvrige forhold strider åbenbart med almindeligt fulgte retningslinier for skoleformen.

De personalemæssige forhold for forstandere og lærere er beskrevet i bilag 9.

1.2.7. Styring af uddannelserne

Efter landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 131 af 19. marts 1987 om bl.a. uddannelseskrav i henhold til lov om landbrugsejendomme er lovens uddannelseskrav opfyldt, "når den pågældende har gennemgået den af De danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger fastlagte landmandsuddannelse (det "grønne bevis")".

Det er således erhvervet, - traditionelt De danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger, Danmarks Landboungdom og Foreningen for danske Landbrugsskoler, som fastlægger både landmandsuddannelsens teoretiske del og praktikken.

DFF har derfor begrænsede styringsmuligheder, men kan lægge økonomiske hensyn til grund ved godkendelse af kursuslængder m.v.

De nævnte 4 foreninger har nedsat Landbrugets Uddannelsesudvalg bestående af 3 repræsentanter, heraf 2 bestyrelsesmedlemmer, for hver organisation. Udvalget har til opgave at:

- lede og koordinere landmandsuddannelsen,
- tage stilling til dispensationsansøgninger og
- træffe beslutninger i alle sager om uddannelsen.

Ministeren nedsætter et landbrugsskoleråd, bestående af:

- direktøren for DFF (formand),
- 3 medlemmer udpeget af Foreningen for danske Landbrugsskoler,
- 1 medlem udpeget af De danske Landboforeninger,
- 1 medlem udpeget af Danske Husmandsforeninger og
- 2 medlemmer udpeget af Foreningen Danmarks Landboungdom.

Rådets udtalelse indhentes om følgende spørgsmål vedrørende landbrugsuddannelsen:

- behov for oprettelse og udvidelse af skoler,
- udkast til vejledende undervisningsplaner,
- godkendelse af individuelle kursusplaner,
- fordeling af kurser på de enkelte skoler,
- udkast til regler om optagelses- og afgangsprøver og beviser for deltagelse og prøver,
- fremkaldelse af nye uddannelsestilbud og
- ansøgninger om godkendelse af forsøgsundervisning.

Direktoratet har til opgave at:

- bestemme, hvilke uddannelser den enkelte skole kan tilbyde,
- udarbejde vejledende undervisningsplaner for almindelige landbrugskurser og evt. gartnerkurser,
- fastsætte regler om optagelses- og afgangsprøver for uddannelseskurser,
- fastsætte form og indhold for bevis for deltagelse og prøver og
- føre tilsyn med skolerne.

1.2.8. Tilskud til skoler

Efter skolestøtteloven ydes statstilskud til godkendte landbrugsskoler under visse betingelser om kursuslængder, årselevtal (mindst 18), rimelig egendækning af driftsudgifter og aflønning af forstandere og lærere. Tilskuddet ydes som:

- rammetilskud til løn til forstandere og lærere,
- rammetilskud til øvrige udgifter til skole- og undervisningsvirksomhed,
- refusionstilskud med 85 % af skatter og rente- og lejeudgifter til skolens faste ejendomme og andre godkendte udgifter til bygninger m.v. og

- refusionstilskud med 100 % af godkendte udgifter til ekstra lærertimer og hjælpemidler til undervisning af svært handicappede elever.

Rammetilskuddene beregnes på grundlag af skolens udgiftsbehov, som beregnes efter objektive kriterier. Udgiftsbehovene ganges med en reguleringsfaktor (i 1988 0,7159 for lønninger og 0,9625 for øvrige udgifter), som afpasser summmen af skolernes udgiftsbehov med finanslovbevillingen.

Udover refusionstilskud til renteudgifter ydes tilskud til byggeri i form af lån af statslånspuljen, hvoraf der årligt er ca. 3 1/2 - 4 mio. kr. til rådighed for landbrugsskolerne.

Der ydes ikke tilskud specielt til udstyrsanskaffelse.

Udover driftstilskud ydes særligt tilskud til landbrugsskolerne, excl. gartnerskolerne, med 920 kr. pr. elev/uge på grundskolekursus og 720 kr. pr. elev/uge på andre kurser undtagen modul 2, efteruddannelses- og en del øvrige kurser.

Det særlige tilskud har tilvejebragt den økonomiske ligestilling med øvrige erhvervsuddannelser, som indgik i landbrugsforliget sommeren 1988. Den ugentlige elevbetaling på de pågældende kurser har kunnet nedsættes til hhv. 100 og 300 kr., hvilket nogenlunde svarer til betalingen for skolehjemsophold (kap. 1.4.10).

På modul 2 er elevbetalingen ikke nedsat. Eleverne får løn (AER-ordning) - og dermed økonomisk ligestilling - under skoleopholdet.

Udover driftstilskud ydes tilskud til Tune Landboskoles forøgede lærerlønudgifter ved afholdelse af det 4 ugers pædagogiske grundkursus for nyuddannede kandidater fra KVL. Finanslovbevillingen er 202.000 kr. i 1989.

1.2.9. Elevstøtte

Efter højskoleloven yder staten elevstøtte som tilskud til nedsættelse af elevbetalingen.

Der ydes ikke elevstøtte til elever på kurser omfattet af ordningen med særligt tilskud.

Der ydes kun støtte på kurser på mindst 2 uger.

For elever under 19 år beregnes støtten ud fra forældres indkomstgrundlag, for 19-årige og gifte elever ud fra eget og ægtefælles indkomstgrundlag.

Den gennemsnitlige ugentlige støtte pr. elev forventes at blive 395 kr. i 1989.

Herudover yder nogle kommuner støtte til elever.

Uddannelserne er ikke SU-støtteberettigende.

1.2.10. Statslige udgifter, elevtal, kapacitetsudnyttelse m.v.

Bilag 2 indeholder en oversigt over elevtal, elevtilgang og statslige udgifter fordelt på landbrugsskolernes uddannelser.

Bilag 3 indeholder en oversigt over statslige udgifter fordelt på landbrugsskoler.

I de senere år har frafaldet mellem modul 1 og 2 været 30-40 %. Nogle søger over i andet erhverv, andre klarer sig som medarbejdere eller selvstændige uden denne uddannelse.

Udviklingen i årselevtal har siden 1984 været følgende:

	landm. udd. mod.1 1)	landm. udd. mod.2-4	landbr. skoler i øvr.	landbr. skoler i alt	gartn. skoler 2)	l.br.+ gartn.- sk.ialt
1984	1,027	1,195	363	2,585	205	2,790
1985	915	1,204	383	2,502	255	2,757
1986	776	1,137	391	2,304	310	2,614
1987	642	1,063	516	2,221	250	2,471
1988	584	1,108	449	2,141	225	2,366

1) Antallet af elever på modul 1 er dobbelt så stort som årselevtallet.
2) Incl. efg-elever og lærlinge. De store variationer skyldes omlægning af efg- og lærlingeuddannelserne.

Tilgangen til modul 1 er således næsten halveret i perioden 1984-88. Virkningen på tilgangen til de senere moduler viser sig i 1988 og følgende år.

Bilag 4 viser udviklingen i årselevtal for de enkelte landbrugsskoler i perioden 1983-88 samt kapacitet til godkendte kurser og kapacitetsudnyttelse i 1988.

I 1988 var landbrugsskolernes samlede kapacitet (=sengepladser) 2886 i 40 uger, årselevtallet 2140, den ledige kapacitet 746 og udnyttelsesgraden 74,2 %.

En del skoler har en reel større kapacitet/lavere udnyttelsesgrad end anført, fordi nogle værelser har standard/størrelse til hurtigt og omkostningsfrit at kunne ændres fra enkelt- til dobbeltværelser. I nogle tilfælde er det dog vanskeligt at skønne, om et værelse er egnet som dobbeltværelse eller bør betragtes som enkeltværelse.

Den ledige kapacitet er ofte udnyttet til anden virksomhed, fx udlejning.

På gartnerskolerne var kapaciteten 145. Gartnerskolernes kapacitet er udnyttet.

Holdstørrelsen er 6-12 i praktiske fag, 20-25 i teoretiske fag og 70-80 til (de efterhånden sjældnere) foredrag.

1.3. Landbrugsministeriet

1.3.1. Tilskudsordninger

1.3.1.1. Tilskud til efteruddannelseskurser

Efter lov om tilskud til efteruddannelse inden for jordbrugserhvervene, jf. lovbekendtgørelse nr. 318 af 18. maj 1989 (efteruddannelsesloven) kan der indtil 31. december 1991 ydes tilskud til fremme af efteruddannelsen inden for jordbrugserhvervene.

Loven administreres af Jordbrugsdirektoratet.

Støtteberettigede kursusdeltagere er ejere, forpagtere, bestyrere og brugere af jord- og skovbrugsbedrifter, disses ægtefæller/samlevere og andre, der har eller agter at søge beskæftigelse inden for den primære produktion på jord- og skovbrugsområdet. Kursisterne kan være selvstændige erhvervsdrivende eller ansatte. De skal være fyldt 18 år ved kursets begyndelse.

Kurserne godkendes af Jordbrugsdirektoratet og skal have et egentligt erhvervsfagligt indhold og en varighed af mindst 5 sammenhængende undervisningsdage eller sammenlagt 5 dage med samme deltagerkreds.

Kurserne er ikke modulopbyggede og skal ikke følges i bestemt rækkefølge. Der udstedes ikke bevis.

Kurserne afholdes dels på skoler, overvejende landbrugsskoler under Kulturministeriet, dels som lokale kurser (foreningskurser).

Kursisterne på landbrugsskoler indgår ved beregning af skolernes driftstilskud, men kursisterne får ikke elevstøtte (kap. 1.2.9.), fordi kurserne kun varer 1 uge.

Til foreningskurserne kan der ydes tilskud efter lov om fritidsundervisning.

Ministeren nedsætter et efteruddannelsesudvalg bestående af:

- en formand udpeget af ministeren og
  1 repræsentant udpeget af hhv.:
- De danske Landboforeninger,
- Danske Husmandsforeninger,
- Dansk Erhvervsgartnerforening,
- Dansk Skovforening,
- Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger (SALA), og
- Specialarbejderforbundet i Danmark
  og tilfordnet en repræsentant for hhv.:
- Landbrugsministeriet og
- Kulturministeriet.

Udvalget har til opgave at bistå Jordbrugsdirektoratet ved administrationen af tilskudsordningen.

Der ydes projekttilskud med indtil 50% af visse udgifter til sammenslutninger og institutioner, der medvirker i efteruddannelsen og er godkendt af Jordbrugsdirektoratet.

Der er ydet projekttilskud med 2,36 mio. kr. til 1 projekt i 1987, med 2,45 mio. kr. til 5 projekter i 1988, og forventes ydet 2 mio. kr. i 1989.

En betydelig del af projekttilskuddet er anvendt til aflønning af 6 efteruddannelseskonsulenter.

Til kursister, der gennemfører kurserne, ydes støtte til delvis dækning af egenbetalingen, i første halvdel af 1989 med 75% af et ugentligt maksimumsbeløb på 2.407 kr. Dette bringer udgiften pr. kursist ned på 6-700 kr. for et ugekursus.

Bilag 5 indeholder en oversigt over deltagelsen i kurserne og udbetalt tilskud i perioden 1983-1989.

Finanslovbevillingen er en beløbsramme på 11 mio. kr. Der har hidtil været et mindreforbrug, men tilskudsrammen forventes fuldt udnyttet fra 1989.

Efter lov om tilskud til vikarordninger inden for jordbruget, jf. lovbekendtgørelse nr. 674 af 26. oktober 1988, kan landbrugsministeren yde tilskud til foreninger, som har ejere eller forpagtere af jordbrugsbedrifter som medlemmer, og som har til formål at yde vikarbistand til medlemmerne ved bl.a. efteruddannelse, som kræver fravær fra bedriften.

Tilskud til de enkelte foreninger ydes til delvis dækning af udgifter, som foreningerne afholder til:

- lønning og kørselsgodtgørelse til vikarer og arbejdsfordelere, der er ansat af foreningerne,
- administration, herunder til samordning af foreningernes virksomhed, og
- uddannelse af vikarer og arbejdsfordelere.

Ministeren fastsætter regler om størrelse og beregning af tilskud samt om det skønnede behov for vikarbistand ved efteruddannelse. Vikarbistand forudsætter et "biologisk behov" for afløsning, d.v.s. når arbejdsfunktioner skal udføres på bestemte tidspunkter.

Loven administreres af Jordbrugsdirektoratet.

For den enkelte landmand indebærer ordningen, at hans udgifter til husbondafløsning nedsættes fra 85 kr. til 30 kr. i timen.

Finanslovbevillingen er i 1989 3,8 mio. kr.

1.3.1.2. Tilskud til landbrugskurser m.m.

Efter lov nr. 29 af 3. februar 1960 om statstilskud til landbrugskursus m.m. (kursusloven) ydes tilskud til landbrugskurser afholdt eller godkendt af landbo- og husmandsforeninger.

Loven administreres af Landbrugsministeriets departement.

I regeringens afbureaukratiseringsprogram foreslås ordningen ophævet fra 1990.

Midlerne kan anvendes dels til ubemidlede deltagere i kortvarige landbrugsskolekurser, dels som tilskud til landbo- og husmandsforeninger til dækning af disses udgifter ved kurser afholdt af foreningerne og som tilskud til ubemidlede deltagere i sådanne kurser.

Kurserne er:

- landbrugsfaglige kurser,
- kurser i landbrugets bierhverv, herunder havebrug, frugtavl, fjerkræavl, kaninavl og biavl,
- andre kurser af betydning for landbrugserhvervet, og
- husholdningskurser og kurser i husmodergerning i øvrigt.

Skolekurser skal være af mindst 4 og højst 14 dages varighed.

Der er nedsat 5 <u>regionale kursusudvalg</u> bestående af:

- 1 formand udpeget af ministeren,
- 1 medlem udpeget af landsdelens landboforeninger og
- 1 medlem udpeget af landsdelens husmandsforeninger.

Udvalgene har til opgave at foretage fordeling af de beløb, som ministeriet har bevilget til landsdelen.

Der er ikke regler om satser for kursisststøtten. Den udgør ikke betydelige beløb.

Der er hvert år ca. 12.000 deltagere i kurserne.

Finanslovbevillingen er en beløbsramme på 200.000 kr., som suppleres med for tiden 280.000 kr. af Landlegatets overskud. For tilskud til lokale kursusudvalgs virksomhed er rammen 50.000 kr.

1.3.2. Uddannelser på Skovskolen

1.3.2.1. Lovgrundlag

Efter lov nr. 44 af 16. februar 1966 om uddannelse af skovteknikere er uddannelsen henlagt til Skovskolen og til skovdistrikter udvalgt af skolen.

Med hjemmel i finansloven tilbyder Skovskolen skovarbejderuddannelse og kursus for skovbrugsstuderende fra Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL). Som indtægtsdækket virksomhed tilbyder skolen efteruddannelseskurser for alle kategorier af skovbrugere m.fl.

Herudover varetager Skovskolen 2. del af efg-skovbrugeruddannelsen, som hører under Undervisningsministeriet (kap. 1.4.2.)

1.3.2.2. Uddannelserne og deres indhold

Det er oplyst for udvalget, at baggrunden for at holde skovteknikeruddannelsen uden for kommissoriet er, at en arbejdsgruppe under Landbrugsministeriet beskæftiger sig med de af skovbrugets institutioner, som vedrører forskning, forsøg og formidling og bl.a. overvejer integrering af undervisning, forskning og konsulentsystem.

Skovteknikeruddannelsen er normeret til 49 mdr., heraf 24 mdr. praktik. Uddannelsen er på mellemteknikerniveau, men mere omfattende end sædvanlige teknikeruddannelser. Den omfatter skovtekniske fag, biologi, økonomi og ledelse. Alle færdiguddannede får arbejde straks.

Skovarbejderuddannelsen er sammensat af:

- elementært kursus (3 dage),
- grundkursus I (3 uger),
- grundkursus II (2 uger) og
- specialkurser, for tiden 8 (1-2 uger).

Elementært kursus giver nye skovarbejdere førstehåndskendskab til grundlæggende faglige emner, fx pasning af motorsav og arbejdsteknik.

Grundkursus I omfatter emnerne: Redskabs- og arbejdslære, praktisk og teoretisk motorlære, arbejdssikkerhed, -fysiologi og -hygiejne, orientering om skovbrugs- og organisationsfaglige emner og skovningsøvelser i yngre gran.

Grundkursus II omfatter repetition af stof fra kursus I, skovningsteori og skovningsøvelser i større løv- og nåletræer.

Specialkurserne tilpasses skovbrugserhvervets aktuelle behov (ved stormfald fx.). For tiden tilbydes kurser i: Tyndning i yngre nåletræ, filing og vedligeholdelse af motorsave, motorsave, kratrydningssave, opmåling og aflægning af løv- og nåletræ, udvisning og udrensning, topkapning og pyntegrønt.

Undervisningen består overvejende af praktiske øvelser med teori i nødvendigt omfang.

Der er betydelig lighed mellem skovarbejder- og AMU-kurser (kap. 1.1.2.), og lærerne er ansat på samme vilkår.

Skovskolen afholder hvert år et 4 ugers (2x2) grundkursus for ca. 24 skovbrugsstuderende fra Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole. Kurset omfatter praktiske øvelser og teori.

1.3.2.3. Adgangskrav og optagelse

For skovteknikeruddannelsen er adgangskravene:

- efg-uddannelse som skovbruger med supplerende prøver i hhv. matematik på HF-fællesfagsniveau og kemi på tilvalgsniveau,
- højere forberedelseseksamen med kemi som tilvalgsfag eller
- studentereksamen med kemi eller suppleret med prøve i kemi på HF-tilvalgsniveau.

Der er mere end dobbelt så mange ansøgere som uddannelsespladser, og der arbejdes med planer om en udvidelse af uddannelsespladser fra 24 til 40.

Skovskolerådet (kap. 1.3.2.6.) fastsætter hver år fordelingen af pladser mellem ansøgere med hhv. efg-uddannelse og HF- eller studentereksamen. Kvoterne er for tiden lige store.

For skovarbejderkurserne følges samme regler som for AMU-kurserne.

Pladsforholdene på Skovskolen indebærer en ventetid på indtil 1/2 år for nogle kursers vedkommende.

1.3.2.4. Kompetence efter uddannelserne

Skovteknikeruddannelsen er adgangsgivende til den 1-årige træteknikeruddannelse omfattet af lov om videregående teknikeruddannelser.

Gennemgået uddannelse som skovtekniker opfylder uddannelseskravet for erhvervelse af landbrugsejendomme.

Skovarbejderuddannelsen er som AMU-kurserne en ikke-faglært uddannelse, som ikke er adgangs- eller meritgivende.

SID har forslået nedsættelse af bedømmelsesnævn med henblik på at anerkende uddannelsen - kombineret med praktisk arbejde inden for området - som svarende til en efg-uddannelse som skovbruger. Arbejdsgiverrepræsentanterne i det faglige udvalg fandt imidlertid, at der var tale om et overenskomstspørgsmål, og forslaget blev ikke realiseret.

1.3.2.5. Skovskolen

Uddannelser og kurserne finder sted på Skovskolen i Nødebo og dens filial i Kompedal.

Skolen, som er en kostskole, er en statsinstitution, og staten afholder alle udgifter til den ordinære drift.

I tilknytning hertil udfører skolen kursusvirksomhed, udviklingsarbejde og konsulentvirksomhed for skovbrugserhvervet som indtægtsdækket virksomhed. Der forventes i 1989 driftsudgifter på 2,1 mio. kr. og indtægter på 2,9 mio. kr. for den indtægtsdækkede virksomhed.

Elementærkurser for skovarbejdere afvikles i skolens 3 "rullende afdelinger" (vogntog) på kursisternes arbejdsplads.

1.3.2.6. Styring af uddannelserne

Efter lov om uddannelse af skovteknikere nedsætter ministeren et skovskoleråd bestående af:

- direktøren for Miljøministeriets Skov- og Natursty-
  relse (formand)
  og 1 repræsentant, beskikket af ministeren, for hhv.:
- Landbrugsministeriet,
- Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles
  Skovbrugsinstitut,
- Statsskovbruget,
- Dansk Skovforening,
- Skovbrugets Arbejdsgiverforening,
- Specialarbejderforbundet i Danmark,
- Skovskolens lærerråd,
- Danske Skovteknikeres Elevforening og
- Skovarbejdernes Elevforening samt
- 2 repræsentanter for Danske skovteknikeres
  Landsforening.

Rådet har som hovedopgaver at fastsætte timeplaner, eksamenskrav, regler for kurser, retningslinier for tilvejebringelse af lærebøger og regler for betaling for kost og logi.

Rådet er nedsat i h.t. skovteknikerloven, men behandler i praksis også andre - især fælles - sager.

1.3.2.7. Støtte til elever

Skovteknikeruddannelsen er SU-støtteberettigende undtagen på første distriktsophold, hvor eleverne får løn.

Skovarbejderkursister får støtte efter samme regler som AMU-kursister.

Skovteknikerelever og skovbrugsstuderende betaler for kost og logi. Skovarbejderkursister betaler ikke.

1.3.2.8. Skovskolens udgifter, elevtal m.v.

Bilag 6 indeholder en oversigt over statslige udgifter og elevtal 1987 (excl. efg).

Skovskolens samlede elevtal (excl. efg) var i 1987:

- 1.282 skovarbejderkursister (incl. KVL-studerende) og
- 96 skovteknikerelever.

Der optages og færdiguddannes 20-25 skovteknikere årlig.

Skovskolen disponerer over 140 sengepladser fordelt med 96 i Nødebo, 24 i Kompedal og 20 på kursusejendommen Løvenholm, som skolen har samarbejdsaftale med.

Kapaciteten er fuldt udnyttet.

1.3.3. Uddannelser på Vildtforvaltningens skole

Vildtforvaltningens Skole på Kalø Gods (den tidligere Kalø Jægerskole) er administrativt en del af Landbrugsministeriets Vildtforvaltning, som den 1. juli 1989 er overført til Miljøministeriet.

Skolen afholder hvert andet år et 9 mdr.`s driftslederkursus for 15 elever som afslutning på den 4-årige skytteuddannelse, som i øvrigt foregår på større land- og skovbrugsejendomme.

Herudover afholdes årlig ca. 15 korte kurser med i alt 300-350 kursister, bl.a. schweisshundeførere, skovteknikerelever, skovbrugsstuderende, jagtprøvelærere, konservatorer, naturvejledere og elever fra Vejlby Landbrugsskole.

Personalet består af en skoleleder, 3-4 øvrige personer og gæstelærere blandt Vildtforvaltningens øvrige personale.

I 1987 var der budgetteret med driftsudgifter på 877.000 kr. og indtægter på 172.000 kr.

1.4. **Undervisningsministeriet**

1.4.1. Lovgrundlag

De nuværende love om lærlinge- og efg-uddannelser: lov om lærlingeforhold, jf. lovbekendtgørelse nr. 128 af 16. marts 1987, og lov om erhvervsfaglige grunduddannelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 150 af 18. marts 1987, afløses fra den 1. januar 1991 af et samordnet erhvervsuddannelsessystem, reguleret ved lov nr. 211 af 5. april 1989 om erhvervsuddannelser (erhvervsuddannelsesloven) og lov nr. 210 af 5. april 1989 om erhvervsskoler (erhvervsskoleloven).

Beskrivelsen i det følgende bygger delvist på de nye love, og de er lagt til grund for udvalgets overvejelser i kap. 3. og forslag i kap. 4.

Lovene administreres af Direktoratet for Erhvervsuddannelserne (DFE).

1.4.2. Uddannelserne og deres indhold

Efter gældende ordning er der følgende erhvervsuddannelser inden for jordbrug:

- <u>lærlingeuddannelser;</u>

  frilandsgartner
  frugt- og bæravler
  planteskolegartner
  væksthusgartner og

- <u>efg-uddannelser;</u>

  anlægsgartner
  frilandsgartner
  frugt- og bæravler
  planteskolegartner
  væksthusgartner
  dyrebruger
  jordbrugsmaskinfører

  skovbruger

Bilag 11 viser forløbet af de nuværende uddannelser og uddannelser efter erhvervsuddannelsesloven.

Efter erhvervsuddannelsesloven gælder følgende:

Uddannelserne tilrettelægges i almindelighed som vekseluddannelser, således at der skiftes mellem skoleundervisning og praktikuddannelse i en eller flere virksomheder.

De faglige udvalg (kap. 1.4.7.) bestemmer indholdet i regler om den enkelte uddannelses varighed og struktur - herunder fordelingen på skoleundervisning og praktikuddannelse - samt om praktikuddannelsen.

Skoledelen for uddannelserne som helhed sammensættes af grundfag (1/3), områdefag (1/3), specialefag (1/6) og valgfag (1/6).

Grundfagene har til formål at give faglig bredde, befordre personlig udvikling og give samfundsforståelse og studiemæssig kompetence.

Skoleundervisningen tilrettelægges i almindelighed således, at det eller de første skoleophold omfatter emner, der er fælles for flere uddannelser, mens der i øvrigt i skoleforløbet sker en faglig specialisering.

1. skoleperiode varer 20 uger og omfatter erhvervs- og uddannelsesorienterende undervisning med grundlæggende orientering og indføring i flere uddannelsesområder som grundlag for valg af uddannelse.

2. skoleperiode varer 20 uger og øvrige skoleperioder normalt 10 uger.

Uddannelserne varer i almindelighed ikke over 4 år. Varigheden af den enkelte uddannelses skoleundervisning kan normalt ikke overstige 80 uger.

Eleverne modtager bevis for den gennemførte uddannelse, herunder både skole- og praktikuddannelse.

Ministeren fastsætter regler for bedømmelsesplaner og beviser. Bedømmelse af elever under uddannelsen og eksamen tilrettelægges i overensstemmelse med bedømmelsesplanen for vedkommende uddannelse.

1.4.3. Adgangskrav og optagelse

Adgang til uddannelserne har alle, der har opfyldt undervisningspligten efter folkeskoleloven.

En erhvervsskole har inden for de uddannelser, skolen udbyder, nligt til at optage alle ansøgere, der opfylder ovennævnte betingelser, eller til at drage omsorg for, at de optages på en anden skole eller andre skoler med samme uddannelse.

Ministeren kan fastsætte regler om begrænsning af adgangen til skoleundervisningen inden for de enkelte uddannelser.

Der er fælles, central og edb-baseret tilmeldings- og optagelsesprocedure for erhvervsuddannelser, gymnasium og HF.

1.4.4. Kompetence efter uddannelserne

Den samlede uddannelse fører frem til faglært niveau.

Uddannelsen er adgangsgivende til en lang række teknikeruddannelser og korte videregående uddannelser, dog normalt betinget af tillægsprøver eller anden dokumentation for almene kvalifikationer.

Uddannelserne inden for gartneri og skovbrug er adgangsgivende til hhv. gartneridriftsleder- og gartnerietekniker- og skovteknikeruddannelsen, til teknikeruddannelserne dog betinget af tillægsprøver.

1.4.5. De nuværende uddannelsers fordeling på skoler

		efg 2. del + lærlingeudd.
Beder Gartnerskole	basis	anlægsgartner frilandsgartner vækhusgartner planteskolegartner
Dalum Tekniske Skole	basis	
Kolding Tekniske Skole	basis	dyrebruger
Roskilde Tekniske Skole	basis	
Slagelse Tekniske Skole	basis	anlægsgartner
Ålborg Tekniske Skole	basis	
Skovskolen		skovbruger
Gartner- og Frugtavlerhøj-skolen "Søhus"		frugt- og bæravler væksthusgartner
Havebrugshøjskolen Vilvorde		væksthusgartner planteskolegartner

Skovskolen hører under Landbrugsministeriet, Søhus og Vilvorde under Kulturministeriet.

Skolernes geografiske beliggenhed fremgår af bilag **1.**

1.4.6. Skolerne

Erhvervsskoler er private, selvejende institutioner.

Skolerne er dagskoler, men eleverne kan indkvarteres på skolehjem, hvis de opfylder visse betingelser.

Betalingen er ca. 200 kr. om ugen for kost og logi.

Efter erhvervsskoleloven kan ministeren (DFE) godkende erhvervsskoler, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- der skal foreligge indstilling fra erhvervsuddannelsesrådet,
- skolen skal indgå som hensigtsmæssigt led i landsomfattende planlægning til opfyldelse af konstaterede eller forventede behov for sådanne skoler, og
- skolerne skal være selvejende institutioner med vedtægter godkendt af DFE.

En godkendelse kan tilbagekaldes, hvis der ikke længere er behov for skolen, eller hvis skolen ikke overholder regler eller påbud.

Efter erhvervsskoleloven ledes skolerne af en bestyrelse på normalt 6-12 medlemmer, heraf 1 udpeget af amtsrådet og mindst 1 af kommunalbestyrelser. De øvrige medlemmer skal så vidt muligt dække skolens virkefelt. Arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter skal være ligeligt repræsenterede og have tilknytning til det geografiske område og det arbejdsmarked, som skolen dækker.

Ministeren kan inden for særlige skoleområder godkende en anden sammensætning af bestyrelsen.

Skoler, der ikke er erhvervsskoler, kan godkendes til bestemte erhvervsuddannelser. Efter bemærkningerne til lovforslagene tager bestemmelserne sigte på, at der kan ydes tilskud til dækning af direkte undervisningsudgifter til erhvervsuddannelsen på skoler, der ikke henhører under ministeriets ressort eller er godkendt efter anden lovgivning, fx landbrugsskoler, gartnerskoler, husholdningsskoler og Skovskolen.

De personalemæssige forhold for forstandere og lærere er beskrevet i bilag 9.

1.4.7. Styring af uddannelserne

Efter erhvervsuddannelsesloven gælden følgende:

Ministeren nedsætter et erhvervsuddannelsesråd bestående af:

- 1 formand udpeget af ministeren,
- 8 medlemmer udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening,
- 1 medlem udpeget af Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger,
- 1 medlem udpeget af Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening og Københavns og Frederiksberg kommuner,
- 8 medlemmer udpeget af Landsorganisationen i Danmark,
- 1 medlem udpeget af Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd og
- 1 medlem udpeget af Teknisk Landsforbund

med følgende tilforordnede:

- 1 udpeget af arbejdsministeren,
- 1 udpeget af industriministeren,
- 1 udpeget af undervisningsministeren,
- 2 udpeget af skoleledernes organisationer,
- 2 udpeget af lærernes organisationer og
- et antal særligt sagkyndige udpeget af ministeren.

Rådet har som hovedopgaver at afgive indstilling til ministeren om:

- regler om uddannelserne i almindelighed (struktur, mål, rammer for skoleundervisningens indhold, fritagelse),
- oprettelse og nedlæggelse af uddannelser,
- lærerkvalifikationer,
- regler om optagelse på skole og regler, der begrænser adgang til uddannelserne,
- godkendelse af ikke-erhvervsskoler til bestemte erhvervsuddannelser,
- regler om rådgivning om valg af uddannelse og erhverv og
- nyetablering af erhvervsuddannelser.

Rådet rådgiver i øvrigt ministeren og kan afgive udtalelse om alle spørgsmål af betydning for uddannelserne.

Arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne nedsætter faglige udvalg bestående af et lige stort antal arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter.

Udvalgene har som hovedopgaver at:

a. Bestemme indhold i regler om:
- uddannelsens varighed og struktur, herunder fordeling på skoleundervisning og praktik,
  uddannelsens mål,
  eventuelle øvrige rammer for undervisningens indhold,
  bedømmelsesplan for områdefag og specialefag,
  praktikuddannelsen,

Ministeren fastsætter reglerne i overensstemmelse med udvalgenes bestemmelse, hvis de lovligt kan fastsættes.

b. Træffe afgørelse med hensyn til:
   valg af grundfag for de enkelte uddannelser,
- godkendelse af praktikvirksomheder og
- afkortning eller forlængelse af uddannelsestid.

c. Følge den erhvervsmæssige udvikling og udviklingsmuligheder for eget og tilgrænsende områder(r) og efter behov tage initiativ til nyetablering, omlægning og nedlæggelse af uddannelser.

d. Virke for:
   bedst mulige uddannelsesmæssige forhold i praktikvirksomhederne og
   tilvejebringelse af praktikpladser.

e. Behandle tvistigheder mellem elever og praktikvirksomheder.

f. Afgive indstilling om andre adgangsveje til uddannelserne.

g. Afgive udtalelse til erhvervsuddannelsesrådet om spørgsmål af betydning for rådets arbejde.

Hver skole nedsætter et eller flere lokale uddannelses-udvalg, sammensat således:

- ligelig repræsentation af arbejdsgivere og arbejdstagere,
- medlemstilknytning til uddannelsernes geografiske område,
- et flertal udpeges af og blandt det faglige udvalg efter indstilling fra organisationernes lokale afdelinger og
- øvrige medlemmer udpeges af skolen, med følgende tilforordnede:
- 1 repræsentant for skolens ledelse,
- eventuelt 1 repræsentant for skolens elever og
- eventuelt 1 repræsentant for arbejdsformidlingen.

Udvalgene har som hovedopgaver at:

- rådgive skolen i spørgsmål om uddannelser inden for udvalgets virksomhedsområde,
- virke for samarbejde mellem skolen og det lokale arbejdsmarked,
- afgive indstilling til skolen om valgfag af lokal betydning og
- udføre opgaver overdraget fra de faglige udvalg.

Efter erhvervsskoleloven fører DFE tilsyn med og vejleder skolerne og kan indhente oplysning om uddannelserne, eleverne, lærerne og institutionens drift i øvrigt til brug ved tilsynet.

DFE vil således stadig have en vejledende, rådgivende og kontrollerende funktion i forhold til uddannelse og undervisning.

Men både de faglige udvalg og skolerne vil efter erhvervsuddannelsesloven få større indflydelse på undervisningen, og der vil derfor i meget højere grad blive tale om mål- og rammmestyring af uddannelserne, sådan at DFE udarbejder en kort beskrivelse af formål, mål og indhold for hvert fag.

Skolerne er forpligtede i forhold til denne beskrivelse, men den enkelte skole afgør selv, hvordan den vil nå målene, hvordan den vil tilrettelægge undervisningen, og hvilke pædagogiske metoder den vil bruge.

Rådgivnings- og tilsynspligten omfatter udarbejdelse af eksempler på, hvordan undervisningen kan gennemføres.

1.4.8. Tilskud til skoler og skolehjem

Der ydes statstilskud til godkendte skoler.

For tiden ydes tilskuddet som refusion - inden for visse rammer - af en række udgiftstyper.

Efter erhvervsuddannelsesloven og erhvervsskoleloven vil tilskud til direkte undervisningsudgifter blive ydet med et beløb pr. elev, pr. uddannelse eller efter andre objektive kriterier ("taksameterprincip"). Herudover vil der blive ydet et rammetilskud til fællesudgifter, herunder bygningsdrift, husleje, administration og skolehjem.

Hertil kommer rente- og afdragsfrie lån til opførelse, til- og ombygning eller køb af bygninger med indtil 5/6 af bygningens opførelsesværdi eller købesum. Til mindre til- og ombygninger kan lånet andrage indtil 100 % af udgifterne. Der kan ydes tilskud til indretning af lejede lokaler.

Der kan også ydes lån til køb af udstyr m.m.

I 1989 er der følgende skolehjemspladser inden for jordbrug:

Slagelse Tekniske Skole	35	
Dalum Tekniske Skole	5	
Kolding Tekniske Skole	35	
Ålborg Tekniske Skole	10	(han søgt yderligere 15)
Beder Gartnerskole	15	(har søgt yderligere 10)
Skovskolen	30-35	

1.4.9. Støtte til elever.

Efg- basisuddannelsen er støtteberettigende gennem Statens Uddannelsesstøtte.

Støtten ydes til elever, der er fyldt 18 år og er forældreindtægtsbestemt indtil det fyldte 19. år.

En stor del af efg-basiseleverne fylder 18 år i løbet af basisuddannelsen.

Den gennemsnitlige støtte pr. elev (individ, ikke årselev) var i skoleåret 1987/88 12.314 kr. Den udbetalte støtte pr. elev varierer meget, da eleverne fylder 18 på forskellige tidspunkter af året.

Der ydes ikke støtte til lærlinge og 2.dels efg- elever, som får overenskomstmæssig løn under både praktik og skoleophold.

Efter erhvervsskoleloven erstattes basisuddannelsen af en 1. og 2. skoleperiode a" 20 uger. Det forventes, at størstedelen af eleverne vil starte direkte på 2. skoleperiode med en uddannelsesaftale og dermed løn i skoleperioderne. Udgifterne til SU vil derved formindskes.

Støttesatserne er forhøjet en del i forhold til skoleåret 1988/89.

Staten og amtskommunerne yder tilskud til befordringsudgifter.

Statens samlede udgift til befordringstilskud er ca. 11 mill. kr. årlig (til alle uddannelsesområder). Den udgør altså nogle få hundrede kr. i gennemsnit pr. elev.

Reglerne om befordringstilskud forventes ikke ændret i forbindelse med erhvervsuddannelseslovens ikrafttræden.

1.4.10. Statslige udgifter, elevtal, kapacitetsudnyttelse m.v.

Bilag 7 indeholder en oversigt over Undervisningsministeriets udgifter til jordbrugsuddannelser.

I 1989 er der ca. 1.000 ansøgere med efg-jordbrug, som 1. prioritet. Antallet af pladser er i 1989 forhøjet med 60 til 580 pladser på basisuddannelsen.

Elevtilgangen i skoleåret 1989/90 forventes at blive:

-400 ca. til lærlingeuddannelser,
-580 til efg-basisuddannelsen og
-240 ca. til efg-2.delsuddannelser.

På alle skoler er der sket en vis "overbooking". Dette kan - i forbindelse med, at elever over 18 år har fået mulighed for at starte på 2. halvdel af basisuddannelsen - komme til at betyde, at det reelle elevtal på basisuddannelsen kan komme op på mellem 6-700 elever.

Efg-jordbrugsskolernes kapacitet er derfor udnyttet maksimalt.

På jordbrugsområdet er den gennemsnitlige holdstørrelse 14,7 (elev/lærertimeratioen).

Holdstørrelsen kan variere fra nogle få elever til fx traktorundervisning til over 20 elever i teoriundervisning.

I 1988/89 er der 853 årselever på de 6 jordbrugsskoler (lærlinge, efg-basisuddannelse og 2.del).

Der er herudover ca. 178 årselever fordelt på Skovskolen (skovbrugeruddannelse) og Vilvorde og Søhus gartnerskoler (gartneruddannelsen).

I alt er der således 1.031 årselever på efg-og lærlingeuddannelser på jordbrugsområdet.

Som det fremgår af bilag 7 er den gennemsnitlige grundudgift til tilskud pr. årselev på de 6 jordbrugsskoler 55.467 kr.

Udgiften pr. årselev svinger noget fra skole til skole, bl.a. afhængig af de bygningsmæssige forhold.

Dertil kommer ca. 2 mio. kr. til særligt bevilget udstyr svarende til 1.940 kr. pr årselev.

Dertil kommer også tilskud til skolehjem. I 1988/89 er udgiften 6.8 mio. kr. til jordbrugsskolerne svarende til 6.596 kr. pr årselev.

Eleverne på skolehjem betaler 40 kr. pr. kostdag. Dette giver staten en indtægt på (250 kostdage x kr.40 x 125 elever) 1,25 mio. kr. svarende til 1.212 kr. pr. årselev.

Den gennemsnitlige udgift pr. årselev i 1988/89 er således ca. 62.800 kr. (excl. SU).

Kapitel 2

Videregående teknikeruddannelser og erhvervsrettede efter- og videreuddannelser under Undervisningsministeriet

Nedenfor beskrives 2 uddannelsessystemer, som er relevante for udvalgets overvejelser og forslag.

2.1. Videregående teknikeruddannelser

2.1.1. Lovgrundlag

Efter lov nr. 232 af 22. april 1987 om videregående teknikeruddannelser m.v. (teknikerloven) tilbyder tekniske skoler videregående teknikeruddannelser, der bygger på de grundlæggende faglige uddannelser.

Der er hidtil ikke tilbudt uddannelser på jordbrugsområdet.

Loven administreres af Direktoratet for Erhvervsuddannelserne (DFE)

2.1.2. Uddannelserne og deres indhold

Uddannelserne grupperes normalt i områder, efter slægtskab med hensyn til funktioner snarere end branchetilhørsforhold.

Uddannelserne omfatter undervisning af teoretisk og praktisk karakter.

Fagrækken omfatter:

- teknologiske, værksteds-, laboratorie-, drifts-, og virksomhedstekniske fag,
- almene fag, der danner grundlag for de tekniske og teknologiske fag (fx matematik, fysik, kemi, datalære, ledelsesværktøjer, fremmedsprog, samfundsorientering),
- tilvalgsfag, og
- fag, som tilgodeser lokale behov.

Uddannelserne varer i almindelighed mellem 1 og 2 år som heltidsundervisning. Med udtrykket "i almindelighed" tilsigtes iflg. bemærkningerne til lovforslaget "en vis" fleksibilitet.

Ministeren fastsætter eksamensordninger for uddannelserne efter indstilling fra teknikerrådet og teknikerudvalgene (kap. 2.1.5.).

2.1.3. Adgangskrav og optagelse

Adgang er betinget af enten en erhvervsfaglig uddannelse inden for det specifikke område eller gennemført tekniker- eller ingeniørforkursus ("tif-kursus"), fx et værkstedskursus.

Antallet af uddannelsespladser og deres placering fastsættes centralt.

Den enkelte skole fastsætter optagelseskriterier og -procedurer, hvis der er flere kvalificerede ansøgere end pladser.

2.1.4. Kompetence efter uddannelserne

Uddannelserne er erhvervskompetencegivende uddannelser placeret i området mellem grundlæggende faglige uddannelser og grundlæggende tekniske uddannelser på den ene side og ingeniøruddannelser på den anden side.

Der er udarbejdet meritbestemmelser i forhold til ingeniøruddannelserne, og der er planlagt dels ingeniørforkurser, som skal give teknikere adgang til ingeniøruddannelserne, dels flere konstruktøruddannelser.

For tiden er kun byggeteknikeruddannelsen umiddelbart adgangsgivende til videreuddannelse (byggekonstruktør- og arkitektuddannelserne).

2.1.5. Uddannelsernes fordeling på skoler samt styring af uddannelserne

Uddannelserne fordeles efter en udbygningsplan, udarbejdet af DFE.

De små skoler har sædvanligvis ikke teknikeruddannelser.

Ministeren nedsætter et teknikerråd bestående af:

- en formand udpeget af ministeren,
- 2 medlemmer udpeget af erhvervsuddannelsesrådet,
- 8 medlemmer af de arbejdsgiverorganisationer, inden for hvis område teknikere beskæftiges (i bemærkningerne forudsagdes bl.a. SALA) og
- 8 medlemmer af de arbejdstagerorganisationer, der organiserer teknikerne (bl.a. LO)

  med følgende tilforordnede:
- 3 uafhængige særligt sagkyndige udpeget af ministeren efter indstilling fra rådet,
- 2 repræsentanter udpeget af skoleledernes og lærernes organisationer,
- 1 repræsentant fra Arbejdsministeriet og
- 2 repræsentanter fra Undervisningsministeriet.

Rådet har til opgave at:

- afgive indstilling til ministeren om oprettelse og nedlæggelse af uddannelser, opdeling i områder, rammer for uddannelsernes og fagenes mål, uddannelsernes struktur, varighed, adgangsbetingelser, eksamensordninger, optagelse og generelle krav til lærerkvalifikationer,

Rådet rådgiver i øvrigt ministeren og kan afgive udtalelse om alle spørgsmål af betydning.

Efter indstilling fra teknikerrådet nedsætter ministeren et teknikerudvalg for hvert uddannelsesområde

- bestående af normalt 7-11 medlemmer og tilforordnede og
- sammensat ligeligt af repræsentanter for arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisatioerne inden for området med følgende tilforordnede:
- 1 repræsentant for hhv. ministeren og lærernes og skoleledernes organisationer,
- evt. yderligere et antal særligt sagkyndige udpeget af ministeren efter indstilling fra et teknikerudvalg.

Udvalgene har til opgave at:

- afgive indstilling til ministeren - inden for området og de fastsatte rammer - om oprettelse og nedlæggelse af uddannelser, uddannelsernes og fagenes mål, uddannelsernes struktur, varighed, adgangsbetingelser, eksamensordninger, optagelse og generelle krav til lærerkvalifikationer.

- følge udviklingen inden for området med hensyn til behov for ændringer eller oprettelse af uddannelser, herunder fornyelse i form af efteruddannelser.

Udvalgene kan i øvrigt afgive udtalelse om alle spørgsmål af betydning for området.

I samråd med de lokale afdelinger af de organisationer, der er repræsenteret i teknikerudvalget, nedsætter hver skole et eller flere lokale undervisningsudvalg bestående af lokale fagkyndige og med repræsentation af organisationer, lærere og studerende.

Undervisningsudvalget har til opgave at:

- rådgive skolen i spørgsmål vedrører uddannelsen, herunder efteruddannelse,
- medvirke til at formidle forbindelsen mellem studerende og erhverv under uddannelsen og ved dennes afslutning og
- tage initiativ over for skolen med hensyn til etablering af lokalt tilpassede dele af uddannelsen.

DFE udsteder regler om de enkelte uddannelser.

Disse regler fastsættes ikke som detaljerede indholdsbeskrivelser, men i form af målbeskrivelser med mange frihedsgrader for så vidt angår undervisningens indhold. Det er således de enkelte skoler, der løbende og uden regelændringer fornyer og tilpasser uddannelserne.

De enkelte skoler skal følge behovet for udvikling af uddannelserne og kan afgive forslag til ministeren vedrørende behov for ændringer og nye initiativer.

2.1.6. Tilskud til skoler

Der ydes tilskud efter samme regler som for erhvervsuddannelser (kap. 1.4.8.)

2.1.7. Støtte til elever

Uddannelserne er SU-støtteberettigende.

Da der er tale om uddannelser på videregående niveau, gives ikke støtte til befordring, og eleverne har ikke adgang til at bo på skolehjem.

2.1.8. Statslige udgifter

Den gennemsnitlige udgift pr. årselev er 65.360 kr. i 1989. Hertil kommer udgifter til SU.

2.2. Erhvervsrettede efter- og videreuddannelser

2.2.1. Lovgrundlag

Efter lov nr. 271 af 6. juni 1985 og bekendtgørelse nr. 479 af 2, juli 1987 om efteruddannelse (erhvervsrettede kurser m.v.) kan uddannelsesinstitutioner under Undervisningsministeriet og Kulturministeriet gennemføre erhvervsrettede efter- og videreuddannelser, med fuld eller delvis brugerbetaling.

Institutionerne skal følge gældende regler for indtægtsdækket virksomhed.

Loven administreres fortrinsvis af Direktoratet for Erhvervsuddannelserne (DFE) og Direktoratet for de Videregående Uddannelser (DVU).

2.2.2. Kurserne og deres indhold

Kurser med statstilskud til delvis dækning af kursusudgifterne skal:

- være tilrettelagt specielt for voksne med hensyn til indhold, struktur og pædagogik,
- have et indhold, der er fastlagt af uddannelsesinstitutionen i samarbejde med det lokale erhvervsliv og
- opfylde følgende erhvervs-, arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske kriterier, fastsat af ministeren efter indhentet udtalelse fra Efteruddannelsesrådet:
  - sigte imod at styrke eksporterende og importkonkurrende virksomheders fornyelsesproces gennem omstilling til ny teknologi, inddragelse af nye markedsmuligheder eller forøgelse af produktivitet og kvalitet,
  - opfylde dokumenterede, aktuelle eller forudsigelige behov for efter- og videreuddannelse hos flere virksomheder, herunder ikke mindst små og mellemstore,
  - skabe nye efter- og videreuddannelsesmuligheder, og dermed supplere og inspirere fremfor at dublere eksisterende uddannelsesaktiviter,
  - må ikke være reserveret alene for deltagerne fra en enkelt virksomhed og
  - må ikke indebære urimelige forvridninger i forhold til det private kursusmarked eller andre offentlige eller offentligt støttede institutioner.

Forsøgs- og udviklingsarbejde med statstilskud skal:

- opfylde ovennævnte erhvervs-, arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske kriterier og
- have en klar fornyelseseffekt og sigte mod konkret indlæring.

2.2.3. Adgangskrav og optagelse

Adgang til kurser med tilskud til brugerbetaling har personer, der falder ind under en af følgende kategorier:

- mellemgruppen mellem faglærte og personer med lang videregående uddannelse,
- personer, der efter kurserne skal varetage funktioner i virksomheder som teknikere, arbejdsledere, eksport-medarbejdere, mellemledere el. lign., alle uden lang videregående uddannelse,
- selvstændige erhvervsdrivende og medarbejdende ægtefæller uden lang videregående uddannelse,
- iværksættere uden lang videregående uddannelse eller
- personer, der har uddannelsesbehov fælles med ovennævnte grupper og
- personer, der er 25 år eller derover eller har haft tilknytning til arbejdsmarkedet mindst 3 år.

Tilmelding kan ske på eget initiativ eller af en virksomhed.

2.2.4. Kompetence efter uddannelserne

Kurserne er ikke kompetence- eller meritgivende.

2.2.5. Kursussteder

Kurserne afholdes på uddannelsesinstitutioner, i virksomheder eller andetsteds.

2.2.6. Styring af kurserne

Ministeren nedsætter et Efteruddannelsesråd med deltagelse af de berørte organisationer, institutioner og myndigheder.

Rådet har til opgave at udtale sig om de erhvervs-, arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitiske kriterier og om generelle bestemmelser.

Herudover kan rådet udtale udtale sig om alle spørgsmål af væsentlig betydning for de erhvervsrettede efter- og videreuddannelser.

Ministeren fastsætter bestemmelser om bevilling af tilskud og kan fastsætte bestemmelser om betaling af kursusudgifter.

Indhold og kursustilrettelæggelse fastsættes af uddannelsesinstitutionen i samarbejde med det lokale erhvervsliv.

2.2.7. Tilskud til forsøgs- og udviklingsarbejde

Der ydes tilskud til både nyudvikling og lokal tilpasning af andetsteds udviklet kursus samt til at kvalificere lærere til at gennemføre et konkret kursus.

Der kan ydes tilskud til hele ansøgningen eller en del af den.

I særlige tilfælde kan der stilles udstyr og inventar til rådighed.

2.2.8. Tilskud til hel eller delvis dækning af kursusudgifterne

Der ydes tilskud pr. elevtime med følgende beløb:

- virksomhedstilmeldte deltagere . . . . . kr. 20
- tilmeldte på eget initiativ, herunder ledige., kr. 45

Der ydes ikke tilskud til offentligt ansatte tilmeldt af arbejdsgiveren.

Til deltagere på dagkurser ydes der herudover voksenuddannelsesstøtte med 40 kr. pr. elevtime, hvis de:

- er tilmeldt på eget initiativ,
- ikke modtager løn, arbejdsløshedsdagpenge, uddannelsesydelse, iværksætterydelse, statens uddannelsesstøtte eller anden lignende offentlig ydelse.

Der kan - af skolen - ydes voksenuddannelsesstøtte til een virksomhedstilmeldt deltager fra hver virksomhed.

2.2.9. Statslige udgifter

Den statslige udgift til både driftstilskud og voksenuddannelsesstøtte er ca. 84.000 kr. pr. årselev.

Den årlige finanslovbevilling er ca. 140 mio. kr. I 1988 blev der anvendt ca. 40 % af bevillingen. Heraf blev 70 % anvendt til udvikling og ca. 30 % til afvikling af kurserne.

Kapitel 3

Udvalgets overvejelser

3.1. Overordnede hensyn

Udvalget har for hver uddannelsestype/niveau overvejet, hvordan følgende hensyn bedst tilgodeses:

1) Bedre udnyttelse af de samlede ressourcer inden for hele jordbrugsområdet.
2) Overskuelige og sammenhængende uddannelsessystemer med bredest mulige indgange, efterfølgende specialisering og størst mulig meritoverførsel/mindst mulig spildtid ved uddannelsesskift.
3) Motivering af elever til at fuldføre en uddannelse.
4) Lige vilkår for elever og skoler ved uddannelser, der reelt begrunder lige vilkår.
5) Erhvervslivets - skiftende - behov for uddannelser.
6) Relevant sammensætning af styringsorganer.
7) Administrativ forenkling.
8) Traditionelt betingede forhold.
9) Fremkomne tilkendegivelser.

Målet har været at etablere jordbrugsuddannelser, som både elever og erhverv vil anse for en forbedring.

Udvalget har undersøgt og vurderet, om der kan foretages samordning af jordbrugsuddannelser.

VED "SAMORDNING" FORSTÅR UDVALGET: SAMLING AF UDDANNELSER UNDER SAMME LOVOMRÅDE MED FÆLLES UDDANNELSES- OG SKOLESTRUKTUR.

Udvalget mener, at samordning i denne forstand bedst tilgodeser de fleste af ovennævnte hensyn på en gang.

Efter kommissoriet skal udvalget bl.a. overveje mulighederne for en integrering af landmandsuddannelsen med uddannelser omfattet af lov om erhvervsuddannelser (erhvervsuddannelsesloven) og lov om videregående tekniker-uddannelser m.v. (teknikerloven).Disse love er i sig selv udtryk for samordning af uddannelser på faglært niveau og teknikerniveau.

3.2. Tilkendegivelser

Landbrugsskolerne har ønsket en særlig lov, som bl.a. sikrer, at uddannelserne styres af et fagligt udvalg, repræsentativt sammensat af alle relevante parter.

I overensstemmelse hermed har De danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger, Danmarks Landboungdom og Foreningen for danske Landbrugsskoler (kap.1.2.7.) i et fælles brev til udvalget foreslaet, ät hele den grundlæggende landbrugsuddannelse og tilknyttede overbygningskurser m.v. - evt. tillige efg-jordbrugsuddannelser - samles i en særlig lov for landbrugsskoler og landbrugsuddannelser, og at disse uddannelser flyttes til Undervisningsministeriet.

De 4 foreninger begrunder ønsket med, at

- den historiske forbindelse til højskolen som skoleform ikke ønskes aldeles afbrudt,
- landbrugserhvervet ikke i samme grad som andre erhverv er organiseret på traditionel måde af arbejdsgivere og arbejdstagere, og mange bedrifter ingen medarbejdere har,
- uddannelsen derfor tager sigte på, at næsten alle skal kunne udføre ledelsesfunktioner og praktiske opgaver samt tage selvstændigt ansvar for store værdier.

Foreningerne konkluderer, at erhvervsuddannelsesloven ikke passer til landbruget, og de giver udtryk for den opfattelse, at

- en samordning af landbrugsuddannelserne må tage hensyn til den realitet, at landbruget er anderledes organiseret end andre erhvervsområder og
- det fortsat bør være de 4 foreninger bag landmandsuddannelsen, som har hovedindflydelsen på styring og gennemførelse af uddannelsen.

Foreningerne peger også på § 26 i erhvervskoleloven som mulighed for tilskudsmæssig ligestilling med erhvervsskoler.

Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger mener, at det er af afgørende betydning, at der etableres et samlet hovederhvervsområde for jordbrugsområdet omfattende også landmandsuddannelsen, idet det føles som et stort problem, at nært beslægtede uddannelser foregår i forskelligt regi.

Tolvmandsforeningerne mener, at landmandsuddannelsen bør have klar status som erhvervsuddannelse, så der kan opnås korrespondance med de øvrige uddannelser og dermed bedre ressourceudnyttelse.

Landbrugets Arbejdsgiverforening mener, at samling af landbrugsuddannelserne under erhvervsuddannelsesloven forekommer logisk, muliggør en bedre koordination med øvrige uddannelser under jordbrugsområdet og dermed langt større anvendelse af meritoverførsel, vil kunne føre til en bedre ressourceudnyttelse og vil være langt enklere for eleverne at overskue.

Landsorganisationen i Danmark mener, at det klart vil styrke uddannelserne inden for landbruget og dermed forbedre grundlaget for den fremtidige erhvervsmæssige udvikling, hvis landbrugsuddannelserne bliver koordineret med de øvrige erhvervsuddannelser.

Dansk Erhvervsgartnerforening har givet udtryk for den opfattelse, at det er magtpåliggende for gartnerskolerne, at både de egentlige landbrugsuddannelser og de tilsvarende gartneriske henføres til DFE og mener, at hele jordbrugsområdet bør følge de love og principper, der gælder for erhvervsuddannelserne.

Foreningen mener, at det er landbrugsskolernes situation med manglende tilgang til erhvervet, som er baggrund for ønsket om en særlig lov.

Foreningen gør opmærksom på, at situation er helt anderledes for gartnerierhvervet, som er i besiddelse af stadig større dynamik, større produktion og eksport, større beskæftigelse og dermed stigende tilgang til faget.

Foreningen mener endvidere, at kravet til højteknologisk uddannelse, behovet for plantefysiologisk viden og ikke mindst nødvendigheden af en målrettet sælgeruddannelse, er et vigtigt argument for en moderne erhvervsuddannelse i DFE-regi.

Foreningen har tillige påpeget det uheldige i, at gartnerskolerne ikke er omfattet af den økonomiske ligestilling (særligt tilskud, kap. 1.2.8.).

Rigsrevisionen har givet udtryk for den opfattelse, at en samordning af de forskellige landbrugsuddannelser baseret på vurderinger af det fremtidige behov for landbrugsuddannede vil kunne give den bedste udnyttelse af den samlede uddannelseskapacitet.

Der har været fremsat forslag til folketingsbeslutning om overførsel af uddannelserne til landbrugs- og gartneritekniker til lov om videregående teknikeruddannelser m.v.

I betænkningen fra udvalget vedrørende revision af de grundlæggende erhvervsuddannelser, Nordskov Nielsen-udvalget, blev foreslået, at det skulle overvejes, om de specielle uddannelser (fx landmandsuddannelsen) bør søges indarbejdet i det samordnede erhvervsuddannelsessystem.

Begge gartnerskoler under DFF har søgt om godkendelse som teknisk skole, og den tidligere Beder Gartnerskole er blevet godkendt som teknisk skole.

3.3. Samordning af uddannelser på faglært niveau

Adgangsveje, struktur og indhold for de eksisterende jordbrugsuddannelser på faglært niveau (gartneri, skovbrug og landbrug) er beskrevet i kapitel 1.2. og 1.4.

Længde og struktur af disse uddannelser fremgår af bilag 11.

3.3.1. Fælles uddannelsesstruktur under erhvervsuddannelsesloven

I overensstemmelse med kommissoriet har udvalget overvejet mulighederne for en integrering af landmandsuddannelsen med uddannelser omfattet af erhvervsuddannelsesloven.

Erhvervsuddannelsesloven indeholder bl.a. følgende bestemmelser om formål m.v.:

§ 1, stk. 1. Undervisningsministeren tilrettelægger et samordnet system af erhvervsuddannelser med henblik på den private og den offentlige sektors forskellige beskæftigelsesområder.
Stk. 2. Dette uddannelsessystem skal tilrettelægges således, at det i videst muligt omfang er egnet til at:

1) motivere unge til uddannelse og sikre, at alle unge, der ønsker en erhvervsuddannelse, får reelle muligheder herfor og fon at vælge inden for en større flerhed af uddannelser,
2) give unge en uddannelse, der både giver grundlag for deres fremtidige arbejdsliv og bidrager til deres personlige udvikling og til deres forståelse af samfundet og dettes udvikling,
3) imødekomme arbejdsmarkedets behov for erhvervsfaglige og generelle kvalifikationer vurderet under hensyn til den erhvervsmæssige og samfundsmæssige udvikling, herunder udviklingen i erhvervsstruktur, arbejdsmarkedsforhold, arbejdspladsorganisation og teknologi, og
4) give de uddannelsessøgende grundlag for videreuddannelse.

Efter lovens § 15 skal uddannelserne søges tilrettelagt med en betydelig bredde, herunder i arbejdsområde og funktion, med henblik på at kunne opfylde skiftende kvalifikationsbehov på arbejdsmarkedet og at kunne give grundlag for videreuddannelse, herunder videregående uddannelse.

Udvalgets model for samordnede jordbrugsuddannelser på faglært niveau

Udvalget har opstillet en model for samordnede jordbrugsuddannelser (gartneri, skovbrug og landbrug) under erhvervsuddannelsesloven.

Modellen fremgår af bilag 12.

Udvalget har følgende kommentarer til modellen:

Uddannelsernes indgangsveje og forløb

Uddannelserne er tilrettelagt som vekseluddannelser med skift mellem skoleundervisning og praktikuddannelse.

Uddannelserne kan indledes enten på skole eller i en virksomhed (på grundlag af en uddannelsesaftale).

Elever med uddannelsesaftale kan indlede uddannelsen enten med 2. skoleperiode eller med hele praktikopholdet eller en del af det. Den fulde praktikperiode på 12 mdr. kan deles i 2 perioder, hvoraf den første højst kan være på 6 mdr.

Efter lovens § 5, stk. 3, kan undervisningsministeren efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet og vedkommende faglige udvalg fastsætte, at alle elever i en uddannelse er fritaget fon 1. skoleperiode, uden at den samlede uddannelsestid bliver tilsvarende afkortet. Efter samme bestemmelse er elever, der er fyldt 18 år, på tilsvarende vilkår fritaget for 1. skoleperiode.

Uddannelsens indhold og varighed er fælles for eleverne, uanset om den indledes på skole eller i praktik. Dog erstattes 1. skoleperiode af praktik af tilsvarende varighed for elever, der begynder med uddannelsesaftale eller med 2. skoleperiode.

Det er udvalgets opfattelse, at de fleste elever vil foretrække at starte i praktik for straks at prøve kræfter med erhvervet, mens 1. skoleperiode er relevant for elever, som ikke ved, om de har mest lyst til og de bedste forudsætninger for gartneri eller landbrug, herunder skovbrug.

Elever med uddannelsesaftale får løn både i praktik og i de skoleperioder, som er omfattet af aftalen.

Valgfriheden mellem adgangsveje er en forbedring for eleverne i forhold til den eneste hovedadgangsvej (8 ugers skole) til landmandsuddannelsens modul 1.

1. skoleperiode omfatter 20 ugers praktisk og teoretisk undervisning i emner fra et eller flere uddannelsesområder inden for erhvervsuddannelserne samt valgfag af betydning for elevens fortsatte uddannelse. Der bør kunne tilrettelægges en 1. skoleperiode med emner alene fra gartneri, landbrug og skovbrug.

Efter 1. skoleperiode kan eleven vælge uddannelse inden for en hvilken som helst erhvervsuddannelse.

Disse valgmuligheder er en forbedring for eleverne i forhold til landmandsuddannelsens modul 1, og 1. skoleperiode giver eleverne grundlag for en kvalificeret beslutning om uddannelsesvalg.

1. skoleperiode indebærer en forlængelse med 20 uger i forhold til både modellens via andre adgangsveje og landmandsuddannelsens modul 1-2.

Det skønnes dog, at kun et fåtal af eleverne vil indlede uddannelsen med 1. skoleperiode.

Udvalget ønsker principielt ikke en forlængelse af landmandsuddannelse, men har som nævnt ovenfor konstateret, at det kan blive en konsekvens af ligestillingen med andre erhvervsuddannelser.

Valg af 2. skoleperiode som indledning vil i hvert fald være naturlig for elever, som ved, at de vil være landmænd og har praktisk kendskab til erhvervet.

Efter 2. skoleperiode inden for landbrug, herunder skovbrug, kan eleven vælge uddannelse som skovbruger, jordbrugsmaskinfører, faglært landmand eller dyrebruger.

Efter 2. skoleperiode inden for gartneri kan eleven vælge uddannelse som anlægsgartner, væksthusgartner, og frilandsgartner.

Også disse valgmuligheder er en forbedring for eleverne i forhold de eksisterende vilkår for skift mellem landmandsuddannelsen og efg-jordbrug (dyrebruger, jordbrugsmaskinfører og skovbruger) (kap. 1.2.3. og 1.2.4.).

Som det fremgår muliggør modellen, at 2. skoleperiode er fælles for landbrug og skovbrug. (Der kan herudover i et vist omfang være fællesundervisning med uddannelser inden for gartneri).

Dette er begrundet i, at mange grundlæggende fagområder vedrørende jord, biologi, teknik og arbejdsmiljø er fælles for uddannelserne inden for landbrug, gartneri og skovbrug.

Også erhvervsmæssigt er der berøringsflader: En fjerdedel af alle landbrug har skov, næsten alle har træer og levende hegn, mange har juletræer, gartnerisk nicheproduktion bliver mere og mere almindelig for landbrugere, 90 % af privatejede skove hører sammen med landbrug, og i både statslige og private skove dyrkes pyntegrønt, juletræer og gartneriske afgrøder.

En fælles 2. skoleperiode for landbrug, herunder skovbrug er derfor en forbedring for eleverne.

Praktik, elevernes retsstilling m.v.

Praktikuddannelsen gennemføres efter regler, der - ligesom regler om skoleundervisningens mål og rammer - fastsættes efter de faglige udvalgs bestemmelse. Praktikuddannelsen foregår på virksomheder, der er godkendt af de faglige udvalg.

De faglige udvalg har mulighed for at tilknytte bistand, fx ungdomskonsulenten, som medvirker ved administrationen af praktikken i landmandsuddannelsens modul 1 og 2 (kap. 1.2.2.).

Godkendelsen af praktiksteder i hele uddannelsen er en videreudvikling af den nyordning, som er fastsat for landmandsuddannelsen af de 4 foreninger (kap. 1.2.2.).

Der skal indgås en skriftlig uddannelsesaftale mellem eleven og en eller flere virksomheder. Aftalen skal omfatte alle praktik- og skoleperioder efter 1. og evt. 2. skoleperiode, jf. ovenfor. De første 3 mdr. af praktiktiden er prøvetid, men i øvrigt kan aftalen ikke opsiges af parterne.

Uddannelsesaftalen skal angive den løn, praktikvirksomheden skal betale til elever under praktikophold og skoleophold omfattet af aftalen. Lønnen skal mindst udgøre den løn, den er fastsat ved kollektiv overenskomst inden for uddannelsesområdet.

Disse og øvrige retlige forhold for eleverne er nøje reguleret i loven. Erhvervsuddannelseslovens bestemmelser om elevernes retsstilling er en forbedring for eleverne i landmandsuddannelsen, som nu er omfattet af medhjælperloven.

Det er også en forbedring for eleverne i landmandsuddannelsen, at de bliver omfattet af reglerne om statsligt og amtskommunalt befordringstilskud.

De brede indgange og den efterfølgende specialisering ventes at motivere eleverne til at videreføre uddannelsen, og vil antagelig tiltrække flere og medvirke til at begrænse det hidtil meget store frafald i landmandsuddannelsen.

Afbureaukratisering m.v.

For erhvervene - og dermed til gavn også for eksporten - vil disse forbedringer medvirke til at styrke rekrutteringen både kvantitativt og kvalitativt. Dette er ikke mindst vigtigt for landbrugserhvervet.

Med forbedrede uddannelser og klart defineret kompetenceniveau vil eleverne være mere attraktive også for erhvervslivet i øvrigt.

En fælles uddannelsesstruktur vil muliggøre, at der bevares et hovederhvervsområde for jordbrugsuddannelserne og dermed fjerne de sidste ca. 15 års uklarhed.

En fælles uddannelsesstruktur er udtryk for en afbureaukratisering, fordi der kun vil være et system at administrere og kun et ministerområde involveret.

Udvalget finder, at erhvervsuddannelsesloven kan tilgodese også landmandsuddannelsen og landbrugserhvervet, og at en fælles uddannelsesstruktur under denne lov vil tilgodese alle de overordnede hensyn (kap. 3.1.). Det er herunder meget væsentligt, at eleverne i landmandsuddannelsen opnår samme kompetenceniveau, uddannelsesmæssige vilkår og rettigheder som elever i øvrige erhvervsuddannelser.

Udvalgets opfattelse er i overensstemmelse med en række af synspunkter i de tilkendegivelser, som er refereret i kap. 3.2.

Sammensætning af rådgivende organer

Udvalget er opmærksom på, at sammensætningen af rådgivende organer m.v. i erhvervsuddannelseslovens regi ikke giver landbrugets interesseorganisationer samme mulighed for indflydelse, som de har på landmandsuddannelsens modul 1 og 2.

Som påpeget af De danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger, Danmarks Landboungdom og Foreningen for danske Landbrugsskoler er der i landbruget en organisationsstruktur og arbejdstager/arbejdsgiverstruktur, der er væsensforskellig fra andre erhverv.

Udvalget er enig i disse betragtninger og mener derfor, at der kan være behov for særbestemmelser i erhvervsuddannelsesloven, som giver landbrugets interesseorganisationer repræsentation i rådgivende organer i sager om uddannelsen til faglært landmand.

Økonomi

Trods en forlængelse af landmandsuddannelsen som følge af erhvervsuddannelseslovens system, jf. ovenfor, vil en fælles uddannelsesstruktur efter denne model og med en fælles skolestruktur under erhvervsskoleloven (kap. 3.3.2.) give en besparelse for staten (kap. 4.4.6. og bilag 8).

Ved beregning af besparelsen er der ikke taget hensyn til de økonomiske konsekvenser for Arbejdsmarkedets E-levrefusion og for amtskommunerne (udgifter til befordringstilskud).

3.3.2. Fælles skolestruktur under erhvervskoleloven

Som det fremgår af kap. 3.1. indebærer samordning efter udvalgets definition både en fælles uddannelsesstruktur og en fælles skolestruktur.

Dette betyder, at de samordnede jordbrugsuddannelser, som udvalget har opstillet en model for, skal foregå på skoler, herunder nuværende landbrugsskoler, som er godkendt som erhvervsskoler.

Udvalget mener dog, at Skovskolen bør bevare sin status under Landbrugsministeriet med tilskud til skovbrugeruddannelsen efter erhvervsskolelovens § 26, stk. 1 (kap. 3.8.1.)

Efter lov om erhvervsskoler (erhvervsskoleloven) giver erhvervsskoler undervisning inden for erhvervsuddannelserne og tilgrænsende uddannelser.

Erhvervsskoleloven har til formål at sikre de enkelte skoler bedre muligheder for at bidrage til den samlede erhvervsuddannelsesreform, herunder for at imødekomme de unges uddannelsesønsker, sikre lokal arbejdsmarkedstil-

pasning samt pædagogisk og økonomisk ansvarlig tilrettelæggelse af skolens virksomhed.

Loven giver grundlag for, at skolerne udvikler sig som lokale dynamiske erhvervsrettede uddannelsescentre, som udover erhvervsuddannelser også varetager andre opgaver, fx erhvervsrettet efter- og videreuddannelse m.v.

Overgang til de tjenestetids- og normeringsregler, som gælder for erhvervsskoler vil medføre besparelser i form af mindre lærerforbrug, bl.a. ved bortfald af kostskoleformen (kap. 4.4.6.)

Hvis det besluttes at koncentrere uddannelserne på et mindre antal skoler, vil også det medføre besparelser p.gr.a. færre bygningstilskud.

Kostskoleformen

Erhvervsskoler skal - og kan - ikke indrettes som kostskoler, som det er obligatorisk for landbrugsskoler.

Kostskoleformen er karakteristisk ved, at skolen danner ramme om et samliv mellem elever, lærere, forstander og øvrige ansatte.

Imidlertid bor stadig færre af landbrugsskolernes ansatte på skolen eller i dens nærmeste omgivelser. Ofte bor de endog temmelig langt væk. På nogle skoler bor kun forstanderen.

Hertil kommer, at mange skoler har udviklet sig til i høj grad at være egnsskoler. En meget stor del af eleverne har motorkøretøj og dermed mulighed for at tage hjem i weekender og om aftenen. Denne mulighed udnyttes i udstrakt grad.

Udvalget finder ikke, at kostskoleformen er en forudsætning for uddannelse af landmænd.

Der skal dog fortsat være værelser til rådighed til overnatning for elever og lærere i forbindelse med praktiske øvelser uden for sædvanlig arbejds- og undervisningstid.

Kostfaciliterne vil kunne anvendes som skolehjem og til udlejning til elever, som ikke er berettiget til ophold på skolehjemsvilkår (kap. 4.4.4.)

Skolebestyrelser

Udvalget er opmærksom på, at sammensætningen af erhvervsskolernes bestyrelser (kap. 1.4.6.) ikke giver landbrugets interesseorganisationer den indflydelse, som de i praksis har i landbrugsskolernes bestyrelser.

Da skolerne for tiden primært uddanner selvstændige i landbruget og på grund af erhvervets særlige struktur (kap. 3.3.1.) mener udvalget, at der kan være behov for en særbestemmelse i erhvervsskoleloven eller godkendelse af en særlig sammensætning efter lovens § 5, stk. 6, som tilgodeser interesseorganisationernes ønske om indflydelse.

3.4. Samordning af uddannelser på teknikerniveau

Hvis der sker samordning af uddannelserne på faglært niveau, mener udvalget, at en samordning af uddannelserne også på teknikerniveau vil være et naturligt led i afbureaukratiseringsbestræbelserne, bl.a. fordi både erhvervsuddannelser og videregående teknikeruddannelser foregår på erhvervsskoler.

En manglende samordning på det ene niveau betyder, at samordning på det andet kun i mindre grad kan tilgodese hensynene til både økonomi, administrativ forenkling og elever.

3.4.1. Fælles uddannelsesstruktur under teknikerloven

I overensstemmelse med kommissoriet har udvalget overvejet mulighederne for en integrering af eksisterende jordbrugsuddannelser på teknikerniveau (kap. 2.1.) med uddannelser omfattet af teknikerloven.

Med teknikerloven fik de videregående teknikeruddannelser i 1987 deres selvstændige lovgrundlag og dermed en regulering på egne forudsætninger. Loven er således udtryk for en samordning af uddannelser på teknikerniveau.

Formålet var bl.a. en konsekvent synliggørelse af disse uddannelser, deres adgangsveje og beskæftigelsesmuligheder for de uddannede.

Teknikeruddannelserne bygger på uddannelser på faglært niveau.

Teknikeruddannelsernes system er beskrevet i kap. 2.1. Der er ingen videregående teknikeruddannelser på jordbrugsområdet under denne lov.

Udvalgets model for samordnede jordbrugsuddannelser på teknikerniveau

Udvalget har opstillet en model for samordnede jordbrugsuddannelser på teknikerniveau.

Modellen fremgår af bilag 13.

Udvalget har følgende kommentarer til modellen:

Modellen omfatter alle nuværende uddannelser på teknikerniveau på landbrugs- og gartnerskoler under Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v., d.v.s.:

- driftslederuddannelsen,
- den udvidede driftslederuddannelse,
- agrarøkonomuddannelsen,
- landbrugsteknikeruddannelsen,
- gartneridriftslederuddannelsen, og
- gartneriteknikeruddannelsen,

Modellens uddannelser bygger på de samordnede jordbrugsuddannelser på faglært niveau (bilag 12).

Samordning under teknikerloven kan ske uden ændringer af uddannelsernes indhold, varighed og struktur.

En fælles uddannelsesstruktur er udtryk for en afbureaukratisering, fordi der kun vil være et system at administrere og kun et ministerområde involveret.

Den fælles skole- og direktoratsstruktur for uddannelser på faglært niveau og teknikerniveau betyder større sammenhæng og overskuelighed og vil forhindre valg af uddannelser med karakter af "blindgyde". Dette er en forbedring for eleverne, som vil gavne erhvervet på samme måde som på faglært niveau (kap.3.3.1.).

For de 2 gartneruddannelser på teknikerniveau gælder det, at de uddannelser på faglært niveau, som de bygger på, allerede nu indgår i den fælles uddannelsesstruktur under Direktoratet for Erhvervsuddannelserne.

En samordning vil være en imødekommelse af ofte fremførte ønsker fra elever på de 2 teknikeruddannelser om at kunne få Statens Uddannelsesstøtte og slippe for at bo på kostskole.

Udvalget finder, at en fælles uddannelsesstruktur under teknikerloven vil tilgodese alle de overordnede hensyn (kap. 3.1.). Det er herunder meget væsentligt, at eleverne opnår samme uddannelsesmæssige vilkår og rettigheder som elever i øvrige teknikeruddannelser.

Udvalgets opfattelse er i overensstemmelse med en række af synspunkten i de tilkendegivelser, som er refereret i kap. 3.2.

Ligesom for uddannelserne på faglært niveau mener udvalget, at der er behov for særbestemmelser i teknikerloven, sådan at landbrugets interesseorganisationer kan blive repræsenteret i rådgivende organer.

Samordning på teknikerniveau vil indebære en merudgift, som er mindre end besparelsen på faglært niveau (kap. 4.4.6.).

3.4.2. Fælles skolestruktur under erhvervsskoleloven

Efter teknikerloven tilbydes teknikeruddannelser af tekniske skoler, de fremtidige erhvervsskoler.

Dette betyder, at de samordnede jordbrugsuddannelser på teknikerniveau, som udvalget har opstillet en model for, ligesom uddannelserne på faglært niveau (kap. 3.3.2.) skal foregå på skoler, herunder nuværende landbrugsskoler, som er godkendt som erhvervsskoler.

3.5. Samordning af uddannelser på specialarbejderniveau

Som det fremgår af beskrivelserne, er der betydelig lighed mellem skovarbejderkurser og AMU-kurser m.h.t. adgangsbetingelser, indhold og kompetence, ligesom ansættelsesforhold for lærerne er ens.

Det ville umiddelbart være logisk at foreslå skovarbejderkurserne samordnet med AMU-kurserne under AMU-loven.

Udvalget har imidlertid konstateret, at samlingen på Skovskolen af uddannelser på forskelligt niveau indebærer en ressourcebesparende fælles og optimal udnyttelse af det kostbare materiel, at uddannelsen er billigere

end AMU-kurser, ligesom AMU-regler finder anvendelse i relevant omfang. Hertil kommer at, uddannelsen har geografisk spredning, og kun rent skovfaglige kurser afvikles på Skovskolen, mens tilgrænsende kurser afvikles i AMU-regi (rendegraver-, traktor- og sprøjtekurser).

Udvalget finder derfor ikke grundlag for at foreslå samordning mellem skovarbejderkurser og AMU-kurser.

En konsekvens af samordning af skovarbejderkurserne under AMU-loven ville bl.a. være AUD-finansiering og placering af kurserne efter beslutning i brancheudvalg.

Udvalget har overvejet muligheder for samordning af AMU-kurser med uddannelser under Undervisningsministeriet. Man har imidlertid konstateret, at der ikke under Undervisningsministeriet findes uddannelser på specialarbejderniveau eller tilsvarende uddannelsestyper at samordne med.

Udvalget er bekendt med, at undervisningsministeren og arbejdsministeren i forbindelse med opfølgningen af folketingsredegørelsen om 90'ernes erhvervsuddannelses- og efteruddannelsespolitik fra marts 1988 vil gennemføre en vurdering af fordelingen af ansvarsområder mellem de 2 ministerområder.

Undervisningsministeriets lov om åben uddannelse (kap. 3.6.) vil kunne få betydning for uddannelser på specialarbejderniveau.

3.6. Samordning af efteruddannelseskurser

Udvalget har konstateret, at alle de kurser for jord- og skovbrugere, som er omfattet af Landbrugsministeriets efteruddannelseslov (kap. 1.3.1.) i princippet vil være omfattet af Undervisningsministeriets efteruddannelseslov (kap. 2.2.), når Landbrugsministeriets efteruddannelseslov ikke længere gælder.

Landbrugsministeriets efteruddannelseslov gælder kun til udgangen af 1991, og mulighederne for at få kursiststøtte (tilskud til kursusprisen) bortfalder dermed (formentlig allerede ved udgangen af juli 1991).

Forlængelsen af loven med årene 1990 og 1991 er bl.a. begrundet med udvalgsarbejdet om samordning af landbrugs- og jordbrugsuddannelser.

Udvalget finder det naturligt, at kurser omfattet af Undervisningsministeriets efteruddannelseslov foregår på skoler, herunder tidligere landbrugsskoler, som er godkendt som erhvervsskoler. Disse har efter erhvervsskoleloven bl.a. til opgave at varetage efteruddannelse.

Udvalget er opmærksom på, at de landbrugsskoler, som alene tilbyder efteruddannelseskurser, Tune, Hovborg og Koldkærgård landbrugsskoler (kap. 1.2.6.) kun vil kunne godkendes som erhvervsskoler, hvis de ud over efteruddannelseskurser tilbyder uddannelser på faglært niveau eller teknikerniveau.

Hvis de forbliver rene efteruddannelsesinstitutioner og ikke finansieres fra anden side, er der mulighed for at yde driftstilskud efter erhvervsskolelovens § 26, stk. 2 (kap. 3.8.2.).

Udvalget skal pege på muligheden af, at der afholdes efteruddannelseskurser om aftenen.

Deltagelsen i kurser omfattet af Landbrugsministeriets efteruddannelseslov forventes i 1989 at være ca. 6.700 kursister svarende til knap 170 årselever.

Tilskud efter denne lov ydes inden for en beløbsramme på 11 mio. kr. årlig, som ventes fuldt udnyttet fra 1989. Finanslovbevillingen er forudsat besparet fra 1992.

Hertil kommer Kulturministeriets driftstilskud med 51.800 kr. pr. årselev, i alt ca. 8,8 mio. kr., til landbrugsskolerne, hvor de fleste kurser foregår.

Tilskud efter Undervisningsministeriets efteruddannelseslov udgør ca. 84.000 kr. i gennemsnit pr. årslev. Udgiften til efteruddannelse af landmænd vil dermed blive ca. 14,2 mio. kr.

Samordning vil således være ca. 6 mio. kr. billigere end den hidtidige ordning, selv om det vil indebære en merudgift på ca. 3 mio. i forhold til det aktuelt budgetterede.

Bilag 15 viser samordningens økonomiske konsekvenser også for kursister og skoler.

Også efteruddannelseskurser ved Vildtforvaltningens Skole vil kunne omfattes af Undervisningsministeriets efteruddannelseslov.

Lov om tilskud til vikarordninger inden for landbruget, jf. lovbekendtgørelse nr. 674 af 26. oktober 1988, udløber i 1990. Spørgsmål om fortsat ydelse af disse tilskud må tages op i den forbindelse.

Efteruddannelse af lærere inden for landbrug bør ske på linie med efteruddannelse af andre lærere ved erhvervsuddannelser og teknikeruddannelser.

Efteruddannelse af konsulenter bør varetages af landbrugets interesseorganisationer med fortsat tilskud fra Landbrugsministeriet efter konsulentloven.

Udvalget finder ikke grundlag for at foreslå de kommende AMU-efteruddannelseskurser for faglærte samordnet under efteruddannelsesloven p.gr.a. den særlige finansiering med AUD-midler (kap. 1.1.8).

Som nævnt i kap. 3.5. vil undervisningsministeren og arbejdsministeren i forbindelse med opfølgningen af folketingsredegørelsen om 90'ernes erhvervsuddannelses- og efteruddannelsespolitik fra marts 1988 gennemføre en vurdering af fordelingen af ansvarsområder mellem de 2 ministerområder.

Udvalget er opmærksom på, at der efter Undervisningsministeriets lov nr. 347 af 24. maj 1989 om åben uddannelse (Erhvervsrettet voksenuddannelse - deltidsuddannelser og enkeltfagskurser) åbnes mulighed for at udbyde nye deltidsuddannelser og enkeltfagskurser med dele af grunduddannelser under Undervisningsministeriet. Uddannelsestilbuddene retter sig til voksne i deres fritid.

Der kan også etableres tilbud med dele af jordbrugsuddannelser på faglært niveau.

Tilbuddene vil kunne supplere eksisterende efteruddannelsestilbud i AMU-regi og efter Landbrugsministeriets efteruddannelseslov.

Tilbuddene vil gøre det muligt at deltage i kurser uden for almindelig arbejdstid.

Ordningen efter lov om åben uddannelse vil være billigere for det offentlige end eksisterende ordninger, fordi der ikke forudsættes løntabsgodtgørelse, og fordi der om aftenen er ledig kapacitet på de fleste uddannelsesinstitutioner på jordbrugsområdet.

3.7. Samordning af øvrige kurser

Udvalget har konstateret, at de fleste øvrige kurser på landbrugsskolerne (kap. 1.2.2.) og på Vildtforvaltningens Skole kan samordnes under hhv. erhvervsuddannelsesloven (fx berideruddannelse) eller teknikerloven (fx inseminøruddannelse) og erhvervsskoleloven.

Udvalget mener, at de kurser for studerende ved Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, som afholdes af Tune Landboskole og Skovskolen bør administreres af - og bevillingerne overføres til - Undervisningsministeriet, fordi kurserne må anses for led i de pågældende uddannelser.

3.8. Forslag fra de 4 foreninger om anvendelse af erhvervsskolelovens § 26

I deres henvendelse (kap. 3.2.) peger De danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger, Danmarks Landbo-ungdom og Foreningen for danske Landbrugsskoler på erhvervsskolelovens § 26 som mulighed for tilskudsmæssig ligestilling med erhvervsskoler.

Ydelse af § 26-tilskud til skoler, som også får tilskud efter skolestøtteloven, fx landbrugsskoler, er imidlertid administrativt kompliceret.

Dette skyldes, at rammetilskud til fællesudgifter og direkte undervisningsudgifter til erhvervsskoler og rammetilskud til landbrugsskoler ikke ydes til de samme udgiftsarter, og at der desuden ydes refusionstilskud til landbrugsskoler til visse bygningsudgifter.

§ 26 henviser også til reglerne om tilskud til skolehjem.

Den afbureaukratiseringsmæssige effekt af en fælles uddannelsesmæssig struktur på jordbrugsområdet kan kun blive maksimal, når der er en tilsvarende fælles skolestruktur.

Det fremgår ikke, om foreningerne peger på stk. 1 eller stk. 2 i § 26. I det følgende belyses forskelle og ligheder mellem de 2 bestemmelser.

3.8.1. Erhvervsskolelovens § 26, **stk.** 1

Efter § 26, stk. 1, og erhvervsuddannelseslovens § 19 kan der ydes tilskud til dækning af de direkte undervisningsudgifter til erhvervsuddannelsen på skoler, som ikke er godkendt som erhvervsskoler, men som efter erhvervsuddannelseslovens § 18, stk. 2, en godkendt til at meddele bestemte erhvervsuddannelser.

For skoler med sådan godkendelse gælder desuden erhvervsskolelovens § 13 om tilskud til skolehjem, § 20 om reglerne om udbetaling af tilskud, oplysningspligt, fælles administrative systemer samt regnskab og revision. Ministeren kan bestemme, at § 12 om tilskud til bl.a. fællesudgifter finder helt eller delvis anvendelse.

Der kan herefter ydes tilskud til skoler, som er godkendt efter anden lovgivning, men kun til uddannelser, som er omfattet af erhvervsuddannelsesloven, d.v.s. fastlagt og godkendt af de myndigheder og rådgivende organer m.v., der er nævnt i denne lov.

§ 26, stk. 1, kan således ikke bringes i anvendelse på en uddannelse tilrettelagt og varetaget af de 4 foreninger og med kurser og undervisningsplaner godkendt af DFF.

De 4 foreninger har anført, at erhvervsuddannelsesloven "ikke passer til landbruget" og overvejende begrundet dette synspunkt med sammensætningen af rådgivende organer .

Udvalget finder imidlertid ikke, at muligheden for at anvende af § 26, stk. 1, kan begrunde en sådan ændring af sammensætningen af de rådgivende organer, som der er peget på i forbindelse med samordning (kap. 3.3.1.).

§ 26, stk. 1, omfatter heller ikke uddannelser på teknikerniveau eller efteruddannelses- og øvrige kurser.

En anvendelse af § 26, stk. 1, indebærer derfor ikke en fælles skolestruktur, men forudsætter en fælles uddannelsesstruktur og tilgodeser dermed elevhensyn.

Udvalget skal dog gøre opmærksom på, at der ikke med sikkerhed opnås en fælles uddannelsesstruktur, fordi § 26, stk. 1 forudsætter godkendelse efter erhvervsuddannelseslovens § 18, stk. 2, og sådan godkendelse måske ikke vil blive søgt af eller givet til alle landbrugsskoler.

Dette kan medføre 2 forskellige uddannelser til faglært landmand, endda med forskellig finansiering. Udvalget vil finde en sådan situation meget uheldig for elever og erhverv.

Derimod finder udvalget, at § 26, stk. 1, er anvendelige til skovbrugeruddannelsen på Skovskolen, som også for tiden får tilskud fra Undervisningsministeriet til 2. dels efg-skovbrugeruddannelsen.

3.8.2. Erhvervsskolelovens § 26, stk. 2

Efter § 26, stk. 2, kan undervisningsministeren godkende, at andre skoler end erhvervsskoler meddeler tilgrænsende erhvervsrettet uddannelse. For sådanne skoler gælder § 13 om tilskud til skolehjem, § 16 om deltagerbetaling, reglerne om udbetaling af tilskud, oplysningspligt og fælles administrative systemer, regnskab og revision, samt evt. § 12 om tilskud til bl.a. fællesudgifter og § 14 om tilskud til direkte undervisningsudgifter.

Efter denne bestemmelse kan der ydes tilskud til uddannelser, som ikke er omfattet af erhvervsuddannelseslo-ven.

Der kan ydes tilskud til erhvervsrettede uddannelser på alle niveauer.

Der opnås hverken fælles uddannelses- eller skolestruktur.

Efter bestemmelsens ordlyd kan undervisningsministeren godkende, jrt skolerne meddeler tilgrænsende erhvervsrettet uddannelse. I praksis må dette dog antages at indebære også en form for godkendelse i DFE ajF selve uddannelsen.

Hvis § 26, stk. 2, bringes i anvendelse på nogle, men ikke alle landbrugsskoler, vil der ikke blive tale om lige økonomiske vilkår landbrugsskolerne imellem. Udvalget vil finde dette uholdbart for elever og erhverv. Hvis § 26, stk. 2, bringes i anvendelse på alle aktiviter på alle landbrugsskoler, undgås denne virkning, men der er da ingen begrundelse for, at landbrugsskolerne fortsat skulle høre under Kulturministeriet.

3.9. Forslag fra de 4 foreninger om en særlig lov for landbrugsskoler og landbrugsuddannelser

Henvendelsen fra De danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger, Danmarks Landboungdom og Foreningen for danske Landbrugsskoler er refereret ovenfor (kap. 3.2.)

Forslaget om en særlig - undervisningsministeriel - lov omfatter "hele den grundlæggende landbrugsuddannelse og tilknyttede overbygningskurser m.v. evt. tillige efg--jordbrugsuddannelser".

Udvalget forstår formuleringen som dækkende uddannelser på alle niveauer, selvom forslaget er begrundet med, "at erhvervsuddannelsesloven ikke passer til landbruget".

Efter kommissoriet skal udvalget bl.a. overveje Foreningen for danske Landbrugsskolers ønske om en særlig lov, der sikrer:

- at al landbrugsuddannelse samles i Undervisningsministeriet,
- at al landbrugsuddannelse foregår på landbrugsskolerne,
- at uddannelserne styres af et fagligt udvalg, repræsentativt sammensat af alle relevante parter,
- at skoler og elever får samme økonomiske vilkår som ved andre erhvervsuddannelser, og
- faglig ligestilling med andre erhvervsuddannelser.

Af de ovenstående overvejelser (kap. 3.3. og 3.4.) følger det, at erhvervsuddannelsesloven, teknikerloven, Undervisningsministeriets efteruddannelseslov og erhvervsskoleloven tilgodeser alle hensyn - og med særbestemmelser om repræsentation også landbrugets interesseorganisationers ønske om indflydelse på uddannelserne.

Til det af foreningerne anførte om ledelsesfunktioner og selvstændigt ansvar for store værdier skal udvalget bemærke, at erhvervsuddannelseslovens og teknikerlovens systemer tilgodeser disse hensyn i lige så høj grad som landmandsuddannelsen i de 4 foreningers og DFF-regi.

Dertil kommer, at en samordning på teknikerniveau ikke umiddelbart medfører ændringer af uddannelserne, og at landbrugets interesseorganisationer ved særbestemmelser om repræsentation vil få indflydelse ved fremtidige ændringer.

På denne baggrund finder udvalget ikke behov for en særlig lov for landbrugsuddannelser og landbrugsskoler.

En særlig lov vil hindre en bedre ressourceudnyttelse og vil ikke tilgodese hensynet til eleverne. 0g en særlig lov omfattende så forskelligartede uddannelser, som hver for sig vil kunne administreres tilfredsstillende under andre love, vil være meget uhensigtsmæssig.

De fire foreninger anfører ikke nøjere, hvilket tilskudssystem, de finder bør gælde i tilfælde af en særlig lov.

Udvalget må fraråde et nyt, særligt tilskudssystem for landmands- og landbrugsuddannelser. Udvalget finder heller ikke, at det tilskudssystem, som vil gælde for erhvervsskoler, kan kombineres med det særlige tilskud, som fra 1. januar 1989 er ydet til landbrugsskoler.

Højskoleformen

De 4 foreningers forslag om en særlig lov er bl.a. begrundet med, "at den historiske forbindelse til højskolen som skoleform ikke ønskes aldeles afbrudt".

Det fremgår ikke klart, hvad foreningerne forstår ved en fortsat forbindelse til højskoleformen.

Højskoleformen er karakteristisk ved, at:

- skolen først og fremmest tilbyder almendannende undervisning i overensstemmelse med sin egen grundholdning, og
- skolen er en kostskole, som danner ramme om et samliv mellem elever, lærere, forstander og øvrige ansatte,

Kostskoleformen er behandlet ovenfor (kap. 3.3.2.).

Landbrugsskolerne er imidlertid den eneste højskoleform som ikke formelt efter højskoleloven skal tilbyde almendannende undervisning.

Efter erhvervsuddannelsesloven - derimod - skal uddannelserne indeholde fag, der drejer sig om alment menneskelige spørgsmål, og skoleundervisningen skal bidrage til elevernes personlige udvikling og give dem forståelse af samfundet og dets udvikling.

Udvalget finder ikke, at højskoleformen er en forudsætning for uddannelse af landmænd, hvilket udviklingen - som tidligere nævnt - også har vist.

3.10. Uddannelserne som adgangs- og meritgrundlag

Samordning løser mange, men dog ikke alle problemer. Også ved samordning er der behov for at se på relationer uddannelserne imellem og til andre uddannelsesområder end jordbrug.

Udvalgets overvejelser og forslag vedrørende uddannelserne som adgangs- og meritgrundlag er derfor - i forskellig grad - relevante, uanset om der iværksættes samordning eller ej.

I deres henvendelse giver De danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger, Danmarks Landboungdom og Foreningen for danske Landbrugsskoler udtryk for ønske om, at landmandsuddannelsen giver mulighed for meritoverførsel til andre fag. De giver samtidig tilsagn om at give "rabat" ved optagelse af elever med andre uddannelser.

Udvalget finder det af meget stor betydning, at de forskellige uddannelsers undervisningsplaners indhold fastlægges og koordineres på en sådan måde, at det samlede uddannelsessystem tillader den størst mulige mobilitet imellem de forskellige uddannelser.

Derved minimeres elevernes spildtid ved uddannelsesskift, og de samlede undervisningsressourcer kan udnyttes optimalt.

Folketingsredegørelsen af 3. marts 1988 om 90`ernes erhvervsuddannelses- og efteruddannelsespolitik handler bl.a. om bedre samspil mellem uddannelsesområderne i form af anerkendelse af reelle kvalifikationer og merit, øget sammenhæng mellem de rådgivende systemer, tættere samarbejde på alle niveauer og forsøg med sammensætning af udvalg for de forskellige områder. Redegørelsen omfatter også jordbrugsområdet.

3.10.1. Uddannelser på faglært niveau

For skovbrugs-, gartneri- og landbrugsuddannelser er alle grundlæggende fagområder for plantevækst fælles, fx kemi, geologi, jordbundens dyrkningsmæssige egenskaber, planternes ernæring og stofskifte samt alle principielle aspekter vedrørende afgrøderne beskyttelse mod sygdomme, skadedyr og ukrudt.

Udvalget finder derfor, at det ved den nærmere udformning af disse uddannelser er muligt at sikre - og skal sikres - at indholdet fastlægges, så uddannelserne i vidt omfang både udgør fælles adgangsgrundlag i forhold til uddannelser på teknikerniveau og giver merit ved skift til anden uddannelse på faglært niveau.

Også i andre uddannelser end skovbrugs-, gartneri- og landbrugsuddannelser er der fagområder med et betydeligt sammenfald med disse.

Dette gælder uddannelser inden for "jern- og metal" og "bygge- og anlæg", idet grundlæggende færdigheder vedrørende pasning og reparation af bygninger, maskiner, redskaber og motorer gennem mange år har indgået som naturlige dele af faglærte landmænds kunnen.

Herudover er der berøringsflader til uddannelser inden for levnedsmiddelområdet. Næsten hele landbrugets produktion er eller bliver til fødevarer, og store dele af fagområderne organisk kemi, kvalitetslære, mikrobiologi og sundhedslære må nødvendigvis være sammenfaldende.

Udvalget mener, at det skal henstilles til de respektive myndigheder og styringsorganer at arbejde videre på dette grundlag

Det er ikke muligt på nuværende tidspunkt konkret at beskrive den optimale ordning, fordi udarbejdelsen af de nye erhvervsuddannelsers undervisningsplaner ikke er påbegyndt.

3.10.2. Uddannelser på teknikerniveau

Udvalget mener, at der er grundlag for en udvidelse af området for meritoverførsel inden for fagene bogføring, driftsregnskab, produktionsplanlægning og økonomi, og at det skal henstilles til de respektive myndigheder og styringsorganer at arbejde med dette.

Udvalget har ikke beskæftiget sig med disse uddannelser som adgangsgrundlag til videregående uddannelser.

3.10.3. Uddannelser på specialarbejderniveau

Ved tilrettelæggelsen af AMU- og skovarbejderkurser sigtes ikke imod faglært niveau eller den bredde, som en faglært uddannelse indeholder.

I enkelte tilfælde udgør gennemførelse af bestemte kursuskombinationer dog adgangsgrundlag for anden uddannelse (gartneriteknikeruddannelsen) eller godkendes (på gartneriområdet) aflønningsmæssigt som svarende til en faglært uddannelse.

Den er mulighed for, at privatister kan aflægge svendeprøver efter retningslinier fastsat af de fællesfaglige udvalg.

Udvalget mener, at de faglige udvalg og brancheudvalgene bør samarbejde om mulighederne for, at kursisterne kan sammensætte specialarbejderkurser, sådan at de opfylder kravene for aflæggelse af sådanne svendeprøver. Derved kan kursisternes reelle kvalifikationer tilgodeses. Sådanne muligheder bør gøres bekendt for kursisterne.

Udvalget er bekendt med, at der inden for UTB-ordningen (uddannelsestilbud til langtidsledige) er taget skridt i samme retning.

3.11. Anden form for samarbejde

Landbrugsskolerne ønsker generelt den ledige kapacitet udnyttet til andet formål, og det sker allerede lokalt i form af udlejning af elevværelser og undervisningsfaciliteter, herunder jord, det sidste overvejende til tekniske skoler.

I overensstemmelse hermed finder de fire foreninger i deres brev af 28. februar 1989, at det bør tilstræbes, at flest mulig AMU-jordbrugskurser henlægges til landbrugsskolerne.

Kapacitet og kapacitetsudnyttelse på landbrugsskolerne fremgår af kap. 1.2.10. og bilag 4.

Kapaciteten er for tiden passende og fuldt udnyttet på gartnerskoler under DFF, Skovskolen og AMU-centre.

Efter henvendelse fra undervisningsministeren (før ressortomlægningen) har arbejdsministeren bedt AMU-direktoratet være opmærksom på landbrugsskolernes ledige kapacitet, hvis der opstår behov for yderligere kapacitet.

AMU-direktoratet har dog vurderet, at det vil kræve betydelige investeringer (udsugning, teknisk udstyr og ombygning) at iværksætte AMU-jordbrugskurser på landbrugsskoler. AMU-kurserne er stærkt specialiserede og udstyrskrævende.

For de tekniske skoler er der aktuelt behov for yderligere kapacitet på bl.a. jordbrugsområdet, og udvalget er bekendt med igangværende forsøg på øget udnyttelse af landbrugsskolekapacitet til udvidelse af optagelsespladser på jordbrugsbasisuddannelsen på Roskilde Tekniske Skole i august 1989.

Udvalget finder, at fællesudnyttelse af ledig kapacitet - herunder materiel, undervisningsmateriale og lærere - bør tilstræbes. Man er dog opmærksom på, at en konsekvent fællesudnyttelse mellem forskelligt styrede institutioner vil kunne give anledning til problemer både praktisk, skema-, samarbejds- og ledelsesmæssigt, især hvis fællesudnyttelsen er påbudt.

Man skal også pege på muligheden af fælles udvikling af undervisningsmateriale.

Undervisningsministeriets medlemmer i udvalget finder, at grunduddannelser, efteruddannelse og uddannelser på AMU-centre inden for en vis årrække bør samles på fælles uddannelsesinstitutioner. Herfor taler såvel faglige og pædagogiske hensyn som hensyn til den bedste kapacitetsudnyttelse for det offentlige som helhed.

3.12. Behovet for uddannelsespladser

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at en samordning af de forskellige landbrugsuddannelser baseret på vurderinger af det fremtidige behov for landbrugsuddannede vil kunne give den bedste udnyttelse af den samlede uddannelseskapacitet.

3.12.1. Behovet for uddannelsespladser i 1991

Udvalget skønner, at behovet i 1991 for uddannelsespladser inden for jordbrug vil være uændret i forhold til 1989.

Kapacitsudnyttelsen er ca. 75 % på de 29 landbrugsskoler under et, mens kapaciteten er passende og fuldt udnyttet på gartnerskoler, tekniske skoler, Skovskolen og AMU-centre.

3.12.2. Behovet for uddannelsespladser frem til 2010

3.12.2.1. De nuværende landbrugsskoler

Ændring af landbrugsloven

I lov om landbrugsejendomme m.m. (landbrugsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 504 af 17. juli 1989, stilles krav om uddannelse ved erhvervelse af ejendomme over 30 ha.

Der er med virkning fra 1. september 1989 sket en lempelse af hidtidige bestemmelser om et strengt uddannelseskrav (grønt bevis) for ejendomme over 30 ha og et lempet uddannelseskrav for ejendomme mellem 15 og 30 ha og intet uddannelseskrav for ejendomme under 15 ha.

Lempelsen betyder, at 3/4 af alle ejendomme kan erhverves af personer uden formel uddannelse overhovedet.

Uddannelseskravet ved erhvervelse af ejendomme over 30 ha er, at "erhververen opfylder de krav til en landmandsuddannelse, der fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne". Det har ikke i forbindelse med lempelsen været overvejet at ændre kravet til det grønne bevis.

Selv om det pligtige behov i relation til landbrugsloven er nedsat, vil der bestå et ubeskåret "pligtigt" behov i relation til lov om statsgaranti og rentetilskud m.m. ved udlån til yngre jordbrugere.

Udvalget er ikke i stand til at skønne over konsekvenserne af ændringen af landbrugsloven i denne sammenhæng.

De danske Landboforeningers notat af februar 1988

De danske Landboforeninger har udarbejdet et notat af februar 1988 om "behovet for tilgang af nye landbrugere og elevtilgang på landbrugsskolerne frem til år 2010".

Notatet vedrører kun landmandsuddannelsen på faglært niveau og landbrugsdriftslederuddannelsen. Behovet er vurderet på grundlag af erhvervets og landbrugsteknikeruddannelsens behov.

Erhvervets behov er vurderet på grundlag af et antal bedrifter på knap 80.000 i 1990, ca. 70.000 i 1995 og 60.000 i år 2000.

Det afledede behov for elevtilgang til landmandsuddannelsen på faglært niveau og landbrugsdriftslederuddannelsen er opgjort til 2.420, 2.170, 1.975 og 1.870 årselever i de 4 perioder.

I forhold til notatet er det vurderede behov ændret lidt i Landboforeningernes oplæg om samme emne på en konference i 1988 om landbrugsskolernes fremtid.

Bilag 14 og dets bestanddele

Udvalget har i bilag 14 skitseret et behov for uddannelsespladser til elever på faglært niveau, teknikerniveau og efteruddannelse af landmænd på de nuværende landbrugskoler.

Uddannelserne er anført med de betegnelser og længder, som fremgår af udvalgets modeller for samordnede jordbrugsuddannelser på faglært niveau (kap. 3.3.1. og bilag 12) og teknikerniveau (kap. 3.3.2. og bilag 13).

Tallene i bilag 14 er fremkommet således:

For kurser omfattet af Landboforeningernes notat og senere oplæg er der anvendt tal herfra. Oplægget indeholder ikke tal for "fagligt/teknisk kursus" (svarende til 2. skoleperiode), og der er anvendt notatets tal med fradrag af 50 årselever.

For 1. skoleperiode er anvendt et elevtal på 1/3 af notatets tal for grunduddannelsen, svarende til udvalgets skøn over, hvor mange landmandselever, der vælger 1. skoleperiode som indgang.

For den udvidede landbrugsdriftslederuddannelse, agraroekonomuddannelsen og landbrugsteknikeruddannelsen **har** udvalget skønnet et uændret behov i forhold til 1989.

For efteruddannelseskurser for landmænd er der regnet med et ideelt behov for 1 ugekursus hvert 5. år for 60.000, 50.000, 40.000 og 30.000 personer i de 4 perioder, svarende det i af landboforeningerne skønnede antal bedrifter med fradrag af 20.000.

Bilag 14 giver følgende behov for uddannelsespladser ved de nuværende landbrugsskoler (afrundede årselevtal):

	Individer	Årselever
1990-1995	16.250	2.750
1995-2000	14.050	2.550
2000-2000	11.650	2.300
2005-2010	9.350	2.100

Udvalgets behovsvurdering i relation til bilag 14

Udvalget har ikke taget stilling til Landboforeningernes beregninger og vurderinger om landbrugserhvervets behov for elevtilgang.

Man mener imidlertid ikke, at de kan lægges til grund ved en vundering af det fremtidige behov for skolekapacitet, dels fordi landbrugets behov ikke nødvendigvis vil svare til de unges valg af erhverv, dels fordi der kan være interesse for landmandsuddannede i andre erhverv end landbruget.

Det har i de senere år ikke været muligt at rekruttere et tilstrækkeligt antal landbrugsskoleelever til at opfylde landbrugserhvervets behov.

Årselevtallet på landbrugsskolerne har vist et uafbrudt fald i perioden 1984-88 (kap. 1.2.10. og bilag 4).

Faldet må forventes fortsat, selv om der i foråret 1989 har været 50 elever mere på grundskolekursus (svarende til modul 1) end i foråret 1988. Faldet i tilgangen til landmandsuddannelsen slår igennem på de efterfølgende moduler i disse og de kommende år.

Landbrugsskolernes kapacitet var i 1988 knap 2.900 senge, der var 2.140 årselever, og kapacitetsudnyttelse var dermed 74,2 %.

Udvalget forventer ganske vist, at de forbedringer for eleverne, som de samordnede jordbrugsuddannelser efter udvalgets model (kap. 3.3.1. og 3.3.2.) medfører, vil medvirke til at styrke tilgangen til landmandsuddannelsen, sådan at en stigende procentdel af ungdomsårgangene vælger denne uddannelse.

Imidlertid bliver ungdomsårgangene mindre. Den blev født ca. 88.000 børn i 1966, 81.000 i 1967, 74.000 i 1968, gennemsnitligt 73.000 i 1969-73 og 66.000 i 1974-78.

På denne baggrund mener udvalget, at selv om en stigende procentdel af ungdomsårgangene vil vælge landmandsuddannelsen, vil den faktiske tilgang alligevel falde.

Interessen i andre erhverv for landmandsuddannelsen - og de andre jordbrugsuddannelser med deres indhold af biologi, økonomi og teknik - må antages at forstærkes ved de forbedringer af uddannelserne, som vil være resultatet af en samordning.

Samordning vil desuden medvirke til synliggørelsen af landbrugsuddannede, fordi de er omfattet af samme uddannelses- og skolestruktur som elever i andre erhvervsuddannelser.

Udvalget mener dog ikke, at muligheden for ansættelse i andre erhverv vil medføre en så stor ekstra elevtilgang, at den kan opveje den utilstrækkelige tilgang til landbrugserhvervet.

Udvalget er således enig i notatet fra De danske Landboforeninger om, at behovet for uddannelsespladser må vise en faldende tendens gennem de 4 perioder, men man mener, at niveauet for den faldende tendens er vurderet for højt i notatet.

På baggrund af ovenstående vurdering af elevtilgang og den nuværende kapacitetsudnyttelse mener udvalget, at der er baggrund for at koncentrere landbrugsundervisningen på færre end de nuværende 29 landbrugsskoler.

Man skønner, at der ikke nu er behov for den forøgelse af skoleantallet til 29, som er blevet godkendt i slutningen af 1970`erne og begyndelsen af 1980"erne.

Der var 22 landbrugsskoler i perioden 1971-1977, 24 i perioden 1978-80 og 30 i 1985, hvoraf 1 senere er ophørt.

Hvor mange skoler der vil være brug for under en samordning af jordbrugsuddannelserne i Undervisningsministeriets regi, må afhænge af den overordnede planlægning af uddannelsespladser, herunder muligheden for at placere andre erhvervsuddannelser på disse skoler.

3.12.2.2. Øvrige jordbrugsskoler

På gartnerskoler, tekniske skoler og Skovskolen er kapaciteten fuldt udnyttet og forventes også at være det i fremtiden.

Mange elever, som ønsker optagelse på tekniske skolers jordbrugsuddannelser, må afvises, og udvidelsen af optagelseskapaciteten Roskilde Tekniske Skole i 1989 er muliggjort ved et samarbejde med Lyngby Landbrugsskole.

Kapitel 4

Udvalgets forslag og deres konsekvenser

Dette kapitel indledes med følgende korte resume af udvalgets overvejelser (kap. 3):

Overvejelser om samordning

Udvalget har fundet, at
- lov om erhvervsuddannelser,
- lov om videregående teknikeruddannelser m.v.,
- lov om efteruddannelse (erhvervsrettede kurser) og
- lov om erhvervsskoler

er både uddannelsesmæssigt og administrativt velegnede til også at rumme de nuværende landmands- og gartneruddannelser og landbrugs- og gartnerskoler under Kulturministeriet.

Herved opnås en fælles uddannelses- og skolestruktur, d.v.s. samordning, under Undervisningsministeriet.

Denne ligestilling med andre erhvervsuddannelser i henseende til overskuelighed, adgangsveje, indhold, uddannelsesskift, meritoverførsel, kompetence, økonomi og retsstilling er en fordel for elever og dermed også for erhverv.

Den fælles struktur vil også også blive en administrativ fordel og muliggør en afbureaukratiseringsmæssig gevinst.

Udvalget har lavet modeller for samordnede uddannelser på faglært niveau og teknikerniveau (bilag 12 og 13).

P.gr.a. landbrugserhvervets særlige struktur med overvejende selveje finder udvalget dog behov for særbestemmelser i erhvervsuddannelseslov, teknikerlov og erhvervsskolelov, som giver landbrugets interesseorganisationer repræsentation i rådgivende organer og skolebestyrelser.

Gennemføres en delvis samordning af uddanelsesstrukturen efter erhvervsskolelovens § 26, sådan at landbrugs- og gartnerskoler forbliver under Kulturministeriet, opnås ikke alle ovennævnte fordele. Udvalget går derfor ikke ind for denne løsning.

Overvejelser om forslag om en særlig lov for landbrugsskoler og landbrugsuddannelser

Udvalget har overvejet det forslag om en særlig lov for landbrugsskoler og landbrugsuddannelser, som er fremsat af De danske Landboforeninger, Danske Husmandsforeninger, Danmarks Landboungdom og Foreningen for danske Landbrugsskoler.

Udvalget finder ikke behov for en særlig lov, fordi eksisterende love kan tilgodese alle hensyn til elever, administration og økonomi.

En særlig lov vil derfor snarere virke administrativt komplicerende - ikke mindst, hvis den indebærer et helt nyt tilskudssystem.

4.1. Forslag om samordning

VED SAMORDNING HAR UDVALGET LAGT TIL GRUND, AT FLERE UDDANNELSER SAMLES UNDER SAMME LOVOMRÅDE MED FÆLLES UDDANNELSES- OG SKOLESTRUKTUR, JF. KAP. 3.1.

4.1.1. Forslag om samordning på faglært niveau

Udvalget foreslår:

* At uddannelsen til faglært landmand bliver omfattet af lov om erhvervsuddannelser under Undervisningsministeriet.
* At de samordnede jordbrugsuddannelser skal foregå på erhvervsskoler, herunder tidligere landbrugs- og gartnerskoler, som er godkendt som erhvervsskoler. Skovskolens status forudsættes dog ikke ændret.
* At landbrugets interesseorganisationer bliver repræsenteret i skolebestyrelser og rådgivende organer.

Uddannelsen til faglært landmand bliver derved samlet med de øvrige jordbrugsuddannelser på faglært niveau i en fælles uddannelsesstruktur og - bortset fra Skovskolen - en fælles skolestruktur under Undervisningsministeriet.

4.1.2. Forslag om samordning på teknikerniveau

Udvalget foreslår:

* At landbrugs- og gartneruddannelserne på teknikerniveau bliver omfattet af lov om videregående tekniker-uddannelser m.v. under Undervisningsministeriet.
* At de samordnede jordbrugsuddannelser på teknikerniveau skal foregå på erhvervsskoler, herunder tidligere landbrugs- og gartnerskoler, som er godkendt som erhvervsskoler.
* At landbrugets interesseorganisationer bliver repræsenteret i skolebestyrelser og rådgivende organer.

Uddannelserne til landbrugsdriftsleder, agrarøkonom, landbrugstekniker, gartneridriftsleder og gartnerietekniker samt overbygningskursus på uddannelsen til landbrugsdriftsleder bliver derved samlet med de øvrige uddannelser på teknikerniveau, som bygger på de grundlæggende faglige uddannelser, i en fælles uddannelses- og skolestruktur under Undervisningsministeriet.

4.1.3. Forslag om samordning af efteruddannelseskurser

Udvalget foreslår:

* At de efteruddannelseskurser, som nu får tilskud efter Landbrugsministeriets efteruddannelseslov, får tilskud efter lov om efteruddannelse under Undervisningsministeriet.

Kurserne vil bl.a. kunne foregå på erhvervsskoler, herunder tidligere landbrugs- og gartnerskoler, som er godkendt som erhvervsskoler.

Udvalget konstaterer, at der til Tune, Hovborg og Koldkærgård Landbrugsskoler vil kunne ydes tilskud efter erhvervsskolelovens § 26, stk. 2, hvis de fortsætter som rene efteruddannelsesinstitutioner og dermed ikke kan godkendes som erhvervsskoler.

4.1.4. Forslag om samordning af øvrige kurser

Udvalget foreslår:

* At de kurser som afholdes for studerende fra Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole på Tune Landboskole og Skovskolen overføres til Undervisningsministeriet.
* At resten af landbrugs- og gartnerskolernes "øvrige kurser" i muligt omfang bliver omfattet af erhvervsuddannelsesloven og teknikerloven.

4.2. Forslag om forbedrede adgangs- og meritforhold

Udvalget foreslår:

* At det henstilles til de respektive myndigheder og styrende organer at sørge for, at det ved den nærmere udformning af de nye erhvervsuddannelser på faglært niveau sikres, at de i størst muligt omfang kommer til at udgøre dels fælles adgangsgrundlag til uddannelser på teknikerniveau dels fælles meritgrundlag indbyrdes og i relation til andre uddannelser på faglært niveau uden for jordbrugsområdet.
* At det henstilles til de respektive myndigheder og styrende organer at undersøge og i muligt omfang etablere bedre indbyrdes meritregler for uddannelserne på teknikerniveau, især inden for fagområderne bogføring, driftsregnskab, produktionsplanlægning og økonomi.
* At det henstilles til faglige udvalg og brancheudvalg at samarbejde om bedre muligheder for at indstille sig til svendeprøve som privatist på grundlag af gennemførte AMU-kurser. Sådanne muligheder bør gøres bekendt for kursisterne.

4.3. Forslag om anden form for samarbejde

Udvalget foreslår:

* At det henstilles til de enkelte ministerier og skoler i tilfælde af behov for udvidelse af kapaciteten (lokaler, materiel, undervisningsmateriale, lærere m.v.) at være opmærksom på og undersøge muligheden for at udnytte bestående ledig kapacitet på andre skoler.
* At muligheden af fælles udvikling af undervisningsmateriale overvejes.

Undervisningsministeriets medlemmer i udvalget finder, at grunduddannelser, efteruddannelser og uddannelser på AMU-centre inden for en vis årrække bør samles på fælles uddannelsesinstitutioner.

4.4. Konsekvenser af samordning

4.4.1. Lovmæssige konsekvenser

Lov nr. 211 af 5. april 1989 om erhvervsuddannelser ændres, så den giver mulighed for, at landbrugets interesseorganisationer bliver repræsenteret i rådgivende organer.

Lov nr. 210 af 5. april 1989 om erhvervsskoler ændres om fornødent, så den giver mulighed for, at landbrugets interesseorganisationer bliver repræsenteret i skolernes bestyrelser.

Lov nr. 232 af 22. april 1987 om videregående teknikeruddannelser m.v. ændres, så den giver mulighed for, at landbrugets interesseorganisationer bliver repræsenteret i rådgivende udvalg.

Lov om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 661 af 26. oktober 1988 ændres, så den ikke omfatter landbrugs- og gartnerskoler, ligesom bestemmelsen om landbrugsskolerådet udgår.

Forslag til lovændringer kan fremsættes i folketingssamlingen 1990-91.

Udvalgets forslag kan således få virkning fra 1. januar 1992. Gennemførelsen forudsætter aftale mellem de respektive ministerområder om proceduren.

4.4.2. Konsekvenser for landbrugs- og gartnerskoler

Undervisningsministeren godkender efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet landbrugs- og gartnerskoler som erhvervsskoler ud fra en samlet vurdering af behovet for uddannelsespladser på jordbrugsområdet og andre områder.

Skolerne træffer selv beslutning om ansøgning om godkendelse som erhvervsskole.

Som erhvervsskoler vil landbrugsskolerne ikke længere være kostskoler, men værelses- og kostfaciliteterne vil i et vist omfang kunne udnyttes - med tilskud efter erhvervsskoleloven - som skolehjem for elever i erhvervsuddannelser. Der vil formentlig være grundlag for udlejning af værelser til elever, som ikke er omfattet af reglerne om skolehjem.

Tune, Hovborg og Koldkærgård landbrugsskoler, som kun tilbyder efteruddannelseskurser, vil kun kunne godkendes som erhvervsskoler, hvis de ud over efteruddannelseskurser tilbyder uddannelser på faglært niveau eller teknikerniveau.

Hvis de fortsætter som rene efteruddannelsesinstitutioner, kan der ydes tilskud efter erhvervsskolelovens § 26, stk. 2.

Udvalget mener, at Vildtforvaltningens Skole kan drives sammen med en af jordbrugs-erhvervsskolerne.

4.4.3. Konsekvenser for forstandere og lærere ved landbrugs- og gartnerskoler

De personalemæssige forhold for forstandere og lærere ved landbrugsskoler og tekniske skoler er beskrevet i bilag 9.

På baggrund af erfaringerne fra Beder Gartnerskoles og Dalum Mejeriskoles overgang til at være tekniske skoler skønner udvalget, at der kan findes tilfredsstillende ordninger med hensyn til normering af stillinger og ansættelsesvilkår.

Udvalget mener således, at de lærere og forstandere på skoler, der overgår til erhvervsskolestatus, kan bevare deres lønmæssige indplacering (men ikke "overløn"), medens de bliver omfattet af de regler om tjenestetid m.v., som gælder for erhvervsskoler.

Undervisningsministeriets principper for forholdet mellem lærere med AC-løn og andre kan dog medføre, at nogle lærere kan undværes.

Også overgang til erhvervsskolernes tjenestetidsregler, herunder bortfald af kostskoleforpligtelsen, vil nedsætte lærerforbruget.

Forstandere og lærere skal opfylde de krav til lærerkvalifikationer, som gælder for erhvervsskoler. Udvalget skønner, at kravene vil kunne være opfyldt i løbet af en overgangsperiode på 2 år.

Lærere og forstandere, der ansættes efter overgang til status som erhvervsskole, omfattes fuldt ud af alle regler, som gælder for erhvervsskoler.

4.4.4. Konsekvenser for elever på landbrugs- og gartnerskoler

Udvalget forudsætter, at påbegyndte uddannelser på faglært niveau (uddannelserne på teknikerniveau ændres ikke) skal kunne afsluttes efter den type uddannelsesregler, som de er begyndt under, men ikke nødvendigvis på samme skole eller skoletype.

Muligvis kan der blive behov for - som en overgangsordning til elever, der har påbegyndt uddannelsen - at yde en særlig form for elevstøtte til de pgl. elever, indtil de fylder 18 år, fordi de mister muligheden for elevstøtte og ikke opfylder SU-aldersbetingelsen, og fordi de ikke har samme muligheder for at få løn under skoleophold, som hvis de havde kunnet påbegynde uddannelsen med en uddannelsesaftale omfattende hele uddannelsen.

Kostskoleformen på landbrugsskoler er beskrevet i kap. 1.2.6. og 3.2.2. og skolehjem ved erhvervsskoler i 1.4.6.

Støtte til elever i Kulturministeriets og i Undervisningsministeriets regi er beskrevet i kap. 1.2.9. og 1.4.9.

Uddannelser efter erhvervsuddannelsesloven er støtteberettigende til Statens Uddannelsesstøtte, med mindre der er indgået uddannelsesaftale. Støtten kan kun ydes til elever, som er fyldt 18 år. Til elever, som ikke er fyldt 19 år, er støtten forældreindtægtsbestemt.

Kun ganske få elever er fyldt 18 år, når de begynder på en erhvervsuddannelse, og ca. halvdelen er fyldt 18 år i løbet af uddannelsens 1. år.

Til elever i erhvervsuddannelser ydes der imidlertid overenskomstmæssig løn fra arbejdsgiveren til alle under praktikophold og skoleperioder, der er omfattet af uddannelsesaftalen.

Der ydes ikke løn til elever på 1. skoleperiode, og til disse elever heller ikke, når de fortsætter på 2. skoleperiode, med mindre de har indgået en uddannelsesaftale. For et fåtal af elever vil samordning - ligestilling med andre erhvervsuddannelser - altså betyde en økonomisk forringelse, indtil de fylder 18 år.

Erhvervsskoler er ikke kostskoler, og kun elever med mere end 5 kvarters rejsetid til skole er berettiget til at bo på skolehjem.

Elever på videregående teknikeruddannelser er ikke berettiget til skolehjemsplads.

Det vil formentlig blive muligt for ikke-skolehjemsberettigede elever at få kost og logi mod betaling på tidligere landbrugsskole-kostafdelinger.

Til elever på faglært niveau ydes statslig og amtskommunal befordringsgodtgørelse.

4.4.5. Administrative konsekvenser

Fælles uddannelses- og skolestruktur under Undervisningsministeriet er udtryk for en afbureaukratisering, fordi der kun vil være et system at administrere og kun et ministerområde involveret.

Der overføres årsværk fra Kulturministeriet og Landbrugsministeriet til Undervisningsministeriet i et omfang, der aftales nærmere parterne imellem.

4.4.6. Økonomiske konsekvenser

Bilag 8 viser de statslige udgifter til jordbrugsuddannelser på faglært niveau og teknikerniveau før og efter samordning (niveau 1989).

Den anførte udgift til SU pr. årselev på faglært niveau har kun kunnet beregnes som den samlede SU-udgift til alle efg-basisuddannelser i 1987/88 divideret med alle basisårselever = 3.232 kr. skønsmæssigt forhøjet til 4.000 kr. i 1989.

Det gennemsnitlige beløb pr. individ i 1987/88 var 12.314 kr. Forskellen til udgiften pr. årslev skyldes aldersbetingelsen på 18 år (kap. 4.4.4.)

Det tilsyneladende dobbelte tilskud til efg-elever og lærlinge i gartneruddannelser (bilagets pkt. 1) skyldes, at de 2 beløb er udtryk for hhv. Kulturministeriets og Undervisningsministeriets gennemsnitsudgift pr. årselev.

Som det fremgår af bilagets pkt. 3, vil samordning resultere i en besparelse på ca. 3,5 mio. kr. i alt fordelt med en merudgift på ca. 3,7 mio. kr. på teknikerniveau og en besparelse på ca. 7,3 mio. kr. på faglært niveau.

Besparelsen på faglært niveau vil blive større - og merudgiften på teknikerniveau mindre eller forsvinde - i 1990 og følgende år, fordi finanslovbevillingen til særligt tilskud er 10 mio. kr. større i 1990 end 1989.

Besparelsen ved samordning på faglært niveau kan forklares ved dels forskellig aldersbetingelse for Statens Uddannelsesstøtte (18 år) og elevstøtte/særligt tilskud (16 år), dels at erhvervsuddannelseseleverne i større omfang får løn - og dermed ikke SU - under skoleperioder, dels at landbrugsskoleelever i modul 2-skoleperioden kan få elevstøtte, selv om de får løn.

Merudgiften ved samordning på teknikerniveau kan forklares ved, at det særlige tilskud til landbrugsskolerne ydes med større beløb pr. elev på faglært niveau end på teknikerniveau. Dertil kommer, at eleverne på teknikerniveau ikke får løn, og dermed Statens Uddannelsesstøtte, som ydes med større beløb end elevstøtte til landbrugsskoleelever.

Til den besparelse, som fremgår af bilag 8, kommer en besparelse på ca. 10 mio. kr. som følge af mindre lærerforbrug ved overgang til de tjenestetidsregler (herunder bortfald af kostskoleforpligtelse), som gælder ved erhvervsskoler.

Også normeringsreglerne ved erhvervsskoler vil - i hvert fald på længere sigt - indebære en besparelse.

Og hvis det besluttes, at uddannelserne skal foregå på færre skoler, vil der yderligere opnås en besparelse, bl.a. fordi tilskud til bygninger m.v. reduceres.

Samordning af efteruddannelseskurser vil indebære en merudgift på ca. 3 mio. i forhold til det aktuelt budgetterede, fordi finanslovbevillingen på 11 mio. kr. er forudsat besparet fra 1992, når Landbrugsministeriets efteruddannelseslov udløber.

Men som det fremgår af kap. 3.6. vil samordningen betyde en besparelse på ca. 6 mio. kr. i forhold til udgifterne ved en fortsættelse af den hidtidige ordning.

Undervisningsministeriet forudsætter, at der overføres ressourcer svarende til den nuværende finanslovbevilling.

Samordning af øvrige kurser forventes at være udgiftsneutral.

En oversigt over de bevillinger, der skal overføres, fremgår af bilag 10.

Det fremgår heraf, at Kulturministeriets bevillinger til landbrugs- og gartnerskoler udgør ca. 200 mio. kr. på finansloven for 1989.

Finanslovbevillingen er imidlertid beregnet på grundlag af 2.400 årselever og dermed er for høj.

Samordning af uddannelsen til faglært landmænd under erhvervsuddannelsesloven indebærer, at der skal indgås uddannelsesaftale for hele uddannelsen, og at eleverne dermed skal have løn - med arbejdsgiverrefusion fra AER - i flere skoleperioder end på landbrugsskolerne.

Disse elever bliver også omfattet af reglerne om statsligt og amtskommunalt befordringstilskud. Udvalget har ikke beregnet udgifterne herved.

4.5. Konsekvenser af forbedrede adgangs- og meritmuligheder og anden form for samarbejde

Forbedrede adgangs- og meritmuligheder

Ved at forbedre mulighederne fon at uddannelserne kan udgøre fælles adgangs- og meritgrundlag, opnår man, at elever skal bruge mindre tid både på adgangsgivende suppleringskurser m.v. og på selve den valgte uddannelse.

Spildtiden ved uddannelsesskift bliver derved mindst mulig, hvilket vil motivere eleverne til ikke at opgive at få en uddannelse.

Udvalget finder det ikke muligt at beregne besparelser herved.

Anden form for samarbejde

Ved fællesudnyttelse af ledig kapacitet, herunder materiel, undervisningsmateriale og lærere, samt fælles udvikling af undervisningsmateriale, kan man opnå en bedre udnyttelse af de eksisterende ressourcer.

Udvalget finder det ikke muligt at beregne besparelser herved.

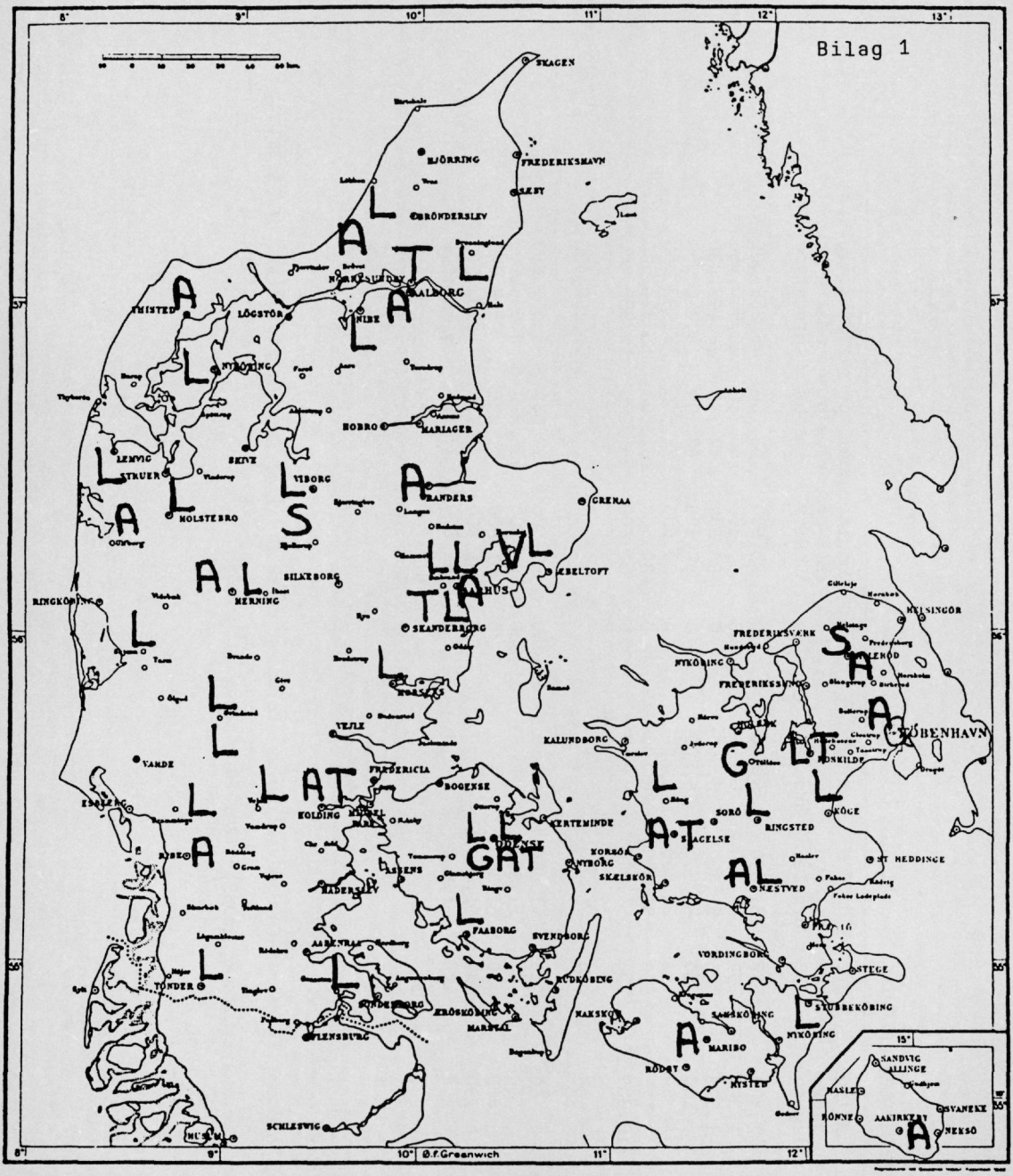

A = AMU-centre med landbrugs- og gartnerikurser (Arbejdsministeriet)

G = gartnerskoler (Kulturministeriet)

L = landbrugsskoler (Kulturministeriet)

S = Skovskolen og dens filial (Landbrugsministeriet)

T = Tekniske skoler med jordbrugs- og gartneriuddannelser (Undervisnings- og Forskningsministeriet)

V = Vildtforvaltningens skole (Miljøministeriet)

LANDBRUGS- OG GARTNERSKOLER. ELEVTAL OG STATSLIGE UDGIFTER I 1989.

Bilag 2.

kursustype	årlig elev-tilgang	års elever 1989	drifts tilskud årselev	særligt tilskud årselev	elev støtte årselev	udgift ialt pr årselev	udgift pr elev pr kursus	årlig udgift pr kursustype
modul 1	1,300	530	51,800	36,800	0	88,600	53,160	46,958,000
modul 2	1,000	600	51,800		15,800	67,600	40,560	40,560,000
modul 3	1,000	325	51,800	28,800	0	80,600	32,240	26,195,000
modul 4	100	50	51,800	28,800	0	80,600	40,300	4,030,000
agrarøkonom	50	54	51,800	28,800	0	80,600	86,645	4,352,400
landbrugstekniker	115	190	51,800	28,800	0	80,600	161,200	15,314,000
eft.udd.+øvr.kurs.	10,000	250	51,800	0	0	51,800	1,295	12,950,000
landbr.skoler ialt	13,565	1,999						150,359,400
gartneridriftleder	40	16	51,800	0	15,800	67,600	27,040	1,081,600
gartneritekniker	30	60	51,800	0	15,800	67,600	135,200	4,056,000
eft.udd.+øvr.kurs.	400	10	51,800	0	0	51,800	1,295	518,000
gartnerilærling	190	29	51,800	0	0	51,800	7,770	1,502,200
gartneri-efg	200	100	51,800	0	0	51,800	27,195	5,180,000
gartnerskoler ialt	860	215						12,337,800
skoler ialt	14,425	2,214						162,697,200

De anførte enhedsbeløb fremkommer således:

51.800 kr. = en forholdsmæssig del af FL89-bevilling til refusionstilskud + FL89 gnsn. rammetilskud pr. årselev.

15.800 kr. = 790 kr. (elevstøtterammen 1989) : 2 x 40.

36.800 kr. = 920 kr. x 40.

28.800 kr. = 720 kr. x 40.

LANDBRUGS- OG GARTNERSKOLER. DRIFTSTILSKUD OG SÆRLIGT TILSKUD FORSKUD 1989 SAMT SKØNNET ELEVSTØTTE 1989. Bilag 3.

	ramme tilskud	refusions + tilskud	drifts tilskud = i alt	særligt + tilskud	skole tilskud = i alt	statslig elev + støtte	stats udgift = i alt	antal års elever	statsud-gift pr. årselev
Asmildkloster	4,824,558	801,543	5,626,101	1,673,520	7,299,621	766,300	8,065,921	123	65,577
Borris	1,417,292	783,724	2,201,016	1,435,200	3,636,216	0	3,636,216	28	129,865
Bygholm	4,939,794	278,777	5,218,571	1,124,640	6,343,211	1,189,740	7,532,951	130	57,946
Dalum	4,636,122	560,899	5,197,021	889,200	6,086,221	900,600	6,986,821	111	62,944
Gråsten	3,758,851	633,156	4,392,007	1,866,240	6,258,247	521,400	6,779,647	88	77,041
Hammerum	5,466,355	342,683	5,809,038	1,846,080	7,655,118	952,740	8,607,858	136	63,293
Hovborg	1,412,600	138,657	1,551,257	0	1,551,257	0	1,551,257	31	50,041
Høng	3,738,156	466,226	4,204,382	888,000	5,092,382	748,920	5,841,302	86	67,922
Kalø	3,571,778	567,638	4,139,416	1,545,120	5,684,536	606,720	6,291,256	85	74,015
Riber Kjærgård	3,337,401	1,227,372	4,564,773	1,177,520	5,742,293	600,400	6,342,693	80	79,284
Koldkærgård	2,483,709	38,251	2,521,960	0	2,521,960	0	2,521,960	58	43,482
Kongensgård	2,188,693	429,611	2,618,304	1,759,040	4,377,344	0	4,377,344	48	91,195
Korinth	2,238,293	652,727	2,891,020	2,104,960	4,995,980	0	4,995,980	52	96,077
Kærehave	3,319,576	836,886	4,156,462	2,502,400	6,658,862	0	6,658,862	72	92,484
Ladelund	4,835,748	663,012	5,498,760	3,753,280	9,252,040	421,860	9,673,900	120	80,616
Lyngby	3,392,578	1,005,740	4,398,318	799,200	5,197,518	687,300	5,884,818	72	81,734
Lægård	2,112,437	605,597	2,718,034	777,760	3,495,794	300,200	3,795,994	46	82,522
Malling	2,287,565	489,342	2,776,907	1,977,600	4,754,507	0	4,754,507	55	86,446
Midtjylland	1,909,522	191,610	2,101,132	474,720	2,575,852	273,340	2,849,192	42	67,838
Morsø	1,715,332	936,666	2,651,998	1,076,400	3,728,398	0	3,728,398	40	93,210
Nordisk	5,028,519	860,905	5,889,424	3,029,040	8,918,464	289,140	9,207,604	119	77,375
Nordjylland	3,600,207	1,106,830	4,707,037	1,472,240	6,179,277	606,720	6,785,997	85	79,835
Næsgård	4,763,039	150,088	4,913,127	2,383,920	7,297,047	815,280	8,112,327	130	62,403
Sydsjælland	2,058,147	380,592	2,438,739	1,435,200	3,873,939	0	3,873,939	45	86,088
Try	2,053,165	397,637	2,450,802	1,361,600	3,812,402	0	3,812,402	45	84,720
Tune	2,224,119	383,259	2,607,378	0	2,607,378	0	2,607,378	52	50,142
Tønder	1,734,022	170,005	1,904,027	936,560	2,840,587	0	2,840,587	40	71,015
Vejlby	6,209,552	850,452	7,060,004	3,525,120	10,585,124	404,480	10,989,604	159	69,117
Økologiske	2,015,530	402,173	2,417,703	1,231,600	3,649,303	246,480	3,895,783	49	79,506
Søhus	3,988,100	331,790	4,319,890	0	4,319,890	1,264,000	5,583,890	102	54,744
Vilvorde	5,326,535	358,598	5,685,133	0	5,685,133	855,175	6,540,308	132	49,548
Skoler i alt	102,587,295	17,042,446	119,629,741	43,046,160	162,675,901	12,450,795	175,126,696	2,461	2,308,020
Gennemsnit	3,309,268	549,756	3,859,024	1,388,586	5,247,610	401,639	5,649,248	79	74,452

LANDBRUGSSKOLER. UDVIKLING I ÅRSELEVTAL 1983-88 SAMT KAPACITET OG KAPACITETSUDNYTTELSE 1988.

Bilag 4.

		årselevtal 1983-88						senge-kapacitet i 1988	kapacitets udnyttelse i % i 1988
		1983	1984	1985	1986	1987	1988		
Asmildkloster	(Viborg)	123.2	136.2	134.6	128.9	129.1	118.7	139.0	86.0
Borris	(Skjern)	70.2	67.0	56.0	40.4	31.1	27.7	48.0	58.0
Bygholm	(Horsens)	152.7	151.6	148.1	145.8	142.2	120.8	150.0	81.0
Dalum	(Odense)	85.1	99.9	88.2	86.2	102.8	110.0	183.0	60.0
Gråsten		97.6	97.5	96.3	85.1	82.3	83.1	99.0	84.0
Hammerum		142.0	138.3	115.0	111.9	134.2	122.1	150.0	81.0
Hovborg	(Holsted)		15.5	19.5	20.6	20.4	27.9	50.0	56.0
Høng		63.2	68.5	67.4	82.5	89.4	83.7	96.0	88.0
Kalø	(Rønde)	83.8	82.1	80.8	77.6	81.9	85.9	80.0	108.0
Riber Kjærgård	(Bramming)	93.0	86.9	85.8	80.2	82.9	78.1	96.0	81.0
Koldkærgård	(Århus)		1.0	20.9	36.3	50.6	55.2	64.0	86.0
Kongensgård	(Lemvig)	73.8	72.5	63.4	56.5	50.0	46.9	64.0	77.0
Korinth	(Fåborg)	64.8	68.4	69.3	68.6	57.9	48.8	80.0	61.0
Kærehave	(Ringsted)	72.1	78.7	75.0	71.2	67.9	73.6	95.0	78.0
Ladelund	(Vejen)	142.7	141.0	133.2	136.6	120.3	112.9	153.0	74.0
Lyngby	(Roskilde)	120.0	117.7	112.1	90.1	74.7	72.3	120.0	60.0
Lægård	(Holstebro)	73.2	77.5	81.1	61.9	46.9	44.4	86.0	51.0
Malling	(Århus)	96.5	95.3	85.7	72.1	51.3	52.4	110.0	47.0
Midtjylland	(Grindsted)	56.8	55.0	51.5	44.9	38.9	36.6	53.0	70.0
Morsø	(Mors)		21.0	43.2	32.0	34.2	36.4	72.0	51.0
Nordisk	(Odense)	113.8	113.7	104.2	112.5	117.1	121.6	155.0	79.0
Nordjylland	(Nibe)	122.5	125.2	111.3	100.8	85.9	85.3	100.0	85.0
Næsgård	(Stubbekøb.)	114.1	121.0	123.4	134.8	137.2	131.5	130.0	100.0
Sydsjælland	(Vordingb.)	74.7	75.9	69.0	45.5	44.4	42.1	70.0	60.0
Try	(Dronningl.)	71.4	77.5	69.9	44.2	41.2	35.7	44.0	82.0
Tune	(Greve Str.)	69.9	62.3	59.8	57.2	52.4	46.2	70.0	66.0
Tønder		77.7	79.9	68.0	51.2	41.2	40.1	74.0	54.0
Vejlby	(Århus)	152.0	166.2	174.1	156.9	169.8	158.5	200.0	80.0
Økologiske	(Aabybro)	44.3	49.9	56.6	53.3	46.2	42.2	55.0	76.0
Skoler i alt		2451.1	2543.2	2463.4	2285.8	2224.4	2140.7	2886.0	
Gennemsnit		94.3	87.7	84.9	78.8	76.7	73.8	99.5	74.2

DELTAGELSEN I KURSER UNDER LANDBRUGSMINISTERIETS EFTERUDDANNELSESLOV.

Bilag 5.

år	a'1 uge kurser	a'1 uge del-tagere	a'1 uge tilskud 1000 kr	a' 5 enkeltdage kurser	a' 5 enkeltdage del-tagere	a' 5 enkeltdage tilskud 1000 kr	i alt kurser	i alt del-tagere	i alt tilskud 1000 kr
1983	4	1,388	1,417	8	149	86	72	1,537	1,503
1984	131	2,493	2,627	37	785	380	168	3,278	3,007
1985	151	2,859	2,879	47	939	423	198	3,798	3,803
1986	180	3,173	3,539	42	862	453	222	4,035	3,992
1987	174	2,962	4,114	58	1,132	752	232	4,094	4,866
1988 x)	187	3,215	5,428	109	1,936	1,775	296	5,151	7,203
1989 xx)	217	3,860	6,650	160	2,900	2,350	377	6,760	9,000
i alt	1,044	19,950	26,654	461	8,703	6,219	1,565	28,653	33,374

	mænd	kvinder	selv-stæn-dige	lønnet med-hjælp	familie med-hjælp
1983	1,276	261	1,112	217	208
1984	2,321	957	2,113	367	798
1985	2,990	808	2,602	603	593
1986	3,138	747	2,787	603	493
1987	3,190	904	2,836	675	583
1988 x)	4,124	1,027	3,538	875	738
i alt	17,039	4,704	14,988	3,340	3,413

x) Foreløbige tal. xx) Planlagte kurser, som forventes gennemført.

Udgifter til
Skovteknikeruddannelse 1987

Bilag 6

	Årselever skole	Årselever praktik	Total	Gennemsnit
1987	48	48	96	-
Driftsudgifter ekskl. kost og logi	66.191	14.687	3.882.148	40.439
Statens Udd.støtte	20.299	10.881	1.496.617	15.590
I alt	86.490	25.568	5.378.765	56.029

Afskrivning og forrentning på bygninger er ikke medregnet.

Moms er ikke medregnet.

Udgifter og indtægter til kost og logi er ikke medregnet, idet udbetalingerne fra Statens Uddannelsesstøtte bruges bl.a. til betaling af kost og logi på Skovskolen. Det fremkomne resultat er et udtryk for den reelle statslige udgift.

Indtægter i øvrigt er ikke modregnet.

Udgifter til skovarbejderuddannelse 1987

Statsudgift = totaludgift

	Kursisttimer	Kursistuger	Total
1987	63.072	1577 (40 t/uge)	
	kr.	kr.	
Driftsudgifter ekskl. kost og logi	74,38	2975	4.691.442
Kost og logi	17,41	697	1.098.511
I alt			5.789.953
Tilskud, godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste og rejsegodtgørelse	44,43	1777	2.802.867

Afskrivning og forrentning på bygninger er ikke medregnet.

Moms er ikke medregnet.

Moms er dog medregnet i omkostninger til kost og logi.

Indtægter er ikke modregnet.

Bilag 7.

Undervisningsministeriets udgifter til jordbrugsuddannelser

1. Skoler under Kulturministeriet og Landbrugsministeriet (Undervisningsministeriets andele)

Tilskud til Skovskolen ydes med 55.000 kr. pr. årselev (50 årselever). Tilskuddet ydes til Landbrugsministeriet ved lov om tillægsbevilling - bortset fra godt 500.000, som ydes direkte til skolen som inventartilskud.

Tilskud til Vilvorde ydes med godt 40 % af løn- og driftsudgifter og 100 % af materialeudgifter efter fradrag af DFF-tilskud.

Tilskud til Søhus ydes med 75-80 % af løn- og driftsudgifter og 0-100 % af materialeudgifter efter fradrag af DFF-tilskud.

2. Skoler under Undervisningsministeriet

	lærer-timer	elev-timer	års-elever	lærer-løn
BEDER TS				
- basis	7.800	116.800	84	1.9 mill
- 2.del/lærl.	17.646	226.416	150	4.0 -
DALUM TS				
- basis	7.211	100.880	70	1.8 -

Bilag 7 (forts.)

	lærer-timer	elev-timer	års-elever	lærer-løn
KOLDING TS				
- basis	8.391	112.000	80	2.1 -
- 2.del/lærl.	4.432	42.480	28	1.1 -
ROSKILDE TS				
- basis	6.280	101.854	72	1.5 -
SLAGELSE TS				
- basis	11.853	171.400	126	2.9 -
- 2.del/lærl.	7.400	92.266	61	1.8 -
8				
ÅLBORG TS				
- basis	8.399	113.840	88	2.1 -

Udgift pr. årselev i alt:

	Basisuddannelsen:	2. del og lærlinge:
Beder Gartnerskole	57.700	34.800
Dalum tekniske skole	61.600	
Kolding tekniske skole	62.000	87.900
Roskilde tekniske skole	54.300	
Teknisk skole Slagelse	54.800	68.000
Ålborg tekniske skole	45.900	

STATSLIGE UDGIFTER TIL JORDBRUGSUDDANNELSER PÅ FAGLÆRT NIVEAU OG TEKNIKERNIVEAU FØR OG EFTER SAMORDNING

Bilag 8.

	drifts-tilskud	særl. tilskud	udstyrs-tilskud	sk.hj.-tilskud	SU-støtte	elev-støtte	kr.ialt årselev	x års-elevtal	= udgift ialt kr.
1. Eksisterende uddannelser									
Modul 1	51,800	36,800	0	0	0	0	88,600	530	46,958,000
Modul 2	51,800	0	0	0	0	15,800	67,600	600	40,560,000
Gartn.efg+lærl.	51,800	0	0	0	0	0	51,800	0	6,682,200 x)
Gartn.efg+lærl.	55,467	0	1,940	5,384	4,000	0	66,791	1,031	68,861,521
Fagl.niv.ialt								2,161	163,061,721
Modul 3	51,800	28,800	0	0	0	0	80,600	325	26,195,000
Modul 4	51,800	28,800	0	0	0	0	80,600	50	4,030,000
Agrarøkønom	51,800	28,800	0	0	0	0	80,600	54	4,352,400
Landbr.tekn.	51,800	28,800	0	0	0	0	80,600	190	15,314,000
Gartn.driftsled.	51,800	0	0	0	0	15,800	67,600	16	1,081,600
Gartn.tekn.	51,800	0	0	0	0	15,800	67,600	60	4,056,000
Tekn.niv.ialt								695	55,029,000
Faglært niveau + teknikerniveau ialt								2,856	218,090,721
2. Samordnede uddannelser									
Alle skoleperioder = fagl.niv.ialt	55,467	0	1,940	5,384	4,000	0	66,791	2,331	155,689,821 xx)
Landbr.driftsled.	65,360	0	0	0	18,000	0	83,360	325	27,092,000
do udv.driftsled.	65,360	0	0	0	18,000	0	83,360	50	4,168,000
Agrarøkønom	65,360	0	0	0	0	0	65,360	54	3,529,440
Landbr.tekn.	65,360	0	0	0	25,000	0	90,360	190	17,168,400
Gartn.driftsled.	65,360	0	0	0	25,000	0	90,360	16	1,445,760
Gartn.tekn.	65,360	0	0	0	25,000	0	90,360	60	5,421,600
Tekn.niv.ialt								695	58,825,200
Faglært niveau + teknikerniveau ialt								3,026	214,515,021

3. Difference mellem 1. (eksist) og 2. (samordn) udd. på faglært niveau = besparelse 7,371,900
   Difference mellem 1. (eksist) og 2. (samordn) udd. på teknikerniveau = merudgift 3,796,200
   Difference mellem 1. (eksist) og 2. (samordn) udd. på begge niveauer = besparelse ialt 3,575,700 xxx)

x) Tilskud fra Kulturmininisteriet. Årselevtallet på 129 er incl. i de 1.031.
xx) Incl. forøgelse med 170 årselever på 1. skoleperiode (forlængelse).
xxx)Excl. besparelse ved andre tjenestetids- og normeringsregler samt reduktion i skoleantal.

Bilag **9**

Personalemæssige forhold for **forstandere og lærere ved landbrugsskoler og tekniske skoler**

9.1. Landbrugsskoler

9.1.1. Ansættelsesvilkår

Forstandere og lærere er tjenestemandslignende ansat og omfattet af folkeskolens regler om ferie, sygdom, barsel m.v.

Der er ikke formelle kvalifikationskrav.

Forstanderne godkendes af DFF og ansættes af skolens bestyrelse.

Lærere ansættes af skolen som heltids- kvota- eller timelærere. Der oprettes kontrakt om ansættelsesform, husleje, kostforplejning, opsigelse, timeløn m.v.

DFF foretager lønmæssig indplacering af forstandere og heltids- og kvotalærere.

9.1.2. Tjenestetid

Lærernes årlige løntimetal er 570, efter det 60. år dog 485 timer, fordelt på mindst 36 uger.

Herfra trækkes timereduktion som følge af ferieforlængelsen på 12,5 timer.

For forstanderne er de tilsvarende løntimetal 342 og 295 og ferieforlængelsen 19 timer.

Timetallet er fastsat under hensyntagen til den samlede virksomhed ved skoleformen, og arbejdet omfatter både undervisning og deltagelse i kostskolearbejde, ekskursioner og skolens fælles liv.

9.1.3. Aflønning

Forstandere og lærere aflønnes efter regler fastsat af DFF.

Forstandere aflønnes efter skolens størrelse i **lr.** 33 eller 35 med et tillæg på 2.445 kr efter 9 år, i **lr.** 35 dog fra starten.

Heltids- og kvotalærere aflønnes i:

- **lr.** 13/21/23/24, sk.tr. 18, 20-22,26,29,31,33,35,36 eller
- **lr.** 16/21/29/31, sk.tr. 21,26,28,30,32,38,40,42,44.

Sidstnævnte indplacering forudsætter akademisk uddannelse eller 6 års fuldtidsbeskæftigelse med voksenpædagogisk undervisning på videregående niveau.

Efter 5 år på sluttrin i **lr.** 31 ydes årligt tillæg på 11.002 kr.

Timelærere aflønnes med timebetaling efter skolens vurdering indenfor maksimums- og minimumsbeløb.

Der ydes kostskoletillæg på mellem 65 kr. og 1.431 kr. pr. måned til lærere og forstandere.

Skolen kan yde højere løn til forstandere og lærere, men "overløn" indgår ikke ved beregning af tilskud.

9.1.4. Pension

Staten yder tilskud til Pensionskassen for Højskoler, Landbrugsskoler, og Husholdningsskoler, som udreder pension til forstandere, heltids- og kvotalærere.

Medlemskab af denne eller anden passende pensionsordning er en betingelse for tilskud til skolerne.

9.2. Tekniske skoler

9.2.1. Ansættelsesvilkår

Forstandere er tjenestemandslignende ansat. De ansættes og afskediges af skolens bestyrelse efter ministerens godkendelse.

Bestyrelsen godkender efter indstilling fra lederen ansættelse og afskedigelse af lærere.

Lærere er ansat på tjenestemandslignende vilkår eller efter AC-overenskomst.

Efter erhvervsuddannelsesloven og teknikerloven fastsætter ministeren regler om krav til lærerkvalifikationer .

For efg- og lærlingelærere i fællesfag/almene fag kræves et fagligt niveau svarende til seminarie-liniefag eller

universitetsbifag i faget, pædagogisk uddannelse eller gennemført pædagogikum for erhvervsuddannelserne samt mindst 2 års relevant erhvervserfaring.

For lærere i retningsfag kræves normalt 5 års erhvervserfaring i faget.

For lærere på videregående teknikeruddannelser kræves uddannelse svarende til den, der undervises på.

9.2.2. Tjenestetid

Forstandere har et årligt undervisningstimetal på højst 160.

For lærere gælder en årsnorm, der for efg-lærere er 961,4 timer og lærlingelærere 1.014,6 timer (incl. ferieforlængelse).

Hertil kommer 228 rammetimer, som læreren bl.a. skal bruge på deltagelse i kurser, lærermøder, fagmøder. Der skal ikke gøres rede for disse timer.

Fra årsnormen fratrækkes reduktion for:

- deltagelse i visse lærerkurser/uddannelse,
- funktion som studievejleder,
- funktion som skolehjemsassistent og
- funktion som ledende lærer.

Ved videregående teknikeruddannelser er der en ugenorm på 23 timer og en årlig undervisningspligt i 40-42 uger.

9.2.3. Aflønning

Forstandere aflønnes i lønramme 35 eller 37.

Lærere ansat på tjenestemandslignende vilkår aflønnes i lønrammeforløbet 13/21/24 ved efg-og lærlingeuddannelser og 18/26/29.

Til lønnen i **lr.** 13/21/24 ydes faglærertillæg med 10.178 kr. årlig.

Til lønnen i **lr.** 18/26/29 og efter AC-overenskomst ydes tilsagnstillæg med 15.342 kr. årlig betinget af tilsagn om at læse 2 1/2 overtimer/uge.

9.2.4. Pension

Staten yder tilskud til Pensionskassen for Erhvervsskoler, som udreder pension til forstandere, tjenestemandslignende ansatte lærere og visse andre personalegrupper.

Overenskomstansatte lærere er medlemmer af vedkommende organisations pensionskasse.

Bilag 10

Finanslovmæssige konsekvenser af **samordning**

Fra Kultur- til Undervisningsministeriet overføres:

(tallene er fra finanslov 1989)

§ 21.09.03. Landbrugsskoler.

Indtægter		
49.	Diverse indtægter (på TB ca. 5 mio. kr. i tilskud fra EF)	
Tilskud		156.431.000
51.01.	Refusionstilskud	17.500.000
51.02.	Rammetilskud	101.796.000
52.01.	Langtidsledige, ansat i staten (på TB ca. 1,5 mio. kr.)	
53.01.	Lære- og praktikpladser	1.635.000
53.02.	Særligt tilskud (fra 1990 ca. 10 mio. kr. mere)	35.500.000

§ 21.09.89.53.01. Kursusafgift ved grundpædagogisk kursus for nyuddannede kandidater fra Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole: 202.200 kr.

Følgende beløb, som vedrører landbrugsskoler:

Fra § 21.09.89.51.01. Støtte til elever på folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler: ca. 10,5 mio. kr.

Fra § 21.09.89.51.02. Støtte til udenlandske elever på folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler: et meget begrænset beløb.

Fra § 21.09.89.52.03. Kurser til fortsat uddannelse af forstandere og lærere ved folkehøjskoler m.v.: 100.000 kr.

Fra § 21.09.89.52.04. Aflønning under fortsat uddannelse af forstandere og lærere ved folkehøjskoler m.v.: 72.000 kr.

Fra § 21.09.89.52.05. Forsøgsundervisning på folkehøjskoler m.v.: 42.000 kr.

Fra § 21.20.09.74.01. Lån til efterskoler og højskoler: 3 1/2 - 4 mio. kr.

Fra Landbrugs- til Undervisningsministeriet overføres:

§ 11.05.62.52.02. Vikarordninger i forbindelse med efteruddannelse, 3.800.000 kr.

Derimod overføres ikke:

§ 11.05.74. Tilskud til efteruddannelse inden for jordbrugserhvervene, 49 Diverse indtægter: 600.000 kr. og 52.01 Tilskud: 11.000.000 kr.

Disse udgifter er forudsat besparet ved ophør af lov om tilskud til efteruddannelse inden for jordbrugserhvervene .

Undervisningsministeriet forudsætter dog, at der overføres ressourcer svarende til den nuværende finanslovbevilling.

OVERSIGT OVER LÆNGDE OG STRUKTUR FOR EKSISTERENDE JORDBRUGSUDDANNELSER PÅ FAGLÆRT NIVEAU.

BILAG 11

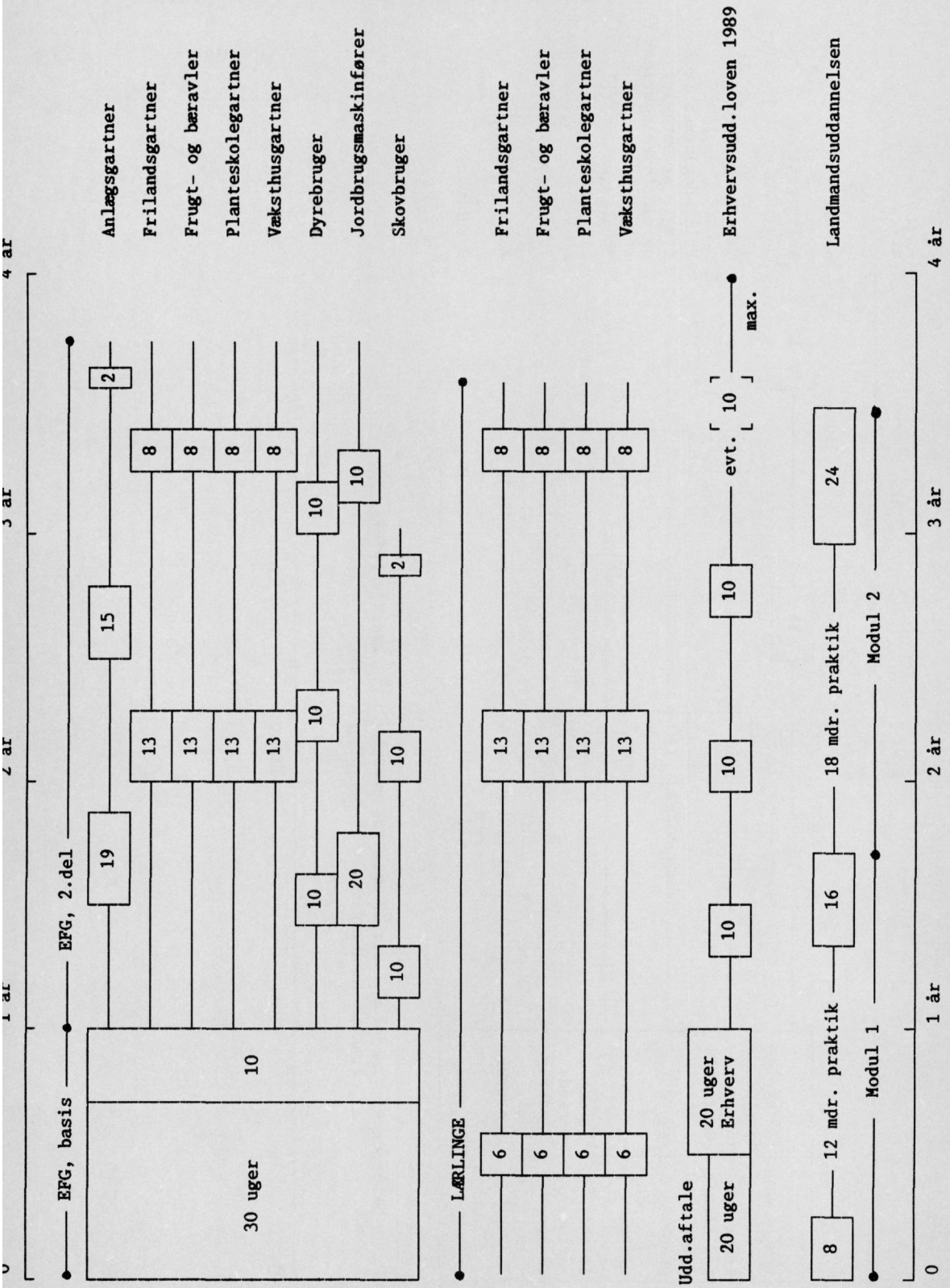

UDVALGETS MODEL FOR SAMORDNEDE JORDBRUGSUDDANNELSER UNDER ERHVERVSUDDANNELSESLOVEN.

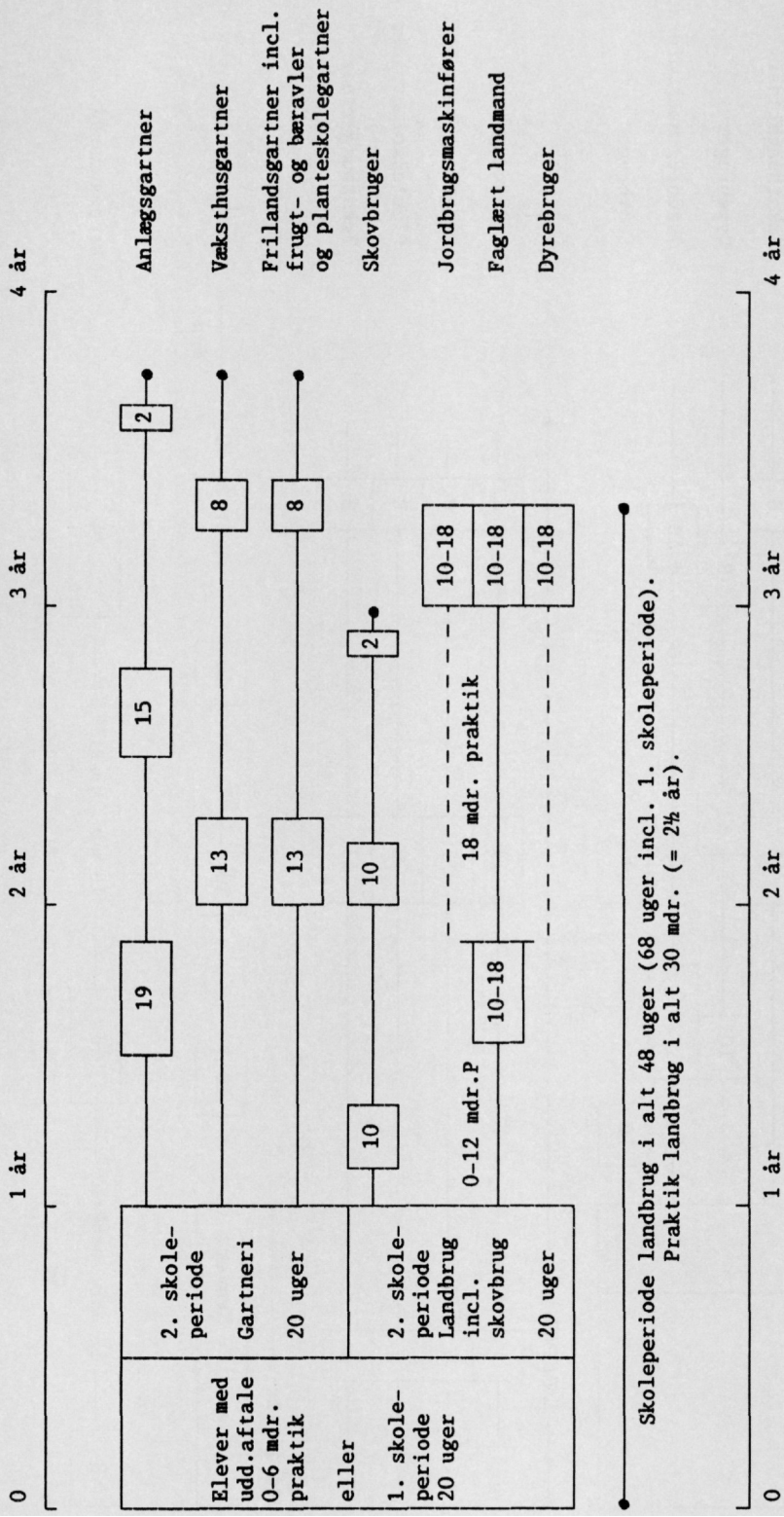

UDVALGETS MODEL FOR SAMORDNEDE JORDBRUGSUDDANNELSER UNDER TEKNIKERLOVEN.

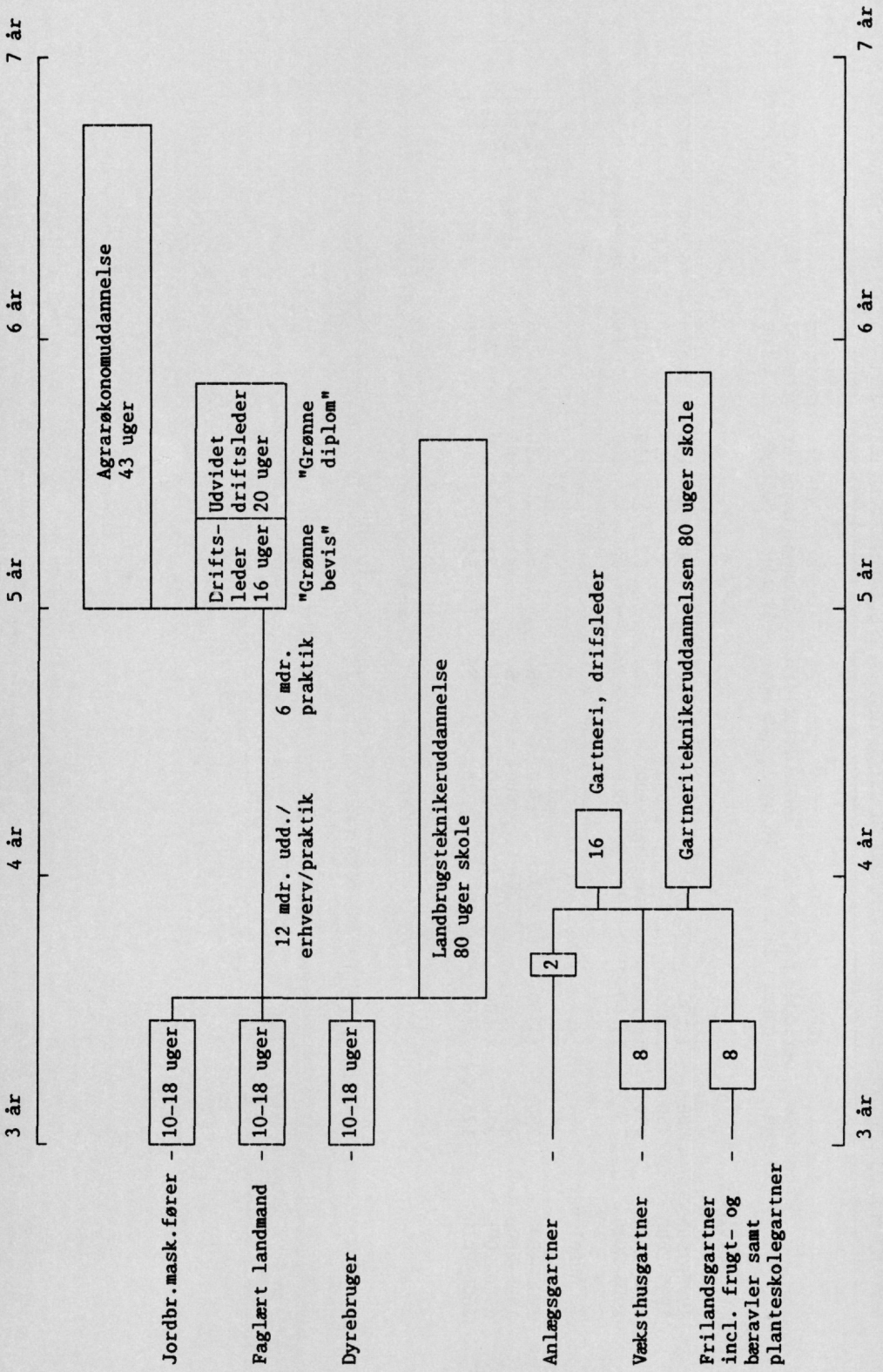

BEHOVET FOR UDDANNELSESPLADSER TIL LANDBRUGSUNDERVISNING PÅ FAGLÆRT NIVEAU, TEKNIKERNIVEAU OG EFTERUDDANNELSE AF LANDMÆND

Bilag 14.

	1.skole periode 20 uger	2.skole periode 20 uger	øv.skole perioder 28 uger	drifts leder 16 uger	udvidet driftsled 20 uger	agrar økonom 43 uger	landbr. tekniker 80 uger	landmand efterudd 1 uge	I ALT	EXCL EFTERUDD
1. Individer										
1990–1995	500	1,500	1,100	900	100	50	100	12,000	16,250	4,250
1995–2000	450	1,350	1,000	1,000	100	50	100	10,000	14,050	4,050
2000–2005	400	1,200	900	900	100	50	100	8,000	11,650	3,650
2005–2010	350	1,100	850	800	100	50	100	6,000	9,350	3,350
2. Årselever										
1990–1995	250	750	770	360	50	54	200	300	2,734	2,434
1995–2000	225	675	700	400	50	54	200	250	2,554	2,304
2000–2005	200	600	630	360	50	54	200	200	2,294	2,094
2005–2010	175	550	595	320	50	54	200	150	2,094	1,944

Bilag 15.

Økonomiske konsekvenser af samordning af landbrugets efteruddannelseskurser

Beregningerne er baseret på 1 ugekursist, 35 timers undervisning om ugen, og en holdstørrelse på 18.

1. Før samordning

Staten

		1991:
Driftstilskud til skolen (51.800 kr. : 40)	1.295 kr.	1080
Støtte til kursister	1.725 kr.	1380
Udgifter i alt	3.020 kr.	2460

Kursisten

		1991:
Udgifter: Skolepenge (incl. kost og logi)..	2.300 kr.	2500
Indtægter: Tilskud fra Landbrugsministeriet. 75%	1.725 kr. 60%	1380
Nettobetaling	575 kr.	1120

Skolen

Indtægter:	Skolepenge	2.300 kr.
	Driftstilskud fra staten	1.295 kr.
		3.595 kr.
Udgifter:	Lærerløn	1.000 kr.
	Kost og logi samt lokaler.....	900 kr.
	Materialer	150 kr.
	Administration og annoncering ...	175 kr.
		2.225 kr.
Skolens overskud.....		1.370 kr.

2. Efter samordning

Staten

Driftstilskud til skolen (35 timer a 20 kr.)	700 kr.
Voksenuddannelsesstøtte (35 timer a 40 kr.)	1.400 kr.
Udgifter i alt	2.100 kr.

Kursisten

Udgifter:	Skolepenge	770 kr.
	Kost og logi (på egen foranstaltning)	1.200 kr.
		1.970 kr.
Indtægter:	Voksenuddannelsesstøtte	1.400 kr.
Nettobetaling		570 kr.

Skolen

Indtægter:	Driftstilskud fra staten	700 kr.
	Skolepenge	770 kr.
		1.470 kr.
Udgifter:	Lærerløn	1.000 kr.
	Materialer	150 kr.
	Lokaleleje	150 kr.
	Administration og annoncering ...	175 kr.
		1.475 kr.
Skolens overskud		- 5 kr.

3. Konklusion

Statens udgift pr. ugekursist er 920 kr. mindre efter samordning end under den nuværende ordning.

Med en årlig tilgang på 6.500 ugekursister betyder det en årlig besparelse for staten på knap 6 mill. kr.

Kursistens udgift er uændret.

Skolens fortjeneste pr. ugekursist er 1.375 kr. mindre efter samordning end under den nuværende ordning.

Der er kun regnet med variable omkostninger.